

REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA
DRUGA SEDNICA
PRVOG REDOVNOG ZASEDANJA
Prvi dan rada
20. mart 2019. godine

(Sednica je počela u 10.20 časova. Predsedava Maja Gojković, predsednik Narodne skupštine.)

*
* *

PREDSEDNIK: Poštovane dame i gospodo narodni poslanici, otvaram Drugu sednicu Prvog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2019. godini.

Na osnovu službene evidencije o prisutnosti narodnih poslanika konstatujem da ovoj sednici prisustvuju 83 narodna poslanika.

Radi utvrđivanja broja poslanika prisutnih u sali, molim da ubacite svoje identifikacione kartice u poslaničke jedinice elektronskog sistema za glasanje.

Konstatujem da je primenom elektronskog sistema za glasanje utvrđeno da su u sali prisutna 142 narodna poslanika i da imamo uslova za rad.

Ministre, možete ubaciti svoju karticu sada. Hvala.

Obaveštavam vas da me je, u skladu s Poslovnikom, obavestio da je sprečen da prisustvuje sednici potpredsednik Parlamenta gospodin Đorđe Milićević.

Dostavljen vam je Zapisnik Treće sednice Drugog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2018. godini.

Pošto današnjoj sednici prisustvuje većina od ukupnog broja narodnih poslanika, možemo da pređemo na glasanje za zapisnike prethodnih sednica.

Stavljam na glasanje Zapisnik Treće sednice Drugog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2018. godini održane 30. i 31. oktobra. i 2. 5, 6, 7. i 9. novembra 2018. godine.

Zaključujem glasanje: za – 138, protiv – niko, uzdržanih – nema, nije glasao – 21 narodni poslanik.

Konstatujem da smo usvojili Zapisnik Treće sednice Drugog redovnog zasedanja u 2018. godini.

U sazivu ove sednice, koji vam je dostavljen, sadržan je i predlog dnevnog reda.

Pre toga ćemo odlučivati o predlozima za hitan postupak.

Vlada je predložila da se po hitnom postupku stavi na dnevni red Predlog zakona o potvrđivanju Akta o osnivanju Azijske infrastrukturne investicione banke.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Vlada je predložila da se po hitnom postupku stavi na dnevni red Predlog zakona o izmeni Zakona o upravljanju aerodromima.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Narodni poslanik Čedomir Jovanović predložio je da se po hitnom postupku stavi na dnevni red Predlog zakona o registrovanim istopolnim zajednicama.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Narodni poslanik Čedomir Jovanović predložio je da se po hitnom postupku stavi na dnevni red Predlog zakona o izmenama i dopunama Porodičnog zakona.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Narodni poslanik Čedomir Jovanović predložio je da se po hitnom postupku stavi na dnevni red Predlog zakona o rodnom identitetu.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Prelazimo na dopune dnevnog reda.

Narodni poslanik Nemanja Šarović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora radi utvrđivanja činjenica u vezi sa ubistvom i političkom pozadinom ubistva Zorana Đinđića.

Reč ima narodni poslanik Nemanja Šarović.

Izvolite.

NEMANJA ŠAROVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, evo još jedanput prilike i mogućnosti da u Narodnoj skupštini Republike Srbije otvorimo, a nadam se i zatvorimo, temu – Zoran Đinđić. To je tema koja je

uprkos tome što je prošlo dosta godina otkako je ubijen i dalje aktuelna. Ono što je još zanimljivije jeste to da i dalje traje rat oko toga ko će profitirati više na mrtvom Zoranu Đinđiću.

Mi smo i prethodne nedelje imali raspravu između SNS-a i DS-a za koga bi Zoran Đinđić danas glasao da je živ, da li bi bio neko krilo DS-a. Moje lično mišljenje je da bi ga odavno izbacili, kako ste, između ostalog, radili i sa Dilasom, i sa Jeremićem, i sa Tadićem i svojevremeno sa Mićunovićem, pa Koštunicom, pa Pekićem i mnogim drugim koji su tokom godina napuštali DS.

Srpska radikalna stranka od početka ističe da treba utvrditi političku pozadinu ubistva Đinđića. Mi sa tim, iako su neki pokušali da nas optuže, naravno nemamo ništa, ali je isto tako jasno da su mnogi politički profitirali od njegove smrti, da se često na njega pozivaju, ali da odbijaju da na jedan zakonom uređen način, u skladu sa demokratskom procedurom, u Narodnoj skupštini Republike Srbije utvrde o čemu se tu zaista radilo.

Mi smo potpuno sigurni da će istorija o Zoranu Đinđiću suditi onako kako o njemu sudimo i mi srpski radikali, ali da bi te činjenice bile što pre potvrđene i na jedan način verifikovane od strane Narodne skupštine, ja predlažem da glasate za ovaj predlog.

PRESEDNIK: Hvala.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 18, protiv – niko, uzdržan – jedan.

Konstatujem da nije prošao ovaj predlog.

Narodni poslanik Nemanja Šarović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora radi utvrđivanja činjenica i okolnosti u vezi sa pritiscima na državne organe i kršenje zakona tokom izbora za narodne poslanike u Narodnoj skupštini održanih 2016. godine.

Reč ima narodni poslanik Nemanja Šarović.

Izvolite.

NEMANJA ŠAROVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, i ovaj moj predlog je, iako je upućen pre više godina, odnosno na početku ovog saziva, slobodno mogu reći, nikad aktuelniji.

Još jedanput se pokazalo koliko smo mi srpski radikali bili u pravu što smo insistirali na tome da se utvrde sve nepravilnosti vezane za izborni proces, da se utvrdi na koji način je američki ambasador Skot uticao na to koje će izborne liste na veštački način preći cenzus, ko će danas sedeti u Narodnoj skupštini i predstavljati građane Republike Srbije iako na samim izborima građani tim listama nisu dali dovoljan broj glasova.

Svi znate da je u toj čuvenoj izbornoj noći ambasador Skot okupio po prvi put ono što se danas zove Savez za Srbiju, iako je mnogima tada bilo čudno da zajedno vide Tadića, Dilasa, Boška Obradovića i mnoge druge i Čedu

Jovanovića, da spoje ono što se činilo nespojivim. Mi smo i tada upozoravali i, rekao bih, razotkrili pred građanima Srbije da oni imaju nešto zajedničko, a to je upravo to što su im nalogodavci u zapadnim ambasadama. Bez obzira na to što se deo te koalicije pretvarao da je navodno proruski, da je protiv Zapada, vi vidite da su se oni tokom prethodnih godina toga odrekli.

Pre nekoliko dana mi smo imali, praktično, pokušaj državnog udara, ljude koji su upali u RTS sa fantomkama i sa motornom testerom, ljude koji su na silu pokušali da ostvare neki svoj politički interes. Njih je bilo da li hiljadu ili dve, to je potpuno svejedno, ali ostaje pitanje šta bi radili i kako bi se čitava stvar završila da ih je umesto hiljadu, ne daj bože, bilo deset, dvadeset ili pedeset hiljada.

Sve to bi bilo predupređeno da smo o tome na vreme razgovarali u Narodnoj skupštini i da smo na vreme ukazali građanima Srbije ko su oni koji su tu izbornu listu Dveri, suprotno volji građana Srbije, gurnuli u Narodnu skupštinu Republike Srbije.

Ako ne želite da vam se problemi ponavljaju, onda o njima morate otvoreno razgovarati. A najveći problem ovoga režima, kao uostalom i prethodnih, jeste to što ne želi da razgovara sa predstavnicima drugih političkih stranaka na jedinom mestu koje je za to određeno u skladu sa Ustavom i zakonom, a to je isključivo Narodna skupština Republike Srbije.

PREDSEDNIK: Hvala.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 17, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Nije prihvaćen predlog.

Poslanik Božidar Delić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o pravima boraca i porodica poginulih i nestalih boraca.

Reč ima Božidar Delić.

Izvolite.

BOŽIDAR DELIĆ: Uvažena predsedavajuća, dame i gospodo narodni poslanici, zakon koji je aktuelan i po kome se danas radi je zakon koji je donet još davno i koji je donela Socijalistička partija Srbije. To je dobar zakon, ali u njemu, iako borci postoje u naslovu, nijedan član i nijedan stav nije posvećen borcima. Siguran sam, da nije bilo petooktobarskog sloma, da bi do sada zakon o borcima bio donesen. Dvadeset i sedam godina čeka se na jedan takav zakon.

Gospodo, ako o tom zakonu nije moglo da se govori posle 5. oktobra, kada su natovske strukture bile u celoj Srbiji, pa i u Skupštini Srbije, danas bi o tome trebalo da se govori. Danas kada je formalno sve u redu – obeležavamo važne datume iz 1998. i 1999. godine, otkrivamo spomenike borcima a, evo, za četiri dana biće dvadeseta godišnjica od te zločinačke agresije.

Formalno pravno gledano, ne postoji nijedan razlog da taj zakon ne bude donesen, ali njega ni posle 27 godina nema. Bilo je više nacрта zakona, boljih ili lošijih, ali nijedan od njih nije prošao javnu raspravu i odlazili su praktično u zaborav sa sazivom Skupštine koji je trebalo da ih donese. Ovaj zakon koji ja držim u ruci praktično je jedini zakon koji je u skupštinskoj proceduri. Nisam sreo nijednog čoveka koji ga je pročitao a da je rekao da je to loš zakon. Ima, normalno, i mnogo boraca koji nisu zadovoljni njime jer očekuju mnogo više, posebno u nekom materijalnom pogledu.

Temelj ovog zakona i ono što većina boraca traži jeste nacionalno priznanje, a ono je u ovom zakonu po mom mišljenju odrađeno na jedan sasvim, sasvim prihvatljiv način. Zato, gospodo, apelujem na vas da ovaj saziv Skupštine učini ono što dvadeset i sedam godina očekuju borci – da stavi na dnevni red ovaj zakon i usvoji ga.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 27, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije usvojen ovaj predlog.

Vjerica Radeta, poslanica, predložila je da se dnevni red senice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Porodičnog zakona.

Reč ima Vjerica Radeta.

Izvolite.

VJERICA RADETA: Predložili smo ovaj zakon da bi se na minimum svela zloupotreba dece bez roditeljskog staranja. Tenzije u društvu na temu nestale dece, koju najčešće zovu krađom dece, velike su i interesantno je da već decenijama niko ozbiljno ne želi da se bavi rešavanjem tog problema, da bismo jednom zaista bili sigurni da li se to dešavalo ili nije. I, ako se dešavalo, u kojoj meri je to bilo i da li je moguće posle toliko vremena, a sigurno jeste, ima još živih izvršilaca, pronaći one koji su odgovorni za ova monstruoza dela.

Pitanje koje se postavlja, i zbog čega treba menjati ovaj zakon, jeste koliko je ove dece završilo u inostranstvu, koliko je bilo bukvalno i brutalno prodaje te novorođene dece, a koliko ih je putem usvajanja završilo u inostranstvu. Mi smo bili protiv usvajanja dece od strane stranaca i kada je ovaj zakon donošen, zato što je to uvek podložno ozbiljnim zloupotrebama. Ako znamo kako funkcionišu mnogi centri za socijalni rad, odnosno ljudi zaposleni u tim centrima i koliko je afera vezano za centre za socijalni rad, onda je svakako ova sumnja potpuno opravdana.

Ovo ima veze i sa hraniteljskim porodicama, jer sve više se javljaju roditelji kojima centri za socijalni rad uzimaju decu zato što su roditelji siromašni i daju ih u hraniteljske porodice. Te hraniteljske porodice za taj, istina humani, gest dobijaju prilično visoku naknadu za taj posao koji rade. Mi se pitamo zašto taj iznos koji se daje hraniteljskim porodicama ne bi bio dat

siromašnim porodicama, da one na taj način sačuvaju to svoje porodično gnezdo, da deca odrastaju u krugu porodice. U hraniteljske porodice treba da se daju deca čiji su roditelji nepodobni da budu roditelji, ne znam, ako su u pitanju narkomani, alkoholičari, psihički bolesnici. A da se zdravim roditeljima samo zato što su siromašni uzme dete, to jednostavno nije normalno. I ne znamo koji je to motiv, ako se hraniteljskoj porodici izdvajaju određena sredstva da bi se vodilo računa o tom detetu, zašto se to ne da tim porodicama, koje bi sasvim izvesno bolje vodile računa?

Izvinite, ne radi gore sat pa ne mogu da pratim.

PREDESDNIK: Tri minuta i deset sekundi.

Stavljam na glasanje predlog.

Zaključujem glasanje: za – 18, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Koji sat ne radi u sali? Na ekranima?

Neka službe vide, da bi poslanici koji se jave za reč mogli da prate koliko im je vremena preostalo. Dosad je bila mogućnost da se vidi.

Narodna poslanica Vjerica Radeta predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o izboru narodnih poslanika.

Reč ima Vjerica Radeta.

Izvolite.

VJERICA RADETA: Ovaj predlog zakona zaista bi morao da se usvoji ukoliko želite da se vrati duh parlamentarne demokratije u Narodnu skupštinu i da izborni proces već na sledećim izborima bude usklađen s Ustavom Republike Srbije.

Predložili smo da se menjaju tri člana ovog zakona, a s obzirom na stanje u Narodnoj skupštini, na preletanje iz jedne u drugu poslaničku grupu... Mi imamo ovde danas narodne poslanike koji su svoj poslanički mandat samo u ovom skupštinskom sazivu prošetali kroz tri različite poslaničke grupe; imamo formiranje poslaničkih grupa od stranaka koje uopšte nisu učestvovala na izborima.

Ako hoćemo da uozbiljimo ovaj rad, moramo se vratiti Ustavu Republike Srbije i član 102. stav 2. Ustava da postane deo člana 88. Zakona o izboru narodnih poslanika. Taj član 88. govori kada narodnom poslaniku može prestati mandat, a to bi bilo i u slučaju ukoliko napusti političku stranku na čiji predlog je izabran za narodnog poslanika ako je pre izbora neopozivo svoj mandat stavio na raspolaganje političkoj stranci na čiji predlog je izabran za narodnog poslanika.

Ovako promenjen član, odnosno dodavanje ovog stava nikako se ne kosi ni sa onom političkom a neustavnom odlukom Ustavnog suda, ali je, što je najvažnije, u skladu s Ustavom. Dakle, narodni poslanik mora imati mogućnost

da svoj mandat stavi na raspolaganje političkoj stranci koja ga bira za narodnog poslanika. Ako to ne želi i ako politička stranka na tome ne insistira, onda neka dođe u Skupštinu i neka nastavi sa politikom preletačevića, kakva je prisutna u Narodnoj skupštini, pogotovo u ovom poslednjem sazivu.

Redosled izbora narodnih poslanika ne može da stoji na ovaj način kako je to sada u ovom zakonu. Mi predlažemo da poslaničke liste, odnosno stranke same mogu i treba da određuju redosled narodnih poslanika, jer se na taj način postiže i jednaka aktivnost na teritoriji cele Srbije. I, na taj način se postiže mogućnost da politička partija za narodnog poslanika odredi onoga za koga proceni da je, recimo, u njegovoj opštini stranka imala duplo veći procenat glasova nego što je imala u ostalim opštinama, pa onda zaključi da ta opština treba da ima narodnog poslanika.

Dakle, morate usvojiti ove zakone ako hoćete istinsku...

PREDSEDNIK: Hvala, vreme.

Stavljam na glasanje predlog.

Zaključujem glasanje: za – 18, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Poslanica Vesna Nikolić Vukajlović predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o stavljanju van snage Zakona o radu.

Reč ima narodni poslanik Vesna Nikolić Vukajlović.

Izvolite.

VESNA NIKOLIĆ VUKAJLOVIĆ: Važećim Zakonom o radu, trenutno, poslodavci su nagrađeni, a radnici su drastično uskraćeni i smatramo da je došlo vreme da se izvrši jedna detaljna analiza efekata primene ovog zakona. Cilj donošenja ovog zakona je u stvari bilo privlačenje stranih investitora, gde se ponudila, i nudi se i dalje, jeftina i kvalifikovana radna snaga. Međutim, realizacija ovog zakona u praksi nije dala željene rezultate.

Postoje najmanje dva razloga zašto bi trebalo ovaj zakon staviti van snage. Prvi i osnovni razlog je taj što su sva prava radnika koja su ranije postojala, pre 2014. godine, drastično smanjena; bila bi i ukinuta da su se pitali oni koji su to donosili, a nisu mogli, naravno, iz drugih razloga, zbog Ustava i drugih zakona koji to nisu dozvoljavali. Zatim, iznuđeni otkaz, odredba iznuđenog otkaza je potpuno ukinuta, tako da ako zaposleni da otkaz zbog pritiska poslodavca, nezakonitih uslova rada, poslodavac neće snositi nikakvu odgovornost. Samim tim, ovim zakonom je i radni spor potpuno izgubio smisao.

Drugi razlog zašto treba ukinuti ovaj zakon, odnosno doneti drugi jeste taj što u ovom zakonu postoji široka mogućnost zloupotrebe, što se u praksi uveliko već i koristi. Osnovna dva instituta koja se uopšte ne primenjuju onako kako treba u ovom zakonu jesu minimalna zarada i rad na određeno vreme. Tako je rad na određeno vreme postao pravilo, a rad na neodređeno vreme je postao izuzetak. Minimalna cena rada je postala pravilo, tako da se strani investitori ne

kreću nimalo iznad minimalne cene rada. Ukupno, po broju zaposlenih, 90% radnika je na određeno vreme, umesto da je obrnut slučaj, da su radnici zaposleni na neodređeno vreme. Samim tim se stvara jedno veliko socijalno nezadovoljstvo, unosi se među radnike i stanovništvo veliki strah i veliko trpljenje.

Uz ovaj zakon može se analizirati i Zakona o ulaganjima, gde se stranim investitorima na vrlo lak način dala mogućnost da najveći deo profita može lako da se iznese iz zemlje; isto tako, može se uvoziti oprema za proizvodnju bez carine. Samim tim, kada gledamo Zakon o ulaganjima i Zakon o radu, koji imaju velike veze i međusobno su uslovljeni, država i građani Srbije mnogo gube. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 17, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Predlog nije prihvaćen.

Narodna poslanica Nataša Sp. Jovanović predložila je da se sednica dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama Zakona o državljanstvu Republike Srbije.

Reč ima Nataša Sp. Jovanović.

Izvolite.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Zakon o državljanstvu je Narodna skupština Republike Srbije donela 2007. godine, dakle odmah po usvajanju novog Ustava. Međutim, ono što je još važnije, u obrazloženju da se pristupi izmeni ovog člana zakona, koju mi tražimo kako bi Srbi iz Republike Srpske i Crne Gore koji to žele mogli što pre da dobiju, na zahtev koji obrazlože, državljanstvo Republike Srbije...

Činjenica je da je 2000. godine ratifikovan Sporazum o specijalnim paralelnim odnosima između Republike Srbije i Republike Srpske, a 2001. godine Narodna skupština je usvojila i Deklaraciju o pravima Srba iz Republike Srpske. Dosad je preko 50.000 Srba iz Republike Srpske, imajući u vidu da su svi u zahtevu naveli da priznaju Republiku Srbiju kao svoju matičnu državu, podnelo zahtev, ali mnogi od njih ni do dana današnjeg nisu dobili državljanstvo Republike Srbije. Postavlja se pitanje – zbog čega?

Dakle, napravljena je od strane ove fantomske „žute“ koalicije i vlasti DOS-a velika greška i propust, koji mi sada treba da ispravimo. Naime, nadležnom organu, u ovom slučaju MUP-a Republike Srbije, nije zakonom određen rok u kojem treba da odluči po zahtevu o državljanstvu Srba iz Republike Srpske i iz Crne Gore.

Zbog toga što tog roka nema, a mi predlažemo da on bude šest meseci najviše, jer to je vreme koje je optimalno potrebno za sve organe i službe bezbednosti, kako u Srbiji tako u Republici Srpskoj, da se proveriti status onoga

ko potražuje državljanstvo. Dakle, zbog te anomalije sada Srbi, a najviše studenti i oni koji su završili fakultete i imaju ponude da se zaposle u određenim srpskim preduzećima i drugim ustanovama, ne mogu to pravo da ostvare zato što nemaju državljanstvo.

Zato je neophodno da odmah pristupimo izmeni ovog člana kako bi svi ti ljudi, koji su prinuđeni ne samo da čekaju državljanstvo od godinu i po do dve godine, što je suludo, već da posle isteka boravka od tri meseca na području Republike Srbije, iako to važeći zakon o državljanstvu ne predviđa, napuste teritoriju Republike Srbije kao da su potpuni stranci, kao da su Nemci, Amerikanci, Šveđani, a ne Srbi iz Republike Srpske, i da se ponovo prijavljuju nadležnom organu, u ovom slučaju jedinici Ministarstva unutrašnjih poslova, i da onda čekaju državljanstvo Republike Srbije.

PREDSJEDNIK: Hvala, vreme.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 17, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Predlog nije prihvaćen.

Narodna poslanica Ružica Nikolić predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama Zakona o presađivanju ljudskih organa.

Reč ima Ružica Nikolić.

RUŽICA NIKOLIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, Srpska radikalna stranka je Ustavnom sudu podnela inicijativu za ocenu ustavnosti Zakona o presađivanju ljudskih organa, odnosno člana 23. ovog zakona.

Svaki stav ovog člana sporan je sa aspekta Ustava i garantovanih ljudskih prava. Ovaj zakon, odnosno ovaj član 23. u potpunosti zanemaruje prava zajamčena Ustavom.

Članom 23. Ustava Republike Srbije propisano je: „Ljudsko dostojanstvo je neprikosnoveno i svi su dužni da ga poštuju i štite. Svako ima pravo na slobodan razvoj ličnosti, ako time ne krši prava drugih zajamčena Ustavom“.

Član 25. Ustava Republike Srbije garantuje: „Fizički i psihički integritet je nepovrediv. Niko ne može biti izložen mučenju, nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju, niti podvrgnut medicinskim ili naučnim ogledima bez svog slobodno datog pristanka“.

Ustavni sud će svakako doneti jedinu ispravnu odluku, a to je da član 23. Zakona o presađivanju ljudskih organa nije usaglašen sa čl. 23. i 25. Ustava Republike Srbije. Zato smo mi podneli Predlog zakona o izmenama Zakona o presađivanju ljudskih organa i ukidanje tzv. pretpostavljene saglasnosti, kako bi se brže sprečila štetnost primene ovog zakona i kršenje Ustava.

Osnovi razlog za predlaganje ovih izmena jeste da pretpostavljena saglasnost svakog punoletnog državljanina Republike Srbije da bude davalac organa u slučaju smrti ostavlja ogroman prostor za zloupotrebu i za trgovinu organima, iako se ovim zakonom to izričito zabranjuje i tretira kao ozbiljno krivično delo.

S obzirom na brojne malverzacije unutar zdravstvenog sistema Republike Srbije, naša sumnja je opravdana kada je u pitanju pretpostavljena saglasnost za darivanje organa svih građana. Mi predlažemo pisanu saglasnost, koja bi u velikoj meri smanjila mogućnost zloupotreba. A Ministarstvo zdravlja treba da deluje u pravcu promocije donorstva i na taj način da poveća broj donora.

PREDSEDNIK: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 17, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Narodni poslanik Filip Stojanović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopunama Zakona o graničnoj kontroli.

Reč ima narodni poslanik Filip Stojanović.

Izvolite.

FILIP STOJANOVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, podneo sam Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o graničnoj kontroli i tražim da se on uvrsti u dnevni red današnje sednice.

Svima je poznato da su najvažnije karakteristike svake zemlje njene međunarodno priznate granice, kojima je ona odvojena od drugih zemalja, odnosno od svojih suseda. Država Srbija ima definisane i međunarodno priznate granice prema svojim susedima. Granice države Srbije prema njenom južnom susedu, odnosno Albaniji, definisane su Rezolucijom 1244 koju je doneo Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija.

Nažalost, Srbija je jedna od retkih zemalja kojoj je nasilno otet deo teritorije od strane 19 država NATO-a. I neke druge države žele da legalizuju stanje okupacije i da granice AP Kosovo i Metohija prema ostatku Srbije proglase za međunarodne granice.

Mi u Srpskoj radikalnoj stranci svesni smo okolnosti pod kojima je došlo do ovoga. Mi ne krivimo aktuelni režim zbog situacije u kojoj se našlo Kosovo i Metohija, ali krivimo zbog nečeg drugog. Naime, rukovodeći organi Republike Srbije moraju neprestano insistirati na Rezoluciji 1244, koja garantuje celovitost državne teritorije Republike Srbije. Međutim, dosada nismo videli da ovaj režim insistira na Rezoluciji 1244 i to smatramo nedopustivim.

Podsećam vas da po toj rezoluciji Srbija ima pravo da na granici prema Albaniji rasporedi 1.000 pripadnika svojih snaga bezbednosti. Kao čovek koji je rođen na Kosovu i Metohiji, koji je do nasilnog egzodusa dole proveo ceo

svoj život, uvek ću tražiti od svih režima da se insistira na poštovanju Rezolucije 1244. Ovo tim pre što se međunarodne okolnosti polako menjaju u našu korist i ubeđen sam da nećemo dugo čekati dan kada će Kosovo i Metohija ponovo biti integrisano sa ostatkom Republike Srbije.

Okolo državne teritorije ne bi smelo da bude nikakvih kompromisa, dok se o svim drugim temama može razgovarati sa Albancima. Vidite da i Republika Hrvatska pokazuje neskrivene aspiracije prema delu naše teritorije koja se nalazi na levoj obali Dunava. Po ovom pitanju režim mora biti beskompromisan, ne pristajući ni na kakve pregovore ili dogovore na ovu temu. Zato smatram da će usvajanje ovakvog zakona, koji sam ja predložio, stvoriti jasnije pretpostavke o neophodnosti što skorijeg stavljanja okupiranog dela naše teritorije pod našu punu kontrolu. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Hvala.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 18, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Nije prihvaćen predlog.

Narodni poslanik Tomislav Ljubenović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o finansijski podršci porodici sa decom.

Nije tu.

Stavljam na glasanje predlog.

Zaključujem glasanje: za – šest poslanika.

Nije prihvaćen predlog.

Narodni poslanik Dubravko Bojić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopunama Zakona o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama.

Izvolite.

DUBRAVKO BOJIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, Zakon o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama reguliše odnose u ovoj oblasti, kao i pitanja od izuzetnog značaja za zdravlje i sigurnost naših građana. Koliko je ovo kompleksna i važna oblast najbolje ilustruje podatak da su u izradi ovog zakona učestvovali predstavnici ministarstava nadležnih za zdravlje, prosvetu, unutrašnje poslove, pravdu, rad i socijalnu politiku, sport i omladinu, kulturu i informisanje, državnu upravu i lokalnu samoupravu, kao i predstavnici Bezbednosno-informativne agencije.

Nažalost, borba protiv narkomanije je daleko od zadovoljavajućeg nivoa. Pre par nedelja, svi smo čuli, otkrivena je i oduzeta najveća količina droge u poslednjih deset godina. Ipak, ovaj uspeh, kao i slični uspesi u ovoj oblasti, nije imao poseban značaj. Zašto? Upravo zato što se proizvodnja biljaka od kojih se droga dobija, kao i laboratorija gde se ona fabrikuje i proizvodi toliko namnožila da su ovi rezultati izgubili na značaju. Da kakve-takve, priručne laboratorije gde

se droga spravlja nisu jedine fabrike za proizvodnju droge govori podatak iz jučerašnjeg dnevnog lista „Blic“, gde se na osmoj strani na pola strane govori o ovom problemu. Droga se može spremati i u običnim kuhinjskim uslovima i ona je, kako stoji u ovom naslovu, 800 puta jača od marihuane ili do 1.000 puta jača od heroina.

Šta sve ovo govori? Ovo govori da smo izgubili svaku kontrolu proizvodnje i upotrebe droge.

Ovih dana aktuelizuje se pitanje legalizacije proizvodnje kanabisa, gde su mišljenja stručne javnosti podeljena. Prevladava stav da je kanabis biljka koja izaziva zavisnost.

Ja ovde moram da ukažem na još jedan fenomen, a to je da je droga nekad bila privilegija bogatih, razvijenih sredina i velikih gradova, a da danas to nije slučaj, da je ona danas opštedostupna, čak i u malim sredinama.

PREDSEDNIK: Hvala.

Stavljam na glasanje predlog.

Zaključujem glasanje: za – 19, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Poslanik Zoran Despotović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju.

Izvolite.

ZORAN DESPOTOVIĆ: Hvala, predsedavajuća.

Dame i gospodo narodni poslanici, Srpska radikalna stranka je više puta podnela zakon o podsticajima u poljoprivredi, kome bi resorno ministarstvo trebalo krajnje ozbiljno da pristupi i da ga sa razlogom prihvati.

Razlog za donošenje ovog zakona je taj što bi država trebalo da povećanjem novčanog iznosa premije za mleko stimuliše proizvođače kako bi se konkretnim potezima popravio položaj istih. Takođe je neophodno da se donja granica količine mleka po kvartalima na koje se ostvaruje premija smanji, naročito tamo gde su uslovi za poljoprivredne potrošače otežani, a proizvodnja skoro na minimumu. Iz tog razloga bi donja granica premije za mleko po kvartalima umesto dosadašnjih 1.500 litara trebalo da bude smanjena na 1.000 litara, kako bi i poljoprivrednici s otežanim uslovima proizvodnje mogli da ostvare pravo na premiju. U istom članu 15. stav 4. Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju predlažemo da se iznos premije za mleko sa dosadašnjih sedam dinara po litru poveća na deset dinara po litru. Zatim se u članu 18. stav 1. Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju menja iznos osnovnih podsticaja za biljnu proizvodnju, tako što bi se, umesto postojećeg rešenja koje predviđa da je iznos podsticaja po hektaru najviše 6.000 dinara, iznos povećao na najmanje 9.000 dinara.

Koristim priliku, prisustvo gospodina ministra Nedimovića, da postavim pitanje vezano za kredite iz 2004. i 2005. godine, poljoprivredne kredite koje je Demokratska stranka odobravalala, a nisu tada bile subvencije, kada su ljudi uzimali te kredite od 40.000 do 240.000 dinara, kamate su rasle, ljudi nisu vratili, sudovi su im određivali duple kamate, znači ako su uzimali 240.000 dinara, kamata im je na 500.000 dinara. Šta je sa tim kreditima, jer ljudi imaju takav problem da ne mogu čak ni podsticaje, ono što im u poljoprivredi danas sleduje, da dobiju? Ima njih više takvih koji su mi se obratili kao narodnom poslaniku. Recimo, u jednoj opštini uzimano je 15 dugoročnih kredita od oko 500.000 evra, odnosno do 1.500 kratkoročnih kredita, a u nominalnoj vrednosti oko 600.000 evra, gde većina nije vraćena na vreme, tako da vrednost duga sa zateznom kamatom za ovaj prelazni period dva i po puta prelazi nominalnu vrednost. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Stavljam na glasanje predlog.

Zaključujem glasanje: za – 18, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Poslanik Sreto Perić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o stavljanju van snage Zakona o izvršenju i obezbeđenju.

Izvolite.

SRETO PERIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, građani Srbije s nestrpljenjem iščekuju kakav će biti ishod ovog glasanja. Srpska radikalna stranka neće prestati da podnosi Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbeđenju, pre svega zbog uvođenja privatnih izvršitelja.

Ovde je veoma bitno naglasiti da u našem pravnom sistemu postoji dualizam kad su u pitanju izvršitelji, odnosno postoje dve vrste izvršitelja: jedna je sudska, ona je nadležna za izvršenje sporova po pitanju radnih sporova i po pitanju porodičnih odnosa; sve ostalo u najvećoj meri rade privatni izvršitelji. Građani Srbije su ih poistovetili sa cunamijem, sve izvršitelje; ili, najveći broj izvršitelja poistovetili su sa elementarnim nepogodama, jer elementarne nepogode su ponekad locirane na jedan deo državne teritorije, a kad su u pitanju privatni izvršitelji, oni deluju na teritoriji cele Srbije. Treba samo napomenuti da je u 2017. godini na 3.736 stanova ili stambenih objekata sprovedeno izvršenje.

U jednom momentu država je pravdala postojanje privatnih izvršitelja činjenicom da je to besplatno za državu, da država nema nikakvih troškova prilikom tog izvršenja. Ovde se radi o jednoj potpuno privatnoj instituciji, jer nazovijavni izvršitelji su registrovani u Agenciji za privredne registre, tako da oni uopšte nemaju karakter javnih izvršitelja. Samo uz sudski nalog može se vršiti pretres stambenih jedinica, stanova i drugih objekata za stanovanje. Međutim, privatni izvršitelji to rade i dalje. Po Ustavu je predviđen izuzetak

kada se može izvršiti pretres stana – to je kada se traga za neposrednim izvršiocem krivičnog dela ili kada se pokušava zaustaviti izvršenje nekog krivičnog dela koje bi proizvelo velike materijalne ili neke druge štete.

Treba imati u vidu i činjenicu da je određen broj privatnih izvršitelja tražio izmene i dopune ovog zakona. Zna li zbog čega su tražili? Oni su nezadovoljni opet činjenicom da nemaju svi podjednak broj predmeta za izvršenje, pa samim tim ne mogu se svi obogatiti za vrlo kratko vreme, kao što je to slučaj, prošli put sam rekao da je jedan izvršitelj za godinu dana prijavio dobit od 1.700.000 evra. To su basnoslovno velike sume koje obični, pošteni građani ne mogu nikada da zarade.

Problem je i kod privatnih vlasnika stanova ili stambenih jedinica ako je korisnik njihovog stambenog prostora bio podstanar i nije izvršavao neke svoje obaveze, a u toj stambenoj jedinici postoje stvari koje su u vlasništvu vlasnika tog stana; on mora da dokazuje da je to njegovo, jer i to može da postane predmet izvršenja.

Zaista moramo što pre ovaj zakon staviti van snage.

PRESEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Hvala, kolega Periću.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 21, protiv i uzdržanih – nema, od 159.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila ovaj predlog.

Narodni poslanik Nikola Savić, na osnovu člana 92. Poslovnika Narodne skupštine, predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima, koji je podneo Narodnoj skupštini 15. oktobra 2018. godine.

Da li želite reč?

Izvolite, kolega Saviću.

NIKOLA SAVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, podneo sam Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima sa zahtevom da se pomenuti predlog uvrsti u dnevni red ovog zasedanja.

Svima nama je poznato da problem sa udžbenicima odavno postoji, međutim, u poslednjih nekoliko godina taj problem je i te kako kulminirao. Jednostavno, imamo situaciju da udžbenike piše svako, izdaje svako i svako vrši njihov odabir. Umesto da kvantitet dovede do kvaliteta, desilo se upravo obrnuto – kao da su se autori i izdavači takmičili ko će prirediti gori i nakaradniji udžbenik. Ako se ovo malo više pogleda, ako se pogleda kakvi su ti udžbenici, bukvalno ima samo jedan zaključak, a to je da su ti izdavači i autori plaćeni da naprave takve udžbenike.

Zakon je koncipiran tako da u okviru jedne te iste škole iz jednog te istog predmeta postoje različiti udžbenici različitih autora pa se onda u jednom odeljenju u školi uči jedno, po jednom udžbeniku, u drugom odeljenju drugo.

Najveći problem se stvara kod onih udžbenika koji se odnose na nacionalnu kulturu i nacionalnu istoriju, tamo gde su u pitanju dve najosetljivije oblasti.

Mi u SRS nismo za to da jedna izdavačka kuća ima monopol u ovoj oblasti, pa makar to bila i državna institucija, kakav je Zavod za izdavanje udžbenika, ali smo svakako za to da u ovoj oblasti mora da vlada red. Znači, ne smemo dozvoliti ovo što smo imali dosada. Imali smo udžbenike koji na najklasičniji način vređaju javni moral građana Srbije. Tako u jednom udžbeniku iz matematike za drugi razred osnovne škole stoji ilustracija gde devojčica pere ruke iznad lavaboa čija slavina podseća na muški polni organ. Da je to zaista tako, evo u prilog slike, ako kamera može da vidi, da vidite o čemu se tu radi. Dalje, pre dve-tri godine jedna izdavačka kuća je izdala atlas za decu gde je afrički kontinent takođe prikazan u obliku muškog polnog organa. Pogledajte sa kakvim udžbenicima se susreću naša deca. Evo, pogledajte.

Dakle, apelujem na vladajuću većinu da usvojimo ovaj predlog, kojim sam tražio da se svima onima koji su priređivali i štampali ovakve udžbenike trajno oduzme licenca za ovu delatnost. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Saviću.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – dva, protiv – niko, uzdržanih – nema, od 159 narodnih poslanika.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila ovaj predlog.

Narodni poslanik Milan Lapčević, na osnovu člana 92. Poslovnika Narodne skupštine, predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju, koji su Narodnoj skupštini podneli narodni poslanici Milan Lapčević i Dejan Šulkić 2. novembra 2016. godine.

Izvolite, kolega Lapčeviću.

MILAN LAPČEVIĆ: Poštovani predsedavajući, kolege narodni poslanici, predložili smo izmenu Zakona o podsticajima u poljoprivredi i to u onom delu koji govori o podsticajima za stočare, odnosno za proizvodnju mleka.

Godine 2013. donet je Zakon o podsticajima u poljoprivredi kojim je definisano da oni koji se bave stočarstvom, a ima i malih i velikih proizvođača mleka, moraju da dostignu određenu količinu mleka, da predaju otkupnim stanicama, da bi mogli da dobiju premiju od strane države. Smatramo da je to duboko nepravedno prema malim proizvođačima, naročito onim koji žive u ruralnim sredinama u brdsko-planinskim područjima, kojima obiluje naročito jugoistočna Srbija i zapadna Srbija. To su poljoprivredna domaćinstva koja su uglavnom staračka i imaju jednu ili dve krave i ne mogu po tom osnovu da dostignu tu kvartalnu količinu koja je neophodna da bi se dobila premija od strane države, a u najvećem broju slučajeva to im je jedini izvor prihoda i način

opstanka u tim zabačenim selima. Praktično ispada da je njihovo mleko manje vredno, manje kvalitetno i manje plaćeno od strane države, odnosno država ne podstiče i ne plaća tih mizernih sedam dinara premije onim domaćinstvima koja ne dostignu cifru od 3.000 litara mleka po kvartalu. Mislimo da je zaista krajnje nepravedno.

Imate i apsurdne situacije. Recimo, u okviru jednog sela imate domaćinstvo koje ima četiri ili pet krava i ono predajom mleka ostvaruje pravo na premiju od sedam dinara; to mleko je, recimo, litar 30 ili 35 dinara, u zavisnosti od masne jedinice. A komšija, koji ima jednu ili dve krave i ne dostiže taj limit koji je država postavila, njegovo mleko će biti sedam dirana jeftinije, odnosno država ga neće podstaći i pomoći da opstane.

Tako vrednovati ljude i one koji se bave proizvodnjom, koji žive od toga, krajnje je nepravedno, nehumano. Smatramo da je neophodno da se ova odredba Zakona o podsticajima u poljoprivredi izbriše, da bi ljudi koji predaju manju količinu mleka mogli da dobiju pomoć od države i da od toga prežive ili eventualno da unaprede svoju poljoprivrednu proizvodnju.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Lapčeviću.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – dva, protiv – niko, uzdržanih – nema, od 159 narodnih poslanika.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila ovaj predlog.

Narodni poslanik Milan Lapčević, na osnovu člana 92. Poslovnika Narodne skupštine, predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o budžetskom sistemu, koji su Narodnoj skupštini podneli narodni poslanici Milan Lapčević, Dejan Šulkić i Gorica Gajić 5. septembra 2017. godine.

Izvolite, kolega Lapčeviću.

MILAN LAPČEVIĆ: Ima jedna nelogičnost u načinu izbora članova Fiskalnog saveta, koji se sastoji od predsednika i dva člana. Jedan se bira na predlog predsednika Republike, bira ga naravno Narodna skupština; u sadašnjim odredbama zakona se govori da jednog člana Fiskalnog saveta predlaže predsednik Republike, jednog člana Narodna banka Srbije, a jednog člana Ministarstvo finansija.

Da bi Fiskalni savet bio potpuno nezavisna i neutralna institucija i da bi na pravedan način mogao da obavlja svoj posao, smatramo da je neophodno da se izmeni način izbora članova Fiskalnog saveta tako što Narodna banka Srbije i Ministarstvo finansija ne bi mogli da budu predlagači članova Fiskalnog saveta, jer je to na neki način u sukobu interesa. Fiskalni savet vrši određenu vrstu monitoringa i bavi se fiskalnom politikom i onim što rade Ministarstvo finansija, Vlada, pa i Narodna banka Srbije, što direktno utiče i na ukupnu finansijsku situaciju u zemlji i na svakodnevni život građana.

Prema tome, nema nikakve logike da Narodna banka, koja ima glavnu ulogu u monetarnoj i fiskalnoj politici, predlaže svog predstavnika u Fiskalnom savetu koji treba da analizira rad te iste Narodne banke. Isti slučaj je i za Ministarstvo finansija. To mogu da budu ljudi koje predlažu određena strukovna udruženja, društvo ekonomista Srbije ili kolegijum univerziteta Srbije, da dolaze naravno iz reda stručnjaka, ali da budu potpuno nezavisni i da nemaju nikakve direktne veze sa Ministarstvom finansija ili sa NBS kako je to u ovom slučaju rešeno.

Mislim da je to krajnje logično i normalno i verujem da oni koji slušaju ovo nemaju nikakav razlog da ne podrže ovaj moj predlog o uvrštavanju u dnevni red, ali mi se čini da malo njih sluša i da malo njih interesuje današnja sednica.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Lapčeviću.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – dva, protiv – niko, uzdržanih – nema, od 158 narodnih poslanika.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila ovaj predlog.

Narodni poslanik Milan Lapčević, na osnovu člana 92. Poslovnika Narodne skupštine, predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o radu, koji su Narodnoj skupštini podneli narodni poslanici Milan Lapčević, Dejan Šulkić i Gorica Gajić 8. juna 2017. godine.

Izvolite, kolega Lapčeviću.

MILAN LAPČEVIĆ: Predložili smo izmenu Zakona o radu u onom delu koji definiše kada poslodavac ne može da da otkaz zaposlenom na određeno vreme. U članu 187. Zakona o radu se kaže da za vreme trudnoće, porodiljskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta, odsustva sa rada radi posebne nege deteta, lečenja od teških povreda, dakle to je definisano, poslodavac ne može da da otkaz ili prekine ugovor o radu zaposlenom na određeno vreme.

Mi predlažemo da se dodaju još neke odrednice, i to da u slučaju lečenja od teških povreda nastalih u saobraćajnim ili drugim nesrećama, kao i u slučaju lečenja od teških bolesti koje životno ugrožavaju zaposlenog poslodavac takođe ne može da otkáže ugovor o radu zaposlenom na određeno vreme.

Smatramo da je ovo duboko humana stvar, jer smo imali niz slučajeva... Jedan od njih, koji je zaokupio interesovanje javnosti, bio je prošlogodišnji odnosno pretprošlogodišnji slučaj radnice iz Niša, koja je radila na određeno u jednoj strani kompaniji, koja zbog prirode bolesti, lečila se od maligniteta, imala hemoterapije, nije mogla da se posle određenog vremena vrati na posao. Poslodavac je rešio da otkáže ugovor o radu i žena je bukvalno dovedena na rub egzistencije tako što nije mogla da prima platu, a nije mogla da radi jer se lečila od teške bolesti, koja ju je životno ugrožavala.

Da se ovakvi slučajevi ne bi ponavljali i da ne bi bolesni i oni koji su ugroženi bili prepušteni na milost i nemilost i dobru volju poslodavaca, smatramo da država ima pravo, a i obavezu, da zaštiti svoje građane koji se nađu u ovakvoj situaciji i da zakonom propiše da ukoliko je neko teško bolestan, ukoliko je doživio tešku saobraćajnu nesreću pa mu treba višemesečni oporavak, lečenje, poslodavac ne može da ga otpusti za to vreme dok se leči i dok ne bude zdravstveno sposoban da se vrati na posao. U najvećem broju slučajeva dešava se da ti ljudi upravo zavise i žive od te plate, jer su na određeno vreme. Ako mu poslodavac otkáže ugovor o radu, uskraćuje mu primanja koja su mu neophodna kako za lečenje tako i za normalan život.

Očekujem, naravno, da i ovaj predlog izmena zakona podržite, jer nisam dosad čuo ni od jednog kolege da ima nešto protiv ovoga i bio bi red da jednom prekinemo tu praksu da se predlog ne podržava ako ne dolazi iz redova vladajuće koalicije.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Lapčeviću.

Sada stavljam ovaj predlog na glasanje.

Zaključujem glasanje: za – dva, protiv i uzdržanih – nema, od 157.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Milan Lapčević, na osnovu člana 92. Poslovnika Narodne skupštine, predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrednost, koji je podneo Narodnoj skupštini 20. oktobra 2016. godine.

Izvolite, kolega.

MILAN LAPČEVIĆ: To što sam usamljen u nečemu ili što me podržava samo moj kolega profesor Ševarlić ne znači da nisam u pravu u onome što predlažem, tako da ću i ovog puta obrazložiti svoj predlog, koji je krajnje dobronameran i suvisao. Radi se o izmeni Zakona o porezu na dodatu vrednost, i to u onom delu koji tretira obavezu plaćanja poreza, od onih koji su korisnici, za hranu za bebe, proizvode i opremu za bebe. Ne treba možda čak ni govoriti ni obrazlagati zašto je ovo potrebno. Ako iko ko iole poznaje demografske prilike u Srbiji ima ovo na umu, rado će podržati i podići ruku za bilo koju meru koja može da podstakne rađanje u ovoj zemlji.

Mi smo nacija koja je, nažalost, jedna od najstarijih u Evropi. Naš prirodni priraštaj je godinama u stagnaciji i opadanju. Prosek starosti našeg stanovništva je preko 45 godina. Jako se malo obnavljamo, a broj dece po porodici, odnosno po majci, katastrofalno je nizak. Mere koje je Vlada poslednjih godina preduzela u smislu podsticaja rađanja jesu dobre mere, i ja sam ih ovde u Parlamentu podržao i uvek ću podržati svaku meru bilo kog od poslanika, bilo od koje strukture da dolazi, predlog, uvek ću rado podržati, jer je to najneophodnija stvar koju ova država mora da uradi. Džabe nama sva uređenja, džabe nam sve izgradnje, možemo da budemo i najbogatija i

najuređenija zemlja na svetu, da imamo najbolji standard, ako nemamo prirodni priraštaj, ako nemamo novo, mlado, sposobno stanovništvo, koje će naravno imati i dobro obrazovanje i sve ono što uz to ide, sve nam je to apsolutno beznačajno.

Mislim da svaka mera koja podstiče rađanje, koja pomaže mladim roditeljima da imaju više dece jeste dobra mera. Ona mora da ima apsolutni prioritet u svakom budžetu, u razmišljanju svakog člana Vlade, svakog ministra, svakog državnog funkcionera, ako imamo malo odgovornosti prema budućnosti naše nacije.

Porez na proizvode i opremu za bebe u minornom iznosu, koji se meri decimalama promila, učestvuje u ukupnom budžetu Republike Srbije. Zaista ne vidim ni jedan jedini argumentovan, racionalan razlog zašto taj porez na opremu za bebe ne bi bio ukinut i na taj način podstaknuta populaciona politika i podstaknuto rađanje, odnosno lakše odgajanje dece.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Lapčeviću.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – dva, protiv i uzdržanih – nema, od 156.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila ovaj predlog.

Narodni poslanik prof. dr Miladin Ševarlić, na osnovu člana 92. Poslovnika Narodne skupštine, predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog deklaracije o genetički modifikovanim organizmima (GMO) i proizvodima od GMO, koji je podneo Narodnoj skupštini 5. maja 2017. godine.

Izvolite, prof. Ševarliću.

MILADIN ŠEVARLIĆ: Hvala, potpredsedniče.

Pre nego što se osvrnem na Predlog deklaracije o genetički modifikovanim organizmima, želim da obavestim građane Srbije da smo nas četvoro narodnih poslanika, Milan Lapčević, Gorica Gajić, Dejan Šulkić i ja, podneli predlog za dopunu dnevnog reda današnje sednice pod naslovom – Podnošenje i razmatranje izveštaja o situaciji na Kosovu i Metohiji i pregovorima koje su vodili najviši državni funkcioneri od potpisivanja Briselskog sporazuma do danas. Nažalost, ovaj naš predlog nije usvojen, sa obrazloženjem da predloge za dopunu dnevnog reda o aktuelnim političkim pitanjima mogu da predlažu samo poslaničke grupe.

Mislim da je krajnje vreme da posle tri godine rada ovog saziva Narodne skupštine imamo raspravu i na ovu temu, a ne da samo preko sredstava informisanja slušamo šta rade poslanici u skupštini samoproklamovane republike Kosova i Metohije.

Kad se radi o predlogu za dopunu dnevnog reda, a to je predlog koji vam je već poznat, on posebno dobija na značaju sada, posle usvajanja izmena i

dopuna Zakona o bezbednosti hrane kojima je genetički modifikovana hrana uvedena kao posebna robna grupa hrane.

Treba imati u vidu da u vreme kada sam predlagao tekst ove deklaracije u Narodnoj skupštini nije bilo narodnih poslanika iz 72 opštine i četiri grada. Dakle, postavlja se pitanje ko predstavlja građane 76 opština i gradova. Zbog toga imamo ovakvu situaciju da narodni poslanici samo izvršavaju naredbe predsednika partije, odnosno poslaničke grupe. To je razlog zašto oko 7.000 odbornika u 136 opština i gradova, koji su se prvi put u istoriji Srbije jednoglasno izjasnili protiv uvoza, uzgoja, prerade i prometa genetički modifikovanih organizama, ne mogu da dobiju podršku čak ni od narodnih poslanika koji žive na njihovoj teritoriji.

Ovo je ujedno momenat da pozovem građane na okupljanje i protest, legitiman, treće subote maja meseca, kada ćemo se ponovo okupiti da se borimo za Srbiju bez genetički modifikovanih organizama. Tim pre što je Evropska agencija za bezbednost hrane juče pokrenula postupak, po nalogu Evropskog suda, da se preispita upotreba svih pesticida na bazi glifosata, bez čije primene nije moguće gajiti genetički modifikovane organizme.

PREDSEDNIK: Hvala vam.

Stavljam ovaj predlog na glasanje.

Zaključujem glasanje: za – 18, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Narodna poslanica Tatjana Macura predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi.

Stavljam ovaj predlog na glasanje.

Zaključujem glasanje. Niko nije pristupio glasanju.

Narodna poslanica Tatjana Macura predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom.

Stavljam ovaj predlog na glasanje.

Zaključujem glasanje: za – četiri narodna poslanika.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Narodni poslanik Vladimir Đurić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o regulisanju javnog duga Republike Srbije na ime umanjenja penzija po osnovu Zakona o privremenom načinu utvrđivanja isplate penzija.

Stavljam na glasanje predlog.

Zaključujem glasanje: za – tri narodna poslanika.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Narodni poslanik Aleksandar Stevanović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Krivičnog zakonika.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Narodni poslanik Aleksandar Stevanović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Zakona o javnom redu i miru.

Stavljam ovaj predlog na glasanje.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopuni Zakona o Vladi.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – jedan narodni poslanik.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Zakona o radu.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje. Niko nije pristupio glasanju.

Konstatujem da nemamo potrebnu većinu.

Narodni poslanik Marijan Rističević predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora Narodne skupštine Republike Srbije radi utvrđivanja činjenica i okolnosti vezanih za nenamensko trošenje sredstava dodeljenih za predizbornu kampanju.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, radi se o ovoj osobi: dakle, Boško Obradović, u narodu poznatiji kao Boško Ljotić, na Kosovu poznatiji kao Boškići Ljotići, nedavno je, pre dva meseca, najavio državni udar. Zaboravili ste svi da je pozivao vojsku i policiju da uhapsu legalno izabranog predsednika Republike. Na prvu nedelju Velikog posta, veliki vernik, zaštitnik masonke, pljačkaš Đurđevih stupova, pljačkaš Hilandara, pljačkaš kolubarskih rudara, to je i pokušao, po meni.

Nekada se, u srednjem veku, vlast otimala tako što se koristio balvan, koji su zvali „ovan“, da se razbiju neka vrata, a njegov kompanjon Đilas je otišao korak napred i umesto „ovna“ koristi Boška Ljotića i njegove fašističke falange.

Dakle, s obzirom na to da je iz budžeta uzeo 250.000 evra, ili trideset miliona, protivpravno, jer ih nije vratio neutrošene posle izborne kampanje, ja tražim da makar jednu trećinu založi siromašnoj deci jer je decu nekih bogataša, nekih bivših funkcionera, predvodio u nastojanju da zauzme Radio-televiziju Srbije. On je slobodu medija zamislio tako što uzme i osvoji medij, a bori se protiv cenzure tako što lično želi da naredi šta može da ide u program.

Dame i gospodo narodni poslanici, u svakom državnom udaru fašističke falange ili revolucionarne skupine prvo šta rade – zauzimaju državni medij.

Nemojte da se lažemo, ja sam protiv toga što su oslobođena deca nekih funkcionera, urednika Bete, savetnika Svete Marovića, direktora Rudnika Resavice itd. Za onu drugu, siromašnu decu sam za to da se puste. Ali šaljemo lošu poruku, Boško Ljotić na ovom neće stati, on će pokušavati i dalje, klizeći prema terorizmu.

I niste mu učinili nikakvu uslugu, gospodo tužioci i sudije, što nije uhapšen, a mogao je biti uhapšen više puta. Narodni poslanik, a to gospodin Šešelj zna, koji je zatečen u vršenju krivičnog dela za koje je zaprećena kazna veća od pet godina mora trenutno da bude uhapšen, gospođo Dolovac. Trebalo je da to učinimo. Zlo se tuče dok je malo, a kad zlo uzme maha, sve više jača. Hvala.

PRESEDNIK: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 27 poslanika.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopuni Zakona o izboru predsednika Republike.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje. Niko nije pristupio glasanju.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopuni Zakona o izboru narodnih poslanika.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Narodni poslanik Marijan Rističević predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora Narodne skupštine Republike Srbije radi utvrđivanja činjenica i okolnosti vezanih za posete Narodnoj skupštini Republike Srbije određenih ekstremističkih organizacija i pojedinaca.

Izvolite, gospodine Rističeviću.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, vama je poznato da je gospodin Obradović, poznatiji kao Boško Ljotić – a žao mi je što je Demokratska stranka postala talac ljotićevskih falangi – sarađivao sa bugarskom Atakom, sa Boškom Pernarom, čiji je deda ovde pitao, ne ovde, na jednom drugom mestu u Beogradu – pošto je srpska krv? Poznato je da je sarađivao i sa Alternativom za Nemačku, to je neonacistička organizacija. Poznato je da je sarađivao i sa Radničkom frontom iz Zagreba, to su oni koji su ovde skandirali „Srbija, Hrvatska, revolucija“.

Ja Radničkoj fronti iz Zagreba predlažem da oni dignu tu revoluciju sa Boškom Ljotićem, neka ga vode tamo i neka je dignu u Hrvatskoj. Nama je revolucija dosta. Oni su navodno protiv Brisela, ali u Beogradu. A u Hrvatskoj baštine sve fondove EU. Dakle, radi se o gospođi koja iz Zagreba sa svojim simpatizerima dolazi da ojača Đilasa i Boška Ljotića.

Takođe, imamo Omera Berbića iz Tuzle – stranka mu se zove Naša stranka – koji, zaboravljajući kolonu koju su pobili, hoće da kaže da je Tuzla građanska, zaboravljajući kolonu mladih vojnika koje su pobili, i on dolazi da podržava Boška u Beogradu, i pokušavaju da izvrše revoluciju.

Dame i gospodo, njima se mora stati na put.

Tu imamo ISIS-ovca Muhameda Čengića, koji zbog Jeremića podržava navodne građanske proteste u Beogradu, sa pokušajem nasilnog preotimanja vlasti u Srbiji.

Još jednom molim RTS da izračuna koliko je uživo, koliko je uživo sati, desetina sati, stotina sati, koliko je Boško Ljotić, Boško Obradović koristio vremena uživo na kanalima RTS-a, da se izračuna koliko je vremena uživo bio na RTS-u u poslednje dve godine, a da se izračuna koliko je uživo vremena bio predsednik Republike. Dobićete podatak da nikakve cenzure nema. Dobićete računicu da je Boško Ljotić bio uživo na kanalima RTS-a najmanje pet puta više nego što je bio uživo na kanalima RTS-a predsednik Republike. Takav čovek je ušao u Radio-televiziju Srbije s namerom da je zauzme i da ovaj narod podeli. A od naših podela koristi mogu da imaju samo naši protivnici.

PREDSEDNIK: Hvala.

Stavljam predlog na glasanje.

Zaključujem glasanje: za – 11 poslanika.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopunama Zakona o visokom obrazovanju.

Poslanik nije u sali, te stavljam na glasanje ovaj predlog.

Podnet je 15. oktobra, nije to ništa staro, novi je predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog rezolucije Narodne skupštine o priznanju i osudi genocida nad Jermenima počinjenog u Osmanskom carstvu u periodu od 1915. do 1922. godine.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – jedan poslanik.

Poslanik Rističević predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora Narodne skupštine Republike Srbije radi utvrđivanja činjenica i okolnosti vezanih za afere povezane sa bivšim

gradonačelnikom Beograda Draganom Đilasom i nenamenskim trošenjem sredstava.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, ovde je Dragan Đilas, milioner, multimilioner, milijarder, ovo je slika od pre dva dana – provalio je ogradu ispred Predsedništva, sa željom da uđu i fizički se obračunaju sa legalno izabranim predsednikom.

Takođe, radi se o osobi koja je upala u RTS. Ali 2010. godine, ne znam koliko kamera to može da prikaže, Dragan Đilas je uhapsio 207 omladinaca; Dragan Đilas, Boris Tadić, Borko Stefanović uhapsili su 207 mladića u demonstracijama koje su se dešavale u Beogradu. Ovo je postupanje policije: deset gazi jednog. Na ovaj način je ubijen Ranko Panić, cokolama, surovo isprebijan, umro je od tih posledica. Ali dobro možete da vidite da se policija surovo obračunavala sa ljudima koji su prolazili pored RTS-a sa željom da demonstriraju, a on je za njih, zajedno sa Tomom Zorićem i Homenom, tražio višegodišnje robije.

Dragan Đilas je milioner postao tako što je auto-put novca vodio iz RTS-a prema njegovim džepovima. Dakle, reklamno tržište je bilo samo njegovo i kroz reklame je kontrolisao medije, niko ništa loše nije mogao napisati o njemu jer u tom slučaju neće dobiti reklame i njegov medij će biti zatvoren.

Dragan Đilas je bio vlasnik, jer je bio gradonačelnik, medija. Dragan Đilas je i sada vlasnik nekoliko televizijskih kanala. Dragan Đilas ima na desetine firmi. Dragan Đilas je zaradio 720.000.000 evra. Dragan Đilas je, prevedeno, zaradio osamdeset milijardi dinara. Dragan Đilas je poveo revoluciju milionera protiv siromašnih, koji su plaćali taksu na RTS da bi on kroz reklame punio svoje džepove. Taj auto-put novca iz RTS-a prema njegovim džepovima je prekinut. On vodi revoluciju milionera protiv miliona onih koje je opljačkao, ostavio bez posla itd.

Dragan Đilas i Boško Obradović trebalo je da budu uhapšeni i moja zamerka Zagorki Dolovac i pravosudnom sistemu je zašto njih dvojica nisu bili trenutno uhapšeni jer su, po meni, pokušali da izvrše državni udar, a najmanje što su učinili je nasilničko ponašanje u grupi.

Dragan Đilas je vlasnik jedne televizije. Dragan Đilas je uz pratnju svoje televizije N1... A N1 se ponaša – gde ti Đilas i Šolak kažu, veži N1 gde ti njih dvojica kažu. Dakle, uz pratnju svoje televizije ušao je i zauzeo drugu televiziju. Zašto ih nije vodio na N1? Zato što niko to neće da gleda. On traži i svi oni traže da nateramo ljude da silom gledaju N1, da silom čitaju „Vreme“ i „Danas“.

Ja verujem da oni mogu da se dozovu pameti, ali pravosudni organi treba da rade svoj posao.

(Predsednik: Hvala.)

Od njihove mržnje... Hvala.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Oduzeću vam vreme od nekog drugog izlaganja, ja sam se zapričala sa poslanikom Ševarlićem.

Stavljam na glasanje predlog.

Zaključujem glasanje: za – 14 poslanika.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopuni Zakona o izboru narodnih poslanika.

Stavljam na glasanje predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Zakona o finansiranju političkih aktivnosti.

Stavljam na glasanje predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Poslanik Marijan Rističević predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora Narodne skupštine Republike Srbije radi utvrđivanja činjenica i okolnosti vezanih za afere povezane sa Aleksandrom Jerkov i vezom sa stranim obaveštajnim organizacijama i špijunskim službama.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, radi se o narodnom poslaniku ili o narodnoj poslanici koja je u sopstvenu biografiju upisala da je prošla CIA treninge. Ne mogu da verujem da u Americi može da postoji kongresmen, senator ili bilo ko ko se bavi politikom i ima neku državnu funkciju, pa ne verujem da može da postane i gradonačelnik bilo kog gradića u SAD, a da u svoju biografiju ne da napiše da je prošao obuku BIA i da je prošao obuku ruskih obaveštajnih službi, a da na tom mestu ostane, dakle takva osoba u Americi ne može da postoji, ne može da zadrži javnu funkciju.

Radi se o osobi koja podržava... Ja ovo zovem pokušajima državnog udara. Radi se o osobi koja tvrdi da su određene odluke koje su donete na teritoriji Republike Srbije u istoriji falsifikati.

Dakle, revolucija koju su pokušali ovih dana da izvrše... Naš narod treba da zna, posebno ovaj siromašniji sloj, postoji izreka da jedni dižu revoluciju, a sasvim drugi se njome okoriste. Verujem da iza ovih pokušaja nasilnog preuzimanja vlasti stoji pokušaj da se oni koji su legitimno i legalno izgubili više izbora nasilnom promenom vlasti ponovo dočepaju džepova građana.

Građani su se rešili njihovih ruku u svojim džepovima. Građani su se rešili vlasti koja je otpustila 400.000 ljudi, koja je zatvorila stotine fabrika, koja

je opljačkala i pokrala sve što nije bilo prikucano za zemlju. Građani su se toga rešili.

A gospođa Jerkov, u saradnji sa stranim obaveštajnim službama, zajedno sa gospodinom Đilasom i Boškom Obradovićem, zajedno sa Jeremićem, aktivno pokušava da učestvuje u rušenju ne samo vlasti nego pokušava da uruši samu državu Srbiju. Nije tajna da su išli u Makedoniju, nije tajna da su se susretali sa američkim obaveštajnim službama koje rade u našoj ambasadi, nije tajna da su se u Skoplju dogovarali sa svima onima koji žele da uruše Srbiju, nije tajna da su mnogi prošli treninge u Prištini.

Dakle, radi se o veoma opasnoj pojavi i mislim da je vreme da formiramo anketni odbor i ispitamo sve te delatnosti, ne samo gospođe ili gospođice Jerkov već svih onih koji danas po ne znam koju cenu žele da sruše ono što je država stvorila u poslednjih nekoliko godina, da sruše investicije, da zagade prostor za neke nove investicije, da opet radnici ostanu bez posla.

(Predsednik: Hvala, vreme.)

Ja ovde ne branim vlast, ja ovde branim državu i njeno pravo da postoji.

PREDSEDNIK: Hvala, poslaniče.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 14, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Skupština nije prihvatila ovaj predlog.

Poštovane dame i gospodo, poštovani narodni poslanici, dozvolite mi da u vaše i svoje ime pozdravim delegaciju Odbora za nauku, obrazovanje, kulturu, omladinu i sport Parlamenta Češke Republike, koja se nalazi u zvaničnoj poseti Narodnoj skupštini Republike Srbije.

(Aplauz.)

Zahvaljujem.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se na dnevni red sednice uvrsti tačka – Predlog zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora radi utvrđivanja činjenica i okolnosti koje su dovele do nezakonitog oduzimanja dozvole za rad Akcionarskog društva za osiguranje „Takovo osiguranje“, Kragujevac.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje.

Niko nije pristupio glasanju.

Poslanik Marijan Rističević predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora Narodne skupštine Republike Srbije radi utvrđivanja činjenica i okolnosti vezanih za proglašenje lažne države Kosovo, uticaja koji je na to imalo mišljenje Međunarodnog suda

pravde, te povodom toga odgovornosti bivšeg ministra inostranih poslova Vuka Jeremića.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, radi se o velikom novom revolucionaru. Ovaj što je obukao vijetnamku, a stavio „roleks“ od 35.000 evra. Imao je sreće da džeparoši nisu posećivali skup, mogli su mu skinuti ovaj „roleks“. Preporučujem mu da sledeći put kad krene u revoluciju i nabaci stajling za tu revoluciju svakako sat ostavi u sefu. Dakle, Vuk Jeremić, sa kutijom cigara koja vredi 1.500 evra, sa „roleksom“ koji se procenjuje na 15.000–35.000 evra, treba sebe da drži u sefu s obzirom na to da je osiromašio, zajedno sa DS-om, ovo društvo.

Vuk Jeremić je aktivno učestvovao u izgradnji divlje države Kosovo i Metohija. U tešku situaciju nas je doveo. Nezavisnost je proglašena 2004. godine, odnosno pogrom je bio 2004. godine. Nisu malim prstom mrdnuli da zaštite srpski narod. Spalili su dve džamije, valjda da pokažu da smo gori nego oni koji su progonili srpski narod. Nezavisnost Kosova je proglašena 2008. godine. Oni su se dogovorili sa Američkom ambasadam da Albanci odlože donošenje deklaracije o nezavisnosti do izbora Tadića za predsednika i to je učinjeno. Tadić je položio zakletvu 14. februara, a 17. februara 2008. godine Albanci su proglasili nezavisnost. Tu cenu su morali da plate, tako da su sa Ketrin Ešton predložili rezoluciju kojom su eliminisali Rusiju i Kinu, koje su mogle da nam pomognu, tako što su Ujedinjene nacije zamenili Euleksom. Ali im ni to nije bilo dosta. Da bi učvrstili nezavisnost Kosova i napravili dokument na koji se sad Tači, Albanci i Haradinaj pozivaju, gospodin Jeremić je predložio i tražio mišljenje Međunarodnog suda pravde, od onih koji su već priznali Kosovo i Metohiju, i tim mišljenjem Međunarodnog suda pravde je i te kako otežao položaj Republike Srbije.

Dakle, mislim da treba obrazovati anketni odbor koji će se baviti tim periodom, koji će se baviti Jeremićem, i ne samo Jeremićem već i Tadićem, i da jasno možemo da vidimo ko je sve od njih prodao zemlju za fotelju. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Stavljam na glasanje predlog.

Zaključujem glasanje: za – 18, uzdržan – jedan.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Poslanik Marijan Rističević predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora Narodne skupštine Republike Srbije radi utvrđivanja činjenica i okolnosti vezanih za izjave Sande Rašković Ivić o Srebrenici i „Oluji“.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Taj sat sam video, Jeremićev, zahvaljujući vijetnamci i ovom stajlingu nekog revolucionara. Zamislite, kada neko ko ima

7,5 miliona evra, koje je dobio od Patrika Hoa, ne znamo za čega, ko je dobio od Katarske ambasade u Nemačkoj ne znam koliko stotina hiljada evra, kada neće da prizna za šta je plaćen, možete misliti da li će nam priznati zašto je obukao... Mislim da je Marka Vidojkovića ovde isplagirao, fali mu samo još petokraka.

Ovde je fotografija Jeremićeve „desne ruke“, članice pet stranaka (šest koalicija, to se ne računa), veoma ratoborne osobe u poslednje vreme, koja tvrdi da je policija napala mirne građane na četvrtom spratu RTS-a naoružane samo pištaljkama. Ona i motornu testeru doživljava kao pištaljku. Ovde je njen pozdrav. Pored nje stoji Boško Ljotić, vođa ljotićevskih falangi i jedini zapamćeni fašista u Republici Srbiji. Ovde je Sanda Rašković Ivić, koja pozdravom koji nije primeren Srbima, pored Boška Obradovića, pozdravlja njihove demonstrante.

To je pozdrav koji asocira i na „Za dom spremni!“ i na „Hajl Hitler!“ itd., ali da se ne bavimo samo time. Ovde je podrška Muhameda Čengića Jeremićevoj i Sandinoj stranci, koji kaže da Vuk Jeremić ima biti predsednik u Srbiji. Dakle, ovde im je podrška i određenog ISIS-ovca, da ne čitam ime, koji direktno sa fronta ISIS-a pozdravlja Jeremića i Sandu Rašković.

Dame i gospodo, nemojte da zaboravite da je rekla da je u Srebrenici počinjen genocid, čime je narušila i dokument Narodne skupštine koja je utvrdila da je to veliki zločin, ali ne i genocid. Takođe, Sanda Rašković Ivić je za progon Srba iz Hrvatske izjavila da je akcija „Oluja“ bila humanitarnog karaktera. Mislim da nam je nanela štetu, ne samo građanima koji ovde žive već i onim građanima koji su ostali na teritoriji Hrvatske.

Mislim da moramo da osnujemo anketni odbor da se pozabavimo ovim pitanjima.

Njihova mržnja mene ne interesuje. Dakle, od njihove mržnje korist mogu da imaju samo naši protivnici. Ponavljam, kada bi se njihova mržnja pretvorila u električnu energiju, mržnja ove kvaziopozicije, revolucionara, nasilnika obasjala bi ceo svet.

PREDSEDNIK: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 19 poslanika.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Narodna poslanica Maja Gojković, u skladu sa Poslovnikom, predložila je da se obavi zajednički načelni i jedinstveni pretres o Predlogu zakona o finansiranju Autonomne Pokrajine Vojvodine i Predlogu rezolucije Narodne skupštine Republike Srbije o Vojvodini.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 132, protiv – 17, uzdržanih – nema, nije glasalo – 10 poslanika.

Konstatujem da je Narodna skupština prihvatila moj predlog.

Pošto smo se izjasnili o predlozima za stavljanje na dnevni red sednice akata po hitnom postupku i dopunama, stavljam na glasanje predlog dnevnog reda u celini.

Zaključujem glasanje: za – 133, protiv – 17, uzdržanih – nema, nije glasalo – devet poslanika.

Konstatujem da je Narodna skupština utvrdila dnevni red Druge sednice Prvog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2019. godini, u celini.

D n e v n i r e d:

1. Predlog zakona o finansiranju Autonomne Pokrajine Vojvodine, koji su podneli narodni poslanici Nenad Čanak, Olena Papuga i Nada Lazić,

2. Predlog rezolucije Narodne skupštine Republike Srbije o Vojvodini, koji su podneli narodni poslanici Nenad Čanak, Olena Papuga i Nada Lazić.

Prelazimo na rad po utvrđenom dnevnom redu sednice.

Prelazimo na tačke 1. i 2. dnevnog reda – PREDLOG ZAKONA O FINANSIRANJU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE I PREDLOG REZOLUCIJE NARODNE SKUPŠTINE REPUBLIKE SRBIJE O VOJVODINI (zajednički načelni i jedinstveni pretres).

Inače, izašli su poslanici, žao mi je što nismo imali priliku da pozdravimo delegaciju Poslaničke grupe za saradnju sa zemljama Zapadnog Balkana Parlamenta Republike Poljske, jer su bili ovde dok smo utvrđivali dnevni red.

Molim poslaničke grupe, ukoliko to već nisu učinile, da odmah podnesu prijave za reč sa redosledom narodnih poslanika.

Saglasno članu 157. stav 2. i članu 190. Poslovnika, otvaram zajednički načelni i jedinstveni pretres o Predlogu zakona o finansiranju Autonomne Pokrajine Vojvodine i Predlogu rezolucije Narodne skupštine Republike Srbije o Vojvodini.

Da li predstavnik predlagača, poslanik Nenad Čanak, želi reč?
(Da.)

Reč ima gospodin Čanak.

Izvolite.

NENAD ČANAK: Hvala lepo.

Dame i gospodo, drugarice i drugovi, u ovom parlamentu se poslednji put govorilo o pitanju AP Vojvodine 2002. godine, kada je glasano o omnibus zakonu kojim je oko dve stotine odredaba iz 24 oblasti vraćeno AP Vojvodini pošto su bile protivustavno uzurpirane od strane centralističkih vlasti režima Slobodana Miloševića.

Od tada je dolazilo do nekoliko promena i ta centralizacija, umesto da napušta političku praksu u Srbiji, nastavila je da opstojava. To je dovelo do niza problema, ne samo u Vojvodini nego i širom Srbije, tako da smo imali, možda i najupečatljiviji primer, da Novi Sad i Niš, dva najveća grada u Srbiji osim Beograda, nisu u jednom periodu, po četiri godine, imali načelnika policije, jer nije moglo da dođe do političkog dogovora u tadašnjoj vladajućoj većini oko jednog tako jednostavnog pitanja.

Sve u svemu, s obzirom na to da je pitanje Vojvodine demokratsko pitanje, a pitanje poštovanja identiteta Vojvodine i pitanje donošenja zakona o finansiranju AP Vojvodine su pitanja od prvoklasnog političkog značaja za Republiku Srbiju, ja ću one koji nemaju strpljenja da saslušaju ono što imam da kažem sada zamoriti jednim istorijskim pregledom kako smo došli u ovu situaciju, koji počinje pre dva veka.

Dakle, ideja Vojvodine i njene autonomije je starija čak od ta dva veka koja spominjem. Ona je imala različite ideološke predznake, realizovala se u različitim držanim okvirima, ali je borba za njenu samobitnost nadvladavala sve njih.

Kada su se ratne aktivnosti umirile u ovom delu Evrope sredinom XVIII veka i stanje stabilizovalo, srpsko stanovništvo u južnim delovima Austrijske carevine, Habzburške monarhije, počelo je da zahteva proširenje svojih privilegija i prava. Najznačajniji politički skup pre 1848. godine na kome oni traže svoju zasebnu teritorijalnu jedinicu bio je Temišvarski sabor 1790. godine. Time su u političkom smislu postavljeni temelji autonomnih zahteva i težnji za formiranjem Srpskog vojvodstva.

Pojam Vojvodina u teritorijalnom smislu kroz istoriju će se, kao i u slučaju ostalih istorijskih teritorijalnih subjekata, menjati i varirati. Ipak, pod vojvođanski prostor od XVIII do XX veka, u različitim državnim i istorijskim kontekstima, spadali su Banat, Bačka, Baranja i veći deo Srema.

Politički modernije i konzistentnije formulisanje ideje Vojvodine odigralo se na Majskoj skupštini, održanoj od 13. do 15. maja 1848. godine u Sremskim Karlovcima. Pobunjeni Srbi u Velikoj evropskoj revoluciji 1848–1849. godine traže srpsku Vojvodinu sa teritorijama Srema, Banata sa Kikindskim distriktom, Bačke sa Šajkaškim distriktom, Baranje i Vojne granice. Bio je to konceptualno prvi put precizno zaokružen program teritorijalne autonomije kao nacionalno omeđenog srpskog prostora. Revolucionari 1848. tražili su svoju jasno determinisanu teritorijalnu jedinicu i definisali njene granice i ime unutar Habzburške monarhije. Odluke inspirisane revolucionarnim idejama nacionalnih i liberalnih pokreta u Evropi tokom 1848. bile su utemeljene i na pravima i privilegijama koje je Srbima kao etno-konfesionalnoj grupi dodelio austrijski car Leopold Prvi 1691. i 1695. godine, što su oni smatrali pravnom i istorijskom osnovom svoje autonomije.

Ovakvi srpski zahtevi dovodiće u pitanje teritorijalni integritet Monarhije, a posebno koncepciju mađarskog revolucionarnog i nacionalističkog pokreta. Zbog toga su zahtevi Majske skupštine naišli na odlučne političke otpore kod vođa mađarske revolucije, koji će ih oceniti nelegitimnim, buntovničkim, separatističkim – zapamtite ovo separatističkim – i suprotnim mađarskim istorijskim pravima i težnjama za uspostavom mađarske političke nacije.

Vojvodina i ideja njene autonomije su već u XIX veku mađarskom, koliko i u XX veku srpskom nacionalizmu predstavljale prepreku za konstituisanje homogene i unitarne nacionalne države. Narednih decenija, do početka Prvog svetskog rata, srpske autonomističke težnje biće svedene na crkveno-školske okvire i politički u velikoj meri marginalizovane. Ipak, od Majske skupštine 1848. godine istrajavala je svest o istorijskom imenu Vojvodine, potrebi njene samobitnosti, teritorijalnoj omeđenosti i specifičnim identitetskim karakteristikama. Sve to će biti osnov za stremljenje vojvođanskog liberalnog građanstva u jugoslovenskoj fazi odbrane prava na samoupravu, više ne kao srpsku, nego nadnacionalnu autonomiju Vojvodine.

Nove ideje afirmisane tokom Prvog svetskog rata, kao i njihov ishod, suštinski su izmenile državnopravni položaj i status Vojvodine. Bio je to presudan trenutak u konstituisanju zajedničke države Južnih Slovena 1918. godine, te su različite ideološke grupacije i politički subjekti iz Vojvodine participirali u ovim istorijskim procesima najintenzivnije u poslednjoj ratnoj godini, kada se jasno postavilo i pitanje statusa vojvođanskog prostora.

Među njima postoji konsenzus o neophodnosti državnopravnog raskida Vojvodine sa Ugarskom, ali se duboko razlikuju u pitanjima njenog budućeg statusa. Postavljalo se pitanje hoće li se Vojvodina tretirati kao istorijska pokrajina sa vlastitim subjektivitetom pa se kao takva politički realizovati i afirmisati u jugoslovenskom državnom okviru ili će prethodnim priključenjem Srbiji izgubiti istorijski identitet i utopiti se u jedinstvenu srpsku državu u nastajanju. Time su se izrazile dve tendencije u političkom životu Vojvodine po kojima će biti karakteristična naredna decenija: šira, projugoslovenska, i uža, srpska i nacionalistička koncepcija o budućem statusu i ustavnom položaju Vojvodine.

Jugoslovensku ideju i širi okvir rešenja njenog položaja zastupali su političari demokratske orijentacije i pojedini intelektualci, pre svih Vasa Stajić, Tihomir Ostojić, Petar Konjović itd. Njima suprotstavljena bila je koncepcija nacionalističke Radikalne stranke pod predvodništvom Jaše Tomića, koji propagira bezuslovno utapanje Vojvodine u Kraljevinu Srbiju kao svoj primarni politički i nacionalni cilj. I radikali prihvataju jugoslovensko državno uređenje i ujedinjenje, ali tek nakon što se jasno zaokruži srpski etnički prostor, dakle nakon realizacije ideje svesrpskog ujedinjenja.

Navedena rasprava bila je jedna od ključnih na Velikoj narodnoj skupštini u Novom Sadu 25. novembra 1918, na kojoj su, uz prisustvo predstavnika slovenskih naroda, prevladale radikalne pristalice Jaše Tomića, zbog čega Skupština donosi rezoluciju da Vojvodina direktno uđe u sastav Kraljevine Srbije, kao i da se učini sve da se realizuje i jedinstvena južnoslovenska država. Alternativna koncepcija je zastupala tezu o očuvanju političkog subjektiviteta Vojvodine, zbog čega bi se ona kao istorijska pokrajina priključila provizornoj državi Slovenaca, Hrvata i Srba.

Vojvođanski radikali, koji su se u međuvremenu spojili sa srbijanskim radikalima Nikole Pašića u martu 1919. godine, predstavljali su u ustavnim raspravama najekstremnije političko krilo centralističkih snaga. Žestoko su se protivili primeni bilo kakvih istorijskih ili plemenskih kriterijuma u predlozima federalnog uređenja Kraljevine. Isticali su, neretko, da se Vojvodina bezuslovno priključila Srbiji, kao i da se odrekla sebičnog autonomnog separatizma u cilju homogenizacije srpstva.

Radikalni strah od federalističkih ustavnih koncepcija bio je motivisan kako ideološkim tako i demografskim razlozima. Naime, Srbi su u tom trenutku na teritoriji Vojvodine imali tek oko trećine stanovnika (33,7%), pa bi svako konstituisanje Vojvodine kao jedinice unutar decentralizovane Jugoslavije ovu nacionalnu zajednicu vodilo u majorizaciju, kako su to tada smatrali. U ustavnoj raspravi i nacrtima za najviši konstitutivni akt nove južnoslovenske zajednice koji su predviđali izgradnju složene države na istorijskim osnovama radikali su videli recidive neprijateljskih uticaja, prevaziđenog državnopravnog okvira i nasleđene tzv. austrijanštine i nagodbenjaštva.

Čvrsto suprotstavljanje istorizmu i težnja za nestankom svake naznake autonomnosti je ipak bila potvrda opstajanja ideje o Vojvodini kao samosvojnom istorijskom subjektu. Vojvodina ipak nije iščezla činom bezuslovnog priključenja Srbiji. Na tim će osnovama vojvođansko liberalno građanstvo zasnivati svoje političke težnje i zahtevati autonomna prava u narednim godinama.

Centralizacija, koja se u Vojvodini uvek zaklanjala iza srpske patriotske retorike, donela je ubrzano siromašenje izazvano poreskim opterećenjima, koja su bila najveća u Jugoslaviji. Tako je, prema podacima Ministarstva finansija iz 1925. godine, koja je prva godina za koju postoje egzaktne računice, u Vojvodini naplaćeno 131.336.108 dinara poreza, dok je u čitavom tzv. srbijanskom bloku (Srbija, Crna Gora, Kosovo i Makedonija), koji je imao preko četiri puta više stanovnika od Vojvodine, naplaćeno gotovo upola manje – 60.212.689 dinara, u Hrvatskoj i Slavoniji 66.889.000 dinara, u Bosni i Hercegovini 30.066.204 dinara, u Sloveniji 56.570.775 dinara i u Dalmaciji 10.787.467 dinara.

Činjenica da je svaki stanovnik Vojvodine platio deset puta veće neposredno poresko opterećenje od građana Srbije dala je osnovu istoričarima da to nazovu poreskom pljačkom. Prema izračunavanjima istoričara, za dekadu 1919–1928. godine svaki građanin Vojvodine je godišnje u proseku plaćao 939 dinara poreza, dok je stanovnik tzv. srbijanskog bloka plaćao samo 180 dinara, Slovenije 507, Hrvatske i Slavonije 406, Dalmacije 230 i Bosne i Hercegovine 267 dinara.

Čak i nakon ujednačavanja poreza i unifikacije države nakon zavođenja Šestojanuarske diktature 1929. godine i podele zemlje na banovine zadržane su velike razlike u poreskom opterećivanju različitih delova Kraljevine. Dunavska banovina, čiju je osnovu činila teritorija nekadašnje Vojvodine, bila je tri i po puta više opterećena porezima od etnički srpskih delova Kraljevine Jugoslavije.

Navedene proporcije kada je reč o punjenju budžeta potpuno bi se obrtale kada je reč o rashodnoj strani i državnim investicijama. Prema prvim raspoloživim zvaničnim podacima iz 1925. godine, Ministarstvo građevine je u Vojvodinu investiralo 16.000.000, dok je u tzv. srbijanski blok uloženo čak 220.000.000 dinara. Procentualno, prema podacima samog Ministarstva građevine, u deceniji 1925–1934. godine u Srbiju je uloženo 63%, a u Vojvodinu samo 4% budžeta tog ministarstva. Slične proporcije su i u drugim ministarstvima koja su bila investiciono aktivna, pa je tako Ministarstvo saobraćaja u Srbiju, sve zajedno sa Makedonijom, uložilo 84% svog budžeta u periodu 1920–1935, a u Vojvodinu tek 2,5%.

Ako je navedena proporcija i imala opravdanje u prvim posleratnim godinama zbog ratne devastacije Srbije, produžavanje tretiranja Vojvodine ali i ostalih zauzetih krajeva kao pokorenih teritorija gubilo je opravdanje jer je trajanje tog statusa protegnuto na čitav međuratni period, znači od 1918. do 1941. godine. Tokom dvadesetih i tridesetih godina XX veka, pod represivnim merama diktature i izloženosti besprimernoj ekonomskoj eksploataciji, u Vojvodini se stvorio širok autonomistički front sa ciljem promene statusa i ustavnog položaja ove istorijske pokrajine.

Većina političkih subjekata u Vojvodini je stav o neophodnosti državnopravnog statusa ove oblasti definisala na Somborskoj konferenciji, održanoj poluilegalno u julu 1932. godine u stanu političara Jovana Laloševića. Domaćin skupa i prvak somborskih radikala, Lalošević, mračno je predstavio decenijski bilans Vojvodine u Jugoslaviji rekavši da je u vreme ulaska u novu državu ona bila bogata, sređena, krcato puna i napredna – i privredno i kulturno i društveno. Aktuelnu situaciju u Vojvodini opisao je kao „iscedeni limun, jer je bila upropašćena, razrivena, privredno dovedena do prosjačkog štapa“. Ključne uzroke siromašenja i devastacije Vojvodine on je identifikovao u poreskoj nejednakosti i opterećenosti Vojvodine, uništenju opštinskih

samouprava, administrativnoj neuređenosti, korumpiranom i nekompetentnom činovništvu koje je dovedeno sa strane.

Na ovom skupu doneta je i poznata Somborska revolucija, koja je zahtevala da se neodložno, citiram...

(Vojislav Šešelj: Rezolucija.)

Rezolucija sam i rekao.

(Vojislav Šešelj: Rekao si revolucija. Evo, neka ti kažu tvoje kolegince. Ti si rekao revolucija. Mani se revolucije.)

Ima suviše slova „r“ da bismo raspravljali o tome.

(Vojislav Šešelj: Okani se revolucije.)

U pitanju je, dakle, rezolucija, Somborska rezolucija, koja je zahtevala da se neodložno sprovede u život načelo „Vojvodina Vojvođanima“, sa istim onakvim pravima kakva će uživati i druge pokrajine i sa istim onakvim upravnim sistemom kakav će biti uveden u druge pokrajine. Dalje je traženo da položaji u državnoj upravi na teritoriji Vojvodine budu popunjeni Vojvođanima, kao i da građani Vojvodine imaju svoje reprezentativne predstavnike u Vladi i svim državnim institucijama u Beogradu.

Somborska konferencija i na njoj doneta rezolucija faktički su početak delovanja Vojvođanskog fronta, nadnacionalne i anticentralističke grupacije političkih stranaka koja je delovala sa ciljem preuređenja države i ostvarenja cilja – vojvođanske autonomije. Somborska rezolucija vratila je u političku nomenklaturu retoriku, istorijski pojam i ime Vojvodine u granicama Banata, Bačke, Baranje i dela Srema.

Nakon Somborske sledila je Novosadska konferencija 1932. godine, na kojoj su raznorodni politički akteri tragali za državnopravnim rešenjem vojvođanskog pitanja. Politička agenda Vojvođanskog fronta, kao politički pluralne asocijacije koja će demokratskim putem artikulirati vojvođansko pitanje kao ustavno, težila je federalizaciji Jugoslavije, u kojoj bi Vojvodina bila federalna jedinica, ravnopravna sa drugima. Federalni status je, smatrali su, bio nužan kao vid samoodbrane Vojvodine od zloupotreba i ekonomske eksploatacije.

Prema interpretaciji Samostalne demokratske stranke, vojvođansko pitanje se pojavilo zbog ekonomskih problema. Navodi se: „To tamo Srbi vode. To nije separatizam, to je samoodbrana vojvođanska, u Vojvodini je ekonomski motiv glavni“. Na taj način je liberalno, pretežno srpsko građanstvo nametnulo vojvođansko pitanje kao ustavno, ali i demokratsko pitanje, odbacivši koncepcije nacionalističkih krugova koji su se protivili svakoj njenoj autonomnosti.

Uprkos protivljenjima iz Beograda, Novosadska i Somborska rezolucija afirmisale su ideju vojvođanske autonomije i jačale njenu samosvest, kao i opozicione i demokratske pokrete u njoj. Platformu liberalnog Vojvođanskog

fronta podržala je ilegalna KPJ, koja je zagovarala federativno preuređenje države, sa Vojvodinom kao zasebnom jedinicom.

Navedeni stav eksplicitnije od drugih izrazio je Žarko Zrenjanin, prvi čovek Komunističke partije u Vojvodini, koji je formulisao platformu federalne pozicije Vojvodine u Jugoslaviji. Navodeći specifičnosti Vojvodine u ekonomskoj i nacionalnoj sferi, on je pisao da se ova samostalna istorijska jedinica sa svojom tradicijom ne može bez posledica po njene narode uključiti ni u jednu pokrajinu, zbog čega, smatrao je, Vojvodina treba da bude ravnopravna jedinica u budućem državnom preuređenju sa ostalim pokrajinama. I zbog toga se ne treba čuditi uspehu Narodnooslobodilačkog pokreta u Vojvodini.

Nakon napada nacističke Nemačke na Jugoslaviju 1941. godine, kapitulacije vojske i okupatorske podele države, Vojvodina je potpala pod tri represivna okupaciona režima: Srem je uključen u sastav kvislinške Nezavisne Države Hrvatske, Bačku i Baranju anektirala je Hortijeva Mađarska, dok je Banat bio pod specijalnom nemačkom upravom.

Antifašistički pokret u Vojvodini se organizovao i solidno razvio već 1941. godine u Bačkoj i Banatu, a i u Sremu. Partizanski antifašistički pokret pod vođstvom KPJ od početka otvara i pitanje Vojvodine u budućem federalnom uređenju, koje će nastajati tokom rata i posle oslobođenja zemlje. U pitanju je jasno političko opredeljenje za autonomiju Vojvodine u procesima federalizacije jugoslovenske države.

Uspesima vojvođanskih partizanskih jedinica na frontu, ali i konstituisanjem političkih i vojnih institucija vojvođanskog karaktera (Glavnog štaba za Vojvodinu, Glavnog narodnooslobodilačkog odbora Vojvodine, Pokrajinskog komiteta KPJ za Vojvodinu) obezbeđivala se osnova za drugačije rešenje statusa Vojvodine i nesumnjivo anticipirao njen ravnopravni status u novoj federaciji koja se kreirala. U tom smislu, politička i vojna institucionalizacija Narodnooslobodilačkog pokreta Vojvodine i veoma razvijen antifašistički pokret istorijski su odredili njen autonomni status, i to kao jugoslovenske jedinice, jer su u ratu formirane pokrajinske institucije bile u neposrednoj vezi sa jugoslovenskim rukovodstvom i njegovim direktnim političkim i vojnim ingerencijama.

Ipak, odluke Drugog zasedanja AVNOJ-a 1943. godine konstituišu jugoslovensku federaciju na nacionalnim, a ne na istorijskim osnovama, sa izuzetkom BiH. Zbog toga Vojvodina na Drugom zasedanju AVNOJ-a nije pomenuta, verovatno i kao rezultat činjenice da je nakon pogibije Žarka Zrenjanina novembra 1942. godine bila politički slabo reprezentovana i bez svog uticajnog čoveka u partijskom vrhu.

Konstituisanje autonomije Vojvodine i njeno vezivanje za Srbiju okončano je nakon konačnog oslobođenja Jugoslavije od fašizma 30. i 31. jula

1945. godine na Skupštini izaslanika naroda Vojvodine – Srba, Mađara, Hrvata, Slovaka, Rumuna, Rusina i Jevreja. Ona je na osnovama istorijskih, nacionalnih i drugih specifičnosti donela Odluku o konstituisanju Vojvodine u autonomnu pokrajinu. Istovremeno je na Skupštini odlučeno da se Autonomna Pokrajina prisajedini Srbiji kao federalnoj jedinici nove Jugoslavije. Važno je istaći da je iz redova svih nabrojanih naroda govorio po jedan predstavnik koji je podržao stav o autonomnoj Vojvodini koja pristupa Srbiji. Njihove izjave su bile zvanične i štampane uz Odluku Skupštine u Službenom listu Vojvodine, čime su dobile pravnu snagu, ali je i naglašeno da su narodi Vojvodine bili u temelju njene autonomije kao konstituensi.

Takođe, u formalno pravnom smislu važno je afirmisati prisajedinjenje iz 1945. godine. Naime, odlukama međunarodno priznate privremene Narodne skupštine Demokratske Federativne Jugoslavije (koja je ovde zasedala tom prilikom) odlučeno je da se Autonomna Pokrajina Vojvodina prisajedini Srbiji kao federalnoj jedinici nove Jugoslavije. Posebno je naglašeno da između predratne i današnje Jugoslavije nema, u pogledu njenog unutrašnjeg uređenja, nikakvog kontinuiteta. Međunarodno, nova Jugoslavija, pod vlašću komunista, prihvatila je kontinuitet sa Kraljevinom, ali u unutrašnjem poretku proklamovan je potpuni pravni, revolucionarni diskontinuitet. Zbog toga je i formalno pravno ali i politički bilo nužno obnoviti vezu Vojvodine sa Srbijom 1945. godine.

Odluke Skupštine izaslanika kao nacionalno i politički pluralne institucije verifikovao je Avnoj na svom Trećem zasedanju 10. avgusta 1945. godine, istoga dana kada prerasta u Privremenu narodnu skupštinu Demokratske Federativne Jugoslavije, najviše zakonodavno i predstavničko telo nove Jugoslavije, koje je imalo i puno međunarodno priznanje svih članica antifašističke koalicije.

Međutim, već 1. septembra 1945. godine predsedništvo nove Narodne skupštine Srbije donosi Zakon o ustanovljenju i ustrojstvu Autonomne Pokrajine Vojvodine. Rukovodstvo Srbije je preko navedenog akta pokušalo da ozakoni tumačenje prema kome je autonomiju Vojvodine formirala Srbija. Zakon je otvorio pitanje ko je ustanovio autonomiju Vojvodine i da li se njime pravno obesmišljava odluka Skupštine izaslanika naroda Vojvodine i potvrda jugoslovenske skupštine od 10. avgusta 1945. godine.

Posle rata, u merama konfiskacije, kolonizacije, kao i prisilnim otkupom i nacionalizacijom, Vojvodina je u velikoj meri izmenila ne samo etničku već i socijalnu strukturu, izgubivši dotadašnji međuetnički balans i ekonomsku osnovu svoje autonomije, a to je bila razvijena srednja klasa. Kada se navedenim procesima u ekonomiji doda i selidba privrednih subjekata na zapad Jugoslavije zbog izgledne Staljinove agresije na Jugoslaviju, posle 1948. godine, za koju se verovalo da bi trebalo da ide preko vojvođanske ravnice, kao i još uvek rigidan centralistički sistem i formalni karakter autonomije, bilo je

potpuno očekivano privredno zaostajanje Vojvodine krajem četrdesetih i pedesetih godina.

Ipak, Vojvodina je najviše bila pogođena prinudnom akumulacijom kapitala u cilju industrijskog razvoja na račun poljoprivredne proizvodnje. Prema proračunima ekonomista, preko dispariteta cena poljoprivrednih i industrijskih proizvoda u Jugoslaviji je iz poljoprivrede u industriju između 1952. i 1966. godine preliveno oko pet milijardi dolara. Uzimajući u obzir strukturu vojvođanske privrede, procena je da je iz Vojvodine na ovaj način oduzeto i upumpano u industrijalizaciju više od dve milijarde dolara. Poseban problem predstavlja činjenica da je podizanje industrijskih postrojenja u tom periodu zaobilazilo Vojvodinu, ali je posebno poguban bio upravo obrnut proces – izmeštanje već postojećih industrijskih postrojenja iz Vojvodine. U periodu 1945–1951. godine iz Vojvodine je bez naknade oduzeto i izmešteno u druge krajeve Jugoslavije 59 industrijskih preduzeća, među kojima i električne centrale, livnice, hemijske fabrike, fabrike drvne industrije, štamparije, ciglane, kudeljare, šećerane, uljare, mlinovi itd. Uza sve to, nijedna od 66 fabrika koje je Jugoslavija dobila iz Nemačke na ime ratne štete nije smeštena u Vojvodinu. Doda li se tome dramatičan disparitet cena između industrije i poljoprivrede, ne čudi stav ekonomista da je Vojvodina dala ogroman doprinos formiranju akumulacije u Jugoslaviji, gubeći ogromna sredstva za sopstveni razvoj. Do kraja šezdesetih ekonomski razvoj Vojvodine je bio usporen i ona je zaostajala u odnosu na druge delove zemlje.

U okolnostima velikih ekonomskih nedaća u kojima se Pokrajina našla pedesetih godina, već početkom šezdesetih se činilo da se stvaraju uslovi da se ona i politički degradira. Zbog permanentnih pokušaja rukovodstva Srbije da promeni i preinači istorijski smisao konstituisanja vojvođanske autonomije nakon 1945. godine, rasprave u jugoslovenskom vrhu početkom šezdesetih godina 20. veka stavile su u prvi plan vojvođansko pitanje, koje je ponovo otvoreno. Cilj je bio pokušaj političkog vođstva Srbije da se pre donošenja novog Ustava 1963. godine pitanje autonomije Vojvodine reši na drugačiji način, a u krajnjoj konsekvenci ona i konačno ukine. Zahtevi srbijanskog državnog partijskog rukovodstva su išli prevashodno za osporavanjem samih osnova autonomije, pokušajima da se ona izrazi isključivo kao pokrajina Srbije koju je Republika svojom jednostranom voljom konstituisala i čiji status može da promeni u svakom trenutku. Nerazumevanje i neprihvatanje ideje složene države izrazilo se u srpskom partijskom vrhu i ovom prilikom napadima na same temelje pokrajinske autonomije i ugrožavanjem njenog identiteta i daljeg razvoja.

U to vreme istraživačima je bila uočljiva težnja da se legalizuje stav kako se Srbija na može konstituisati u nacionalnu državu zbog svog složenog karaktera, odnosno postojanja pokrajine. Srbijanski državni partijski vrh, koji je

u tom periodu delovao pod snažnim uticajima jugoslovenskog potpredsednika Aleksandra Rankovića, relativizovao je istorijske koncepte i kontinuitet autonomije Vojvodine, marginalizovao istorijski značaj njene višenacionalne strukture u procesu konstituisanja autonomije i opravdanost autonomije kao kategorije jugoslovenskog federalizma.

Međutim, u izmenjenim okolnostima u Jugoslaviji u drugoj polovini šezdesetih godina, zbog privremene prevlasti reformske orijentacije u društvu nakon smene Aleksandra Rankovića, dubokim promenama bila je podvrgnuta i Federacija od 1967. do 1971. godine. Od ukupno tri grupe, drugi set amandmana na Ustav jugoslovenska skupština je proglasila 26. decembra 1968. godine i on je dominantno uređivao položaj autonomnih pokrajina. Od 13 amandmana, većina amandmana je išla za tim da ojača subjektivitet republika i pokrajina. U 18. amandmanu stoji izričito da jugoslovenska federacija štiti Ustavom utvrđena prava i dužnosti autonomnih pokrajina, što je Srbija doživela kao uplitanje u svoja suverena prava. Amandmani iz 1968. godine su, dalje, predviđali da se teritorija autonomnih pokrajina nije mogla menjati bez saglasnosti pokrajinskih skupština. Pravosudni sistem pokrajina izjednačen je sa onim u republikama, a Vojvodina je dobila i svoj Vrhovni sud.

Treća grupa amandmana na Ustav, proglašena u Skupštini SFRJ 30. juna 1971. godine, donosi najsuštinskije promene jugoslovenskom federalizmu, dodatno proširivši ingerencije pokrajina. Republike i pokrajine imale su pravo veta kada bi procenile da su im ugroženi vitalni interesi. Takođe, Ustav je mogao biti promenjen odlukom Savezne skupštine uz saglasnost skupština svih republika i autonomnih pokrajina, dakle konsenzusom.

Ustavne reforme i prekompozicija jugoslovenskog federalizma, koja je išla u pravcu dalje decentralizacije, osnaživanja republičke državnosti i značajnog povećavanja nadležnosti pokrajina, nisu prošli bez snažnog otpora u Srbiji. Deo republičkog rukovodstva Srbije i uticajni delovi nacionalističke inteligencije, nezadovoljni predloženim rešenjima, organizovali su raspravu na Pravnom fakultetu 1971. godine, na kojoj je oštro napadnuto pre svega dalje širenje pokrajinske autonomije.

Uprkos tome, usvojene ustavne promene išle su u smeru dalje demokratizacije društva i decentralizacije zemlje, a pre svega je izmenjen položaj pokrajina, koje su dobile znatno širu autonomiju. Završetak te ustavne reforme bio je označen donošenjem Ustava iz 1974. godine. Položaj Vojvodine u jugoslovenskoj federaciji garantovao je zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, pravo na imovinu i raspolaganje vlastitim prihodima. Vojvođanska autonomija bila je garantovana saveznim Ustavom i pravom veta koje je posedovala. Ovi preduslovi stvorili su period istorijski neuporedivog ekonomskog razvoja Vojvodine. Iste 1974. godine, kada je usvojen i poslednji jugoslovenski Ustav,

Vojvodina je dobijanje pune i suštinske autonomije krunisala donošenjem svog Ustava.

U to vreme se dešava, kao rezultat pune autonomije, najveći i najintenzivniji ekonomski uspon Vojvodine. Bruto društveni proizvod po glavi stanovnika, koji je najbolji merilac stvarnog života ljudi, u Vojvodini se već 1975. godine izjednačio sa Hrvatskom, ispred je bila samo Slovenija. Hrvatska, sa 17.500 dinara po glavi stanovnika, Slovenija i Vojvodina sa preko 16.000, spadale su, prema međunarodnim merilima, u razvijene delove sveta. Srbija je bila na nivou Federacije srednjerazvijena sa tendencijom pada, a svi ostali, Kosovo, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Crna Gora, bili su ispod 10.000 dinara po glavi i računali su se u nerazvijena područja.

Vojvodina, do sredine šezdesetih godina kao nerazvijeni deo Jugoslavije, 1968. je dobila prva suštinska autonomna prava, već 1971. je srednjerazvijena na nivou Federacije; 1971. se proširila autonomija, pa se utvrđuje 1974. i već 1975. godine Vojvodina je najrazvijeniji deo prema ekonomskim računama. To se sve dešava dok Jugoslavija i Evropa sedamdesetih i osamdesetih godina stagniraju usled ekonomske recesije.

Prema podacima, u tom periodu izgrađeno je i rekonstruisano preko 250 fabrika u Vojvodini, među kojima su: „Naftagas“, Azotara u Pančevu, „Jugoremedija“ u Zrenjaninu, „Hemofarm“ u Vršcu, „Banini“ u Kikindi, „Jafa“ u Crvenki, „Karneks“ u Vrbasu, „Neoplanta“ u Novom Sadu, „Matroz“ u Sremskoj Mitrovici itd. Formirane su Panonska banka, Novosadska banka, Vojvođanska banka. Izgrađeno je Somborsko pozorište i Srpsko narodno pozorište u Novom Sadu. Izgrađena je banja u Kanjiži i mnoštvo bolnica i domova zdravlja, između ostalog u Sremskoj Kamenici, Somboru, Subotici, Zrenjaninu, Vršcu, Senti i mnogim drugim gradovima. Građeni su mostovi preko Tise i Tamiša, ali i Save kod Sremske Mitrovice, a samo preko Dunava je u tom periodu podignuto šest novih mostova, i to kod Bezdana, Bogojeva, Bačke Palanke, Beške, Novog Sada i Kovina.

Međutim, ni tada neće prestati pritisak za smanjenjem i ukidanjem autonomije pokrajina. Tako je grupa političkih čelnika Srbije samo dve godine posle donošenja Ustava, 1976. godine, napisala „plavu knjigu“ kojom se otvoreno napadao položaj i status autonomnih pokrajina. Čvrst stav jugoslovenskog predsednika Josipa Broza Tita u zaštiti autonomije Vojvodine i Kosova sprečio je dalje pritiske, ali nakon njegove smrti 1980. godine sredinom osamdesetih godina 20. veka Memorandum SANU, kao uvod u krvavo razbijanje Jugoslavije, žestoko se obrušio i na vojvođansku autonomiju.

Novo, centralistički orijentisano rukovodstvo Srbije, na čelu sa Slobodanom Miloševićem, krenulo je u leto 1988. godine u medijsku kampanju protiv pokrajinskih autonomija Vojvodine i Kosova, a u Vojvodini su počele i režirane demonstracije i ulično iskazivanje nezadovoljstva njenim statusom.

Vrhunac nasilnih protesta koje je novi nacionalistički politički vrh Srbije organizovao u Novom Sadu kao glavnom gradu Vojvodine desio se 6. oktobra 1988. godine, kada je pokrajinsko rukovodstvo pod žestokim pritiskom uličnih okupljanja podnelo ostavke. Prethodno ih je novi lider Srbije Slobodan Milošević optužio za separatizam.

Medijska kampanja protiv smenjenog rukovodstva nastavljena je i u mesecima koji su sledili i bila je usmerena na pripremu javnosti za konačno ukidanje autonomnih prava Vojvodine. Radikalne kadrovske promene, kako su se nazivale, kao i raskid sa autonomaškom politikom doveli su na ključne pozicije u Vojvodini najkonzervativnije zagovornike centralističke politike. Novi pokrajinski kadrovi, kao i dotada kosmopolitski vojvođanski mediji preko noći su postali najgorljiviji promoteri nacionalističke politike i svakodnevnog govora mržnje.

Na ulici proizvedenu realnost trebalo je usaditi u najšire slojeve stanovništva. Nakon oktobarske nasilne smene pokrajinskog rukovodstva, ustavne promene i faktičkog ukidanja autonomije Vojvodine sve je to dalje bila samo formalnost. Konačni čin odigrao se u martu 1989. godine, kada su usvojeni amandmani na Ustav Srbije kojima je autonomija dveju pokrajina svedena na minimum i suštinski prestala da postoji.

Ubrzo nakon smene pokrajinskog rukovodstva i ustavnih promena usledila je jedna od najtemeljnijih čistki u istoriji Vojvodine. Ne postoje egzaktni podaci, ali se procenjuje da je tokom i nakon tzv. antibirokratske revolucije u Pokrajini smenjeno oko 40.000 političkih funkcionera, visokih državnih činovnika, šefova policije, sudija, direktora zdravstvenih, kulturnih, prosvetnih, naučnih i informativnih centara. U privredi je smenjeno oko 80% rukovodećeg kadra. Samo u dotadašnjoj vojvođanskoj prestonici, Novom Sadu, smenjeni su čelni ljudi svih pet banaka, kao i direktori Pošte, Železnice i Naftagasa. Nijedan urednik informativnih kuća nije ostao na svojoj poziciji, menjane su čitave redakcije, i to na svim do tada službenim jezicima u Pokrajini. Ukinuti su vojvođanski investicioni penzioni fondovi, a sredstva prebačena u republički centar.

U ekonomskom smislu bilans Vojvodine u jugoslovenskoj državi je bio negativan. Ona je postala sastavni deo Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca 1918. godine kao najrazvijenija južnoslovenska oblast. Po stepenu razvijenosti Vojvodina je bila izjednačena sa Slovenijom, iznad Hrvatske i daleko razvijenija od svih ostalih. Pred raspad Jugoslavije, 1986. godine, odnos razvijenosti Vojvodine i Slovenije je bio 1:1,4. Slovenija je posle sedam decenija jugoslovenskog razvoja pretekla Vojvodinu po veličini društvenog proizvoda za 40%.

Ali ove računice deluju odlično kada se uporede sa bilansima Vojvodine u centralističkoj Srbiji nakon raspada Jugoslavije 1991. godine. Dakle, ako se

uzme 2000. kao poredbena godina, tada svaka komparacija Slovenije i Vojvodine mora biti po Pokrajinu okarakterisana kao potpuna istorijska katastrofa, jer je odnos 8:1. Samo decenija 1990–2000. provedena u unitarnoj i centralističkoj Srbiji, kao rezultat tzv. antibirokratske revolucije 1988. godine, podigla je razliku u razvijenosti između Slovenije i Vojvodine čak osam puta, na štetu Pokrajine.

Naposletku, nakon raspada Jugoslavije i početka ratova 1991. godine pristupilo se i etničkom inženjeringu u Vojvodini, odnosno izmeni nacionalne strukture stanovništva. Etničko čišćenje Vojvodine najviše je bilo izraženo u Sremu, a umesto dela njenih dotadašnjih stanovnika, uglavnom nesrpske nacionalnosti, koji su se iseljavali često podstaknuti nasiljem, batinanjem i pretnjama, naseljeno je srpsko stanovništvo izbeglo iz Hrvatske ili Bosne i Hercegovine.

Stroga centralizacija tokom devedesetih godina 20. veka dovela je do brze i temeljne pauperizacije Vojvodine, koja je od jednog od razvijenijih političko-teritorijalnih subjekata srednjerazvijene socijalističke Jugoslavije postala nerazvijeni region Srbije.

Nakon demokratskih promena u Srbiji i pada autoritarnog režima 2000. godine položaj Vojvodine je u izvesnoj meri popravljen. Prema Statutu iz 2009. godine, dobila je pravo na svoje simbole (grb i zastavu) i uvećana su joj dotadašnja ovlašćenja.

Ipak, sve je to veoma daleko od zakonodavne, izvršne i sudske vlasti i prava na raspolaganje svojom imovinom i ubiranja prihoda na svojoj teritoriji, koje je imala u drugoj Jugoslaviji. Ali i takav minimalni iskorak Srbija je osporila odlukom Ustavnog suda 2012. godine, kada su ključne odredbe Statuta Vojvodine stavljene van snage. Možda najbolje nominalni autonomni status Vojvodine kao viševekovne istorijske pokrajine, koja je svoju autonomiju izvorno konstituisala izraženom voljom njenih naroda 1945. godine, prezentuje član 182. Ustava Srbije iz 2006. godine u kome stoji da je Autonomna Pokrajina Vojvodina nastala 2006. godine tim Ustavom i da se njime, prema važećoj proceduri, može i ukinuti.

Autonomna Pokrajina Vojvodina je 2002. godine dobila svoj grb i 2004. godine zastavu. Prema novom Statutu AP Vojvodine iz 2014. godine, za koji LSV jedina nije glasala, uvodi se termin – tradicionalni simboli. Reč je o podvali i pokušaju da se AP Vojvodini nametnu dupli simboli. Najpre je neophodno istaći da je sam izraz „tradicionalni simboli“ nepoznat u svetskoj teoriji ali i praksi. Podrazumeva se da simboli nekog entiteta, države, grada, regije uključuju i istorijska obeležja, kao što i sadašnji simboli AP Vojvodine imaju u sebi istorijska svojstva.

Posebno je sporna i neodrživa dihotomija, paralelizam simbola, koji drugi nemaju. Nije slučajno da se to dešava samo u Vojvodini. Namera je da se

tzv. tradicionalnim simbolima potisnu ili relativizuju njena postojeća i legalna obeležja. Sporno je zbog toga i sve ostalo. Zašto se kao tzv. tradicionalni simboli nameću baš oni simboli koji nisu bili institucionalno prihvaćeni? Jer predloženo rešenje je samo jedan od nekoliko ad hok simbola koji su korišćeni tokom revolucionarnog srpskog pokreta 1848–1849. godine, a koji nikada ni od koga nisu ni formalno usvojeni, niti prihvaćeni.

Razlog zbog koga se insistira upravo na ovakvom, tzv. tradicionalnom grbu, a ne na nekom drugom prisutnom 1848–1849. godine, jeste činjenica da on nije ništa drugo do grb Kneževine Srbije korišćen između 1839. i 1882. godine. Jedina razlika je u tome što se u opisu grba navode vojvodska porfira i vojvodska kruna, a u opisu grba Kneževine Srbije kneževska porfira i kneževska kruna. Dakle, simboli Kneževine Srbije iz 19. veka postali su simboli današnje Vojvodine, dok se oni istovremeno ne koriste kao tradicionalni simboli Republike Srbije, sa kojom imaju neosporni istorijski kontinuitet. Nema sumnje da se iza ovoga krije namera da se navedenim istorijskim falsifikatom poništi svaka autentičnost i samosvojnost Vojvodine, kao i njen istorijski identitet.

S druge strane, legitimno je postaviti pitanje zašto kao tradicionalni simboli nisu izabrani zastava i grb Vojvodstva Srbije i Tamiškog Banata, koje je kao krunovina Austrijske carevine postojalo jedanaest godina, od 1849. do 1860. godine. Ti simboli, za razliku od ovih revolucionarnih, bili su legalni, usvojeni i čitavu deceniju u upotrebi, ali ti stvarni simboli Vojvodstva odražavali su državu u kojoj su nastali, pa su predlagačima ovih tzv. tradicionalnih simbola bili nesimpatični, te su ih prećutali. Rečju, kreatori ove farsične predstave su se ponašali kao svaki kupac u supermarketu – odabrali su ono što njihovom izmišljanju tradicije najviše odgovara, a to je falsifikovanje i izrugivanje prošlosti.

Ipak, suštinu nametanja tzv. tradicionalnih simbola, sa namerom da se njima potisnu i relativizuju njena sadašnja obeležja, čini ideja o promeni koncepcije Vojvodine. Takozvana tradicionalna zastava i grb odražavaju devetnaestovekovni koncept srpske Vojvodine kao etnički i kulturno definisanog srpskog prostora, autonomne jedinice u okviru Habzburške monarhije. Reč je o ideji koja se, istorijski posmatrano, iscrpla i nestala iz jasnog razloga, jer je 1918. godine postigla osnovni cilj – nacionalno ujedinjenje Srba.

S druge strane, savremena, današnja AP Vojvodina rezultat je delovanja različitih političkih snaga okupljenih u Vojvođanskom frontu. Početkom tridesetih godina 20. veka javlja se vojvođanski autonomistički pokret uobličen u ideološki politički heterogenu koaliciju – Vojvođanski front, sa ključnom parolom „Vojvodina Vojvođanima“ i sa idejom o autonomnoj Vojvodini koja pripada svim njenim građanima bez obzira na nacionalnu, versku ili bilo koju drugu pripadnost. Iako je ovaj pokret bio višenacionalan, nosilac ovog koncepta

autonomne Vojvodine, kao suštinski različitog od etničkog, devetnaestovekovnog koncepta srpske Vojvodine, bilo je pre svega liberalno srpsko građanstvo. Navedena ideja postavila je okvir iz koga je posle Drugog svetskog rata kao rezultat antifašističke pobede i konstituisana AP Vojvodina.

Sve navedeno jasno pokazuje koliko pitanje grba i zastave ima suštinski a ne samo simbolički značaj, zbog čega je i pokušaj oktroisanja tzv. tradicionalnih simbola, pa još i nepriznatih, iz 19. veka ne samo anahrono i bespotrebno, nego iznad svega istorijski i teorijski neutemeljeno.

Sve ovo sam pročitao zbog toga da bih objasnio razloge zbog kojih smo predložili rezoluciju o Vojvodini.

S obzirom na to da se ide u susret donošenju novog Ustava Republike Srbije, mislimo da taj ustav mora u sebi sadržati vrlo jasno i precizno definisanu poziciju APV, koja je, kao što ste čuli u ovom izlaganju, istorijska pokrajina koja je sa svojom teritorijom, svojim stanovništvom, svojom privredom, kulturom, tradicijom ušla u sastav Srbije 1918. godine. To je i obeleženo prošle godine. Međutim, već 1919. godine se razmatralo pitanje toga šta se zaista dogodilo i zbog čega se najedanput, umesto da predstavljaju građane ljudi koje bi oni birali, iz Beograda šalju oni koji će biti namesnici, praktično, za upravu nad Vojvodinom.

Pitanje rezolucije o kojoj govorimo je pitanje opredeljivanja ove skupštine oko toga da li ova skupština želi ili ne želi da se Srbija uredi u budućem periodu kao moderna, složena država, gde niko ne poriče niti mu pada na pamet da poriče neodvojivost Vojvodine od Srbije. U tom smislu pokazaću vam jedan dokument koji je možda malo zaboravljen, ali koji volim da pokažem jer ga nisam neko vreme pokazivao mada mislim da je dosta važan. Dokument je od 18. oktobra 2007. godine i u ovom dokumentu Vlada daje odgovor na poslaničko pitanje u skladu sa članom 198. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine, gde je pitanje poslanika Nikole Žutića ...

Molim?

(Vojislav Šešelj: Nikola Žutić, veliki srpski istoričar?)

Tako je. Nikola Žutić je postavio pitanje – šta Vlada Republike Srbije misli preduzeti protiv antisrpskih akata otvorenog separatizma vojvođanskih ligaša? To je bilo pitanje. Odgovor je glasio – Ministarstvo unutrašnjih poslova, na osnovu dosadašnjih saznanja, ne raspolaže podacima u vezi sa navedenim poslaničkim pitanjem. Ministarstvo unutrašnjih poslova preduzima potrebne aktivnosti iz svoje nadležnosti koje se odnose na zaštitu života, prava, sloboda i drugih vrednosti, saglasno članu 5. Zakona o ministarstvima i članu 10. Zakona o policiji, kao i drugim pozitivnopravnim normama, predsednik Vojislav Koštunica.

Drugim rečima, potpuno je jasno da nikakvog separatizma od strane Lige socijaldemokrata Vojvodine ili bilo koje druge organizacije u Vojvodini nema.

Vojvodina ne može biti nezavisna država, ne može biti iz sledećih razloga. Pre svega, Vojvodina se graniči sa nacionalno zasnovanim državama čiji delovi etničkog korpusa žive u Vojvodini. Trenutno, većina, i to velika većina stanovnika Vojvodine je etnički srpske nacionalnosti. Jednostavno, bilo kakvo osamostaljenje Vojvodine u nezavisnu državu značilo bi stalne konflikte i stalne pokušaje da se ona ili raskomada ili preuzme od neke od okolnih država.

S obzirom na aktuelno stanje i na ono kako sada Vojvodina izgleda, sve ovo što sam vam čitao služi samo tome da se razume da ideja ukidanja vojvođanske autonomije postoji već 150 godina, a da ta ideja 150 godina ne uspeva zato što je vojvođanska autonomija utemeljena upravo u onim slojevima stanovništva koji se u Vojvodini stalno obnavljaju.

Sve u svemu, pitanje autonomije Vojvodine je suštinski pitanje demokratije u Srbiji. Nezavisna država Vojvodina ne može, ponavljam, da postoji. Vojvodina može postojati kao politička zajednica samo u složenoj Republici Srbiji. Međutim, ukoliko se bude izbegavala ova činjenica o kojoj govorimo i ukoliko se bude stalno išlo za tim da se autonomija Vojvodina dokine, ukine, zabrani, obesmisli itd., Vojvodina će prestati da postoji. Ali ne tako što će nekim čudom mutirati u nešto što ona nije. Ne, nego tako što ćete imati situaciju da jedan ogroman broj stanovnika Vojvodine iz nje ode. Ako se želi zaustaviti iseljavanje ljudi iz Vojvodine – sada govorim samo o Vojvodini – onda ona mora dobiti mogućnost odlučivanja, u okviru svojih nadležnosti na svojoj teritoriji. To sada nije slučaj.

U Ustavu Republike Srbije, protiv koga je Liga socijaldemokrata Vojvodine zajedno sa LDP-om demonstrirala prilikom njegovog donošenja, jasno piše u članu 184 – Finansijska autonomija autonomnih pokrajina, jer Ustav predviđa mogućnost pravljenja drugih autonomnih pokrajina, te bi bilo potpuno logično da se Srbija konstituiše kao država koja ima i srednje nivoe vlasti. Taj srednji nivo vlasti je nivo jedinica veličine dva miliona stanovnika, koje bi teoretski bile Vojvodina, Šumadija, niška oblast, kako bih se već izrazio ...

(Vojislav Šešelj: Republika Srpska Krajina, Republika Srpska, Crna Gora ...)

Da li biste upozorili gospodina da obnovi gradivo iz geografije? To su prostori u drugim državama. Ja govorim o Srbiji.

(Vojislav Šešelj: To je samo privremeno.)

Znači, pošto bi bio u pitanju praktično jedan oblik decentralizacije u srednjem nivou vlasti, time bi se i odgovornost i odlučivanje spustili na niži nivo, čime bi bili bliži građanima i omogućavali i bolju kontrolu i veću stabilnost države kao takve.

Sve u svemu, upravo zbog toga, član Ustava 184. glasi – Finansijska autonomija autonomnih pokrajina, alineja tri: „Zakonom se određuje učešće

autonomnih pokrajina u delu prihoda Republike Srbije. Budžet Autonomne Pokrajine Vojvodine“, znači taksativno nabrojano, pošto se AP Kosovo spominje samo u preambuli, „iznosi najmanje 7% u odnosu na budžet Republike Srbije, s tim što se tri sedmine od budžeta AP Vojvodine koristi za finansiranje kapitalnih rashoda“.

Ovo je trebalo da bude uređeno zakonom. Ponoviću: „Zakonom se određuje učešće autonomnih pokrajina u delu prihoda Republike Srbije“. Ovo je Ustavni zakon za sprovođenje Ustava Srbije, „Službeni glasnik“, br. 98 od 10. novembra 2006. godine. Dakle, u članu 15, Opšti rok za usklađivanje zakona sa Ustavom: „Do 31. decembra 2008. godine“, to je bilo pre deset godina, „usklađiće se svi ostali zakoni koji nisu u skladu sa Ustavom“. To znači da će se napraviti i zakon o finansiranju AP Vojvodine, da bi mogao da se primenjuje, da bi Ustav bio u potpunosti primenjiv i sproveden.

Pošto to dosad nije učinjeno, a bilo je pokušaja u više navrata da se to uradi... Bilo je, recimo, situacija da je 2012. godine Mlađan Dinkić, ako se sećate tog ministra, obećao, pošto je imao u nadležnosti i decentralizaciju, da će se te godine doneti taj zakon. Sledeće godine ministar finansija Lazar Krstić donosi istu takvu odluku i to najavljuje, da će se 2013. godine doneti taj zakon. Ministar finansija Dušan Vujović u istoj ovoj sali, neki od vas su bili prisutni, rekao je da nije nikakav problem doneti zakon o finansiranju Vojvodine, ali da je to pitanje koherentne političke volje, koje tada nije bilo.

Sada postavljam jedno pitanje – ako već pokrajinska administracija, ova današnja, aktuelna, smatra da nije vreme za donošenje ovog zakona jer se nisu stekli uslovi, onda dolazimo u poziciju da se time od strane pokrajinske administracije i ove skupštine duboko narušava ustavni poredak Republike Srbije. Narušava se na isti način kao što je narušena svaka priča o pravnoj državi Republici Srbiji donošenjem Zakona o lustraciji, koji je bio oročen na deset godina i nikada nije primenjen.

Isto tako, nedonošenjem zakona o finansiranju Vojvodine, na kome je pokrajinska administracija radila još 2014. i 2015. godine, preskače se činjenica da ko ne poštuje taj deo ustavne obaveze i Ustava kao najvišeg pravnog akta može da ne poštuje i bilo koji drugi član Ustava. Recimo, ne znam, član 58: „Jemči se mirno uživanje svojine i drugih imovinskih prava stečenih na osnovu zakona. Pravo svojine može biti oduzeto ili ograničeno samo u javnom interesu utvrđenom na osnovu zakona...“ itd. Sve to piše. Međutim, sve to ne mora tako da bude. Sve to može da se pretvori, kao što je vojvođanska imovina potezom birokratskog pera pretvorena u državnu imovinu Republike Srbije, iako je Vojvodina bila, kao društveno-politička zajednica, pravni subjekat koji je mogao bukvalno da podiže kredite od kojih su zidani auto-putevi i da ih vraća iz svojih izvornih sredstava.

Dakle, ovde ne govorimo samo o AP Vojvodini ili o zakonu o finansiranju, govorimo o budućem uređenju države, govorimo o budućem Ustavu države, govorimo o tome da li Srbija zaista želi...

Žao mi je što gospodin Orlić nije tu, jer sam upravo sad njemu hteo da postavim pitanje šta on misli o tome kao predsednik nadležnog odbora kako se gleda – ja znam kako, pošto sam u Odboru za evropske integracije – kako nas gledaju kada sopstveni Ustav ne poštujemo deset godina, kako možemo poglavlja 23 i 24, koja su vezana za pravnu državu, da branimo kad nam se stalno stavlja pod nos sopstveni Ustav, protiv koga... Ponoviću, jer sam lično bio protiv, lično smo organizovali kampanju da na referendumu ne prođe, i u Vojvodini nije prošao.

Dakle, ovaj zakon o finansiranju je usklađen s ovim Ustavom.

Mada, Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo smatrao je, u svom izveštaju od 19. marta 2019. godine, da Predlog rezolucije nije u skladu s Ustavom i pravnim sistemom Republike Srbije. Predlog rezolucije nije. Kada smo postavili pitanje zašto, koleginica Lazić je tražila da se to razjasni, šta je tu protivustavno, onda je za izvestioca Odbora na sednici Narodne skupštine određen predsednik Odbora Đorđe Komlenski, poslanik. Ni on ni njegova zamenica Gordana Čomić nisu prisutni na ovoj sednici, čime se jasno vidi odnos prema ovom pitanju. Ako ćemo se svesti na to da samo razgovaramo o stvarima koje su dnevnopolitičkog karaktera, onda je ovaj visoki dom izgubio svoju osnovnu namenu, a to je da ljudi razgovaraju, razmenjuju ideje i da učine ono što je najbolje za zemlju i za generacije koje dolaze.

Za ovaj zakon o finansiranju Autonomne Pokrajine Vojvodine ja ću vam samo par obrazloženja dati pošto je objedinjena rasprava u vezi sa tim. Onda bih molio predstavnika Vlade da mi objasni zbog čega nije podržan ovaj predlog zakona, ili zašto nije amandmanima intervenisano na ovaj predlog zakona ili zašto nije odbijen pa donet drugi predlog zakona kada je to ustavna obaveza koja ističe već deset godina? Hajde, prethodne vlasti nisu valjale, prethodne vlade su bile neodgovorne, ali onda ja to sa punim pravom mogu da ustvrdim i za ovu vladu, da je neodgovorna, da ne radi dovoljno na tome da uskladi svoje ponašanje sa Ustavom.

Sve u svemu, u Predlogu zakona o finansiranju član... Hajde da vas ne mučim previše... Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da tri sedmine budžeta APV ili 42,8% mora da se usmeri u kapitalne rashode. Problem je u tome što da bi se usmerile tri sedmine budžeta Vojvodine u kapitalne rashode, prvo one moraju da postoje. A kada se zna da od, recimo, 74 milijarde dinara budžeta za ovu godinu 44 milijarde jesu transferna sredstva, transferna sredstva koja samo prolaze kroz budžet i moraju se u roku od jednog dana isplatiti krajnjim korisnicima, ostaje samo 30 milijardi. Kad kažem „samo 30 milijardi“, nije dovoljno za sve ovo, to je, na nivou ove godine, oko 160 miliona evra.

Budžet Grada Beograda je za ovu godinu milijardu evra. Ja vam samo skrećem pažnju da ljudi žive i van Beograda i da ako ovako nastavi da se ponaša Republika Srbija, njena vlada i njeni najviši predstavnici građana, a to ste vi koji ovde sedite, onda ćemo doći u poziciju da svi budemo saodgovorni za to što će Srbija da se raseli i da ne ostane na dve šljive, nego na Novom i starom Beogradu, i da se tu završi čitava priča.

Ima ovde kolega iz Niša, ima ovde kolega iz drugih gradova, ima ljudi koji razumeju o čemu govorim, koliko su centralizacija i odsustvo odlučivanja doprineli tome da se jednostavno ubije svaka inicijativa i da se radi samo na tome kako da se što više približi nekakvom budžetskom finansiranju, tj. ruci iz Beograda koja baca mrvice po Srbiji.

Mi smo došli u situaciju da, recimo, imamo Srpsku radikalnu stranku, koja je veliki protivnik autonomije Vojvodine i smatra da Vojvodinu kao autonomiju treba apsolutno ukinuti, ali i dalje im ništa ne smetaju vojvođanske institucije, oni izlaze na vojvođanske izbore, sede u vojvođanskoj skupštini...

(Vojislav Šešelj dobacuje.)

Nemoj da lažeš.

Sve u svemu, kako god bilo, poenta je ta da, ako ne dođe do decentralizacije u zemlji, a pokazao sam vam da ako istorijska pokrajina kao što je Vojvodina može ovako da bude srozana i uništena, ako može istorijski prostor koji je pokazao da uz malo slobode, ekonomske i političke, može da prosperira, onda dolazimo do pitanja zašto to ne mogu i drugi prostori, zašto to ne može Šumadija, zašto to ne može Niš, zašto ne možemo da živimo u zemlji gde ćemo preuzeti svako svoju odgovornost za onaj deo prostora Republike Srbije na kome živimo i delujemo.

Srednji nivo vlasti omogućava politički uticaj. Lokalne vlasti... Oni koji kažu da to može preko lokalnih institucija da se uradi, u smislu opština, gradova itd., ne znaju ili neće da znaju ili lažu da je to moguće. Ne može, zbog toga što se lokalna vlast bavi komunalnim problemima. Politika se na komunalnom nivou ne može voditi. Ali politika se na srednjem nivou vlasti može i treba da vodi, u smislu zaštite interesa upravo tog regiona, te pokrajine, pokrajine Šumadije, pokrajine čiji bi administrativni centar bio Niš, glavnog grada Beograda, autonomne oblasti Sandžak, Raške oblasti, kako god hoćete da zovete. Kada bi svako odgovarao za ono što se događa na prostoru na kome živi, onda bi računi bili mnogo čistiji, a ljubav mnogo duža.

Upravo zbog toga, i time ću završiti ovo, samo još jedan član zakona da pročitam:

„Prihodi budžeta AP Vojvodine“, to je član 6, „jesu svi prihodi koji se naplate na teritoriji AP Vojvodine ostvareni obaveznim plaćanjima poreskih obveznika, pravnih i fizičkih lica koja koriste određeno javno dobro ili javnu uslugu, kao i drugi prihodi koje ostvaruju korisnici budžetskih sredstava“.

„Izuzetno od stava 1. ovog člana, ne smatraju se prihodom budžeta AP Vojvodine: 1) 70% prihoda ostvarenih od poreza na dodatu vrednost; 2) 70% prihoda ostvarenih od akciza; 3) sredstva doprinosa i drugi prihodi organizacija za obavezno socijalno osiguranje; 4) prihodi koji su u skladu sa zakonom prihod budžeta lokalne samouprave; 5) porez na međunarodnu trgovinu i transakcije; 6) takse, kazne i drugi prihodi koje svojom delatnošću ostvare državni organi i organizacije pri pružanju određene javne usluge i pri upotrebi javnih sredstava; 7) naknade za upotrebu državnog puta.“

Znači, ovo vam čitam zbog sledećeg. Da je ovo spisak želja Lige socijaldemokrata Vojvodine, ovde bi pisalo da sve pripada građanima Vojvodine. Ne, ovo je jedan izbalansiran, dugi niz godina od strane raznih ljudi pisan, dopisivan i promišljan predlog, umeren, razborit, koji apsolutno daje šansu da Srbija izađe iz nepravnog i protivustavnog položaja u kome se ovog trenutka nalazi u odnosu na AP Vojvodinu i da kao uređena država počne da razvija, po najvišim evropskim standardima, srednji nivo vlasti, koji bi omogućio da i Kragujevac, i Niš i Novi Pazar počnu da funkcionišu...

(Vojislav Šešelj: Knin.)

Knin?

(Vojislav Šešelj: Knin, da.)

Je li to u Holandiji, gde?

(Vojislav Šešelj: Ne, to je zapadna Srbija.)

Izvinjavam se.

U svakom slučaju, da počnu da funkcionišu kako treba. Da bi se to desilo, potrebno je od nečega početi. Taj početak može biti, ako budete na to spremni, onog trenutka kada se uskladi sa Ustavom stanje u ovoj zemlji i ovaj zakon bude izglasan. Hvala vam lepo.

PREDSEDNIK: Hvala lepo.

Prvo izvestioci nadležnih odbora, da li žele reč?

Reč ima Aleksandra Tomić, pet minuta.

ALEKSANDRA TOMIĆ: Uvažena predsedavajuća, poštovani ministri, kolege poslanici, na Odboru za budžet, finansije i kontrolu trošenja javnih sredstava imali smo temu – Predlog zakona o finansiranju AP Vojvodine, i mi smo to sagledali i sa političkog i sa administrativnog aspekta. Nismo hteli da ulazimo u zamku, kada govorimo o političkom aspektu, da raspravljamo o tome da li su interesi građana koji žive na teritoriji Autonomne Pokrajine Vojvodine veći, bolji i jači od argumenata koje bi građani iz drugih delova Srbije dali. To je ono zbog čega jednostavno o tome nismo hteli da raspravljamo, niti da raspravljamo da li Šumadija, okruzi, lokalne samouprave ili neki drugi delovi geografski, sa određenim elementima i oblicima neke samostalne državnosti, treba da imaju veći primat ili veću raspravu u Parlamentu Republike Srbije. Mi smatramo da su prava i obaveze svih građana Srbije podjednaki, važe za sve

isto, a da razgovaramo o tome na koji ćemo administrativni način posmatrati budžet Republike Srbije i ono što su zahtevi Autonomne Pokrajine Vojvodine, to je upravo ono o čemu smo hteli da pričamo.

Razgovarali smo o tome da ne možete da uzmete nož, presećete budžet i kažete – znate, 30% budžeta ili 20% taksa ili 30% prihoda, jer tu su stvari mnogo kompleksnije nego što možemo da posmatramo. Kompleksne su u onom delu kad kažemo kolika je, prvo, osnovica koja se uzima za prihode koji bi bili sastavni deo, recimo, budžeta Autonomne Pokrajine; oni su sastavni deo budžeta Republike Srbije i ta osnovica se računa na nivou cele Srbije.

Drugo, pitanje tih transfera o kojima govorimo, imamo deo koji se odnosi na zaposlene, kao što ste rekli, 74,4 milijarde dinara je budžet za 2019. godinu namenjen AP Vojvodini i treba reći da je to 13 milijardi više nego 2016. godine, a 1,34 milijarde više nego prethodne godine.

Prema tome, onoliko koliko je Vlada AP Vojvodine radila do 2012. i napravila probleme što se tiče raspolaganja budžetom od dve milijarde dinara za dva miliona građana koji žive tamo, za toliko su svi građani Srbije morali da pokrivaju mnoge troškove koji su izašli kao problemi neodgovorno vođene politike Pajtića. A svemu tome mislim da ste mnogo doprineli vi, što ste ćutali o tome koliko je loše vođena uopšte finansijska politika AP Vojvodine. Parcijalno rešavanje i preraspodela finansija u tzv. decentralizaciji nadležnosti AP Vojvodine jednostavno nije prihvatljiva.

Podsetiću vas da je sigurno želja Autonomne Pokrajine da ima veće transfere, da ima veće prihode, da ima veće plate, ali nemojte da zaboravite da ste dali u predlogu da i poreska uprava treba da se izdvoji od Poreske uprave i da postane potpuno zasebna, da PIO fond treba da se izdvoji od PIO fonda koji je na nivou cele Republike Srbije, da su mnoge stvari u tom delu potpuno neprihvatljive. Ali, s druge strane, investicije o kojima govorimo, koje su na nivou cele Republike Srbije, kao što je izgradnja brzih pruga, trase Beograd–Budimpešta, kao što je izgradnja gasovoda „Turski tok“, najvećim delom idu preko AP Vojvodine, te mislimo da će određene naknade, od kojih će sigurno deo biti transferisan prema lokalnim samoupravama i prema samoj AP Vojvodini, dati mnogo više nego 7% koji su definisani Ustavom Republike Srbije.

Odluka Odbora bila je da se pitanje finansiranja ne može rešavati parcijalno, ne može biti nezavisno od pitanja podele nadležnosti svih nivoa vlasti u Republici Srbiji, da mora da bude jedan deo planske, opšte reforme fiskalnog budžetskog sistema u celoj zemlji i da ne možemo suspendovati Zakon o budžetu Republike Srbije za 2019. godinu, Zakon o poreskom sistemu, zakone koji se odnose na poreze, i o dodatnoj vrednosti i o prihodima, kao i zakone koji se odnose na naknade za korišćenje javne svojine. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Izvolite, gospodine Čanak.

NENAD ČANAK: Zahvaljujem na ovom pojašnjenju, ali bih želeo samo da vas podsetim na par činjenica.

Prvo, vi ste spomenuli decentralizaciju, spomenuli ste Šumadiju, ako sam dobro čuo, okruge itd. Ni Šumadija, na moju veliku žalost, nije spomenuta, a ni okruzi, u Ustavu. Autonomna Pokrajina Vojvodina jeste, i to je taksativno navedeno kada mora biti donet zakon o finansiranju AP Vojvodine.

Znači, vi meni spominjete Zakon o budžetu, a pravdate time kršenje Ustava, koji je iznad svakog zakona. Samim tim me ubeđujete da ono što mi radimo, što bi trebalo da je vaš posao, da napravite sve to... I ako meni govorite koliko je bila loša Vlada Bojana Pajtića, verujte mi da, uz sve poštovanje, unekoliko to znam bolje od vas. Dakle, znam koliko to nije valjalo i upravo zbog toga smo se toliko i bunili protiv toga, ali je to jedna druga tema. Mi sada pričamo o tome da se ustavna kategorija Vojvodina i njen zakon o finansiranju tretiraju kao nešto što ometa Zakon o budžetu, umesto da se posmatra obrnuto, da se prvo mora uskladiti sve sa Ustavom, a onda razgovarati o budžetu.

Naravno da se ovde spominje poreska uprava u Vojvodini, Vojvodina je imala svoju poresku upravu. Onda biste imali mnogo jednostavniji obračun ukoliko bi se na teritoriji Vojvodine prikupljala sredstva, a onda isplaćivala u zajedničku kasu. Umesto da imamo situaciju gde ste vi, možda i nehotice, a uveren sam nehotice, rekli sledeće – da će se onda vratiti iz budžeta, da će se vratiti iz centralnog nivoa mnogo više od 7%. Jesam li vas dobro razumeo? Možda nisam.

Hoću da kažem sledeće: nije poenta da se nešto vrati, nego da se ne odnese. To je suštinska stvar. Nije poenta vraćanje, poenta je da ostaje tamo gde se zaradilo, jer ako ne ostaje tamo gde se zaradilo nego se vraća, onda dolazimo u poziciju da se u tom vraćanju postavlja pitanje gde se vraća. Time se destimuliše preduzetništvo na lokalnom nivou i na pokrajinskom nivou, a favorizuje ulizištvo prema centralnim vlastima. Dakle, vi bukvalno takvom politikom negujete ulizice, a kažnjavate one koji ostvaruju dohodak. To dovodi upravo do niza problema, kao što je iseljavanje stanovništva, kao što je, bukvalno, pražnjenje čitavih delova Srbije, koji ne mogu da se oslone ni na šta drugo osim na nadu da će negde drugde pronaći sistem u kojem mogu da se snađu.

Ovako će se Srbija svesti bukvalno... Pazite, pogledajte, ja sam jutros dolazio iz Novog Sada; od Novog Sada do Narodne skupštine vi sada imate, gde god pogledate, u bilo kom trenutku, auto-put, levo ili desno, vi ćete videti da se nešto gradi, zato što je to Koridor 10, prometna saobraćajnica, tu će biti života. Ali šta će da se radi van toga? Šta će se desiti sa svim ostalim mestima? Šta će se desiti sa onima koji nisu tu? A Srbija nije samo niz benzinskih stanica i fastfud restorana uz auto-put, Srbija je mnogo šira od toga.

Šta ćemo da radimo sa Kikindom, sa Zrenjaninom, sa Somborom, šta ćemo da radimo sa Kragujevcem, sa Valjevom? Šta ćemo da radimo sa svim tim mestima u kojima ljudi ne mogu da dođu ni do kakvog odgovora šta će sa njima biti, ni do kakvog rezultata koji će njihov rad valorizovati poboljšanim opštim standardom? Kako vi mislite da se od 160 miliona evra u Vojvodini, gde trećina ljudi pije vodu koja nije za ljudsku upotrebu zbog arsena i svega ostalog, gde u Pančevu... Ne treba dalje da idete, idite u Pančevo, koje je imalo, dok je bilo autonomije, tri puta veći BDP od kompletne privrede Crne Gore. Idite tamo, videćete, čim skrenete sa glavne ulice, svaka je druga ulica ili kaldrma ili nema uopšte, ili je poljski put. U Pančevu, koje je bilo srpski Kuvajt.

A da ne spominjem da su u međuvremenu prodajom vojvođanske imovine ogromna sredstva... Ne govorim o ovoj vladi sada, ali govorim o tome da je prodajom vojvođanskog „Naftagasa“, koji je pravljen sedamdesetih godina... Jer Naftna industrija Srbije nije ništa drugo nego vojvođanski „Naftagas“, plus Fabrika maziva Kruševac. To je NIS, i to je onda prodato.

Dakle, izvlačenjem kompletne infrastrukture, nedozvoljavanjem da i ono malo što se zaradi ostane, da se time raspolaže, vi ćete doći u poziciju da nekada bogata Vojvodina praktično... Osim Novog Sada, gde se gradi zbog toga što, koliko vidim, postoji veliko interesovanje ljudi iz Republike Srpske da tu kupe neku nekretninu s obzirom na to da nisu sasvim srećni razvojem situacije u Bosni i Hercegovini što se tiče funkcionisanja te nama susedne države. Jednostavno, to je sve što je ostalo.

Dok je bilo autonomije, svaki policajac u Vojvodini imao je 40% veću platu nego njegov kolega ispod Save i Dunava. To naravno nije moguće, ali zašto ne bismo mogli da barem povećamo broj ljudi koji će brinuti o bezbednosti, s obzirom na rast stope kriminala, time što ćemo omogućiti da recimo APV može da doplati za povećan broj policajaca ako joj trebaju?

Šta ćemo sa zdravstvom? Zašto vojvođansko zdravstvo, koje je...? Ili vojvođanski PIO fond, koji je uvek bio mnogo bolje organizovan i bolje funkcionisao nego Fond u Republici Srbiji. Zašto ne treba pustiti da nešto funkcioniše bolje ukoliko se deluje lokalno, na teritoriji Autonomne Pokrajine, nego sve centralizovati?

Jedine dve stvari koje smo uspeali da napravimo i da još uvek opstoje jesu „Vojvodinašume“ i „Vode Vojvodine“. „Vojvodinašume“ gazduju sa osam puta manje površine pod šumama od „Srbijašuma“, sa osam puta manje, a istovremeno su pre samo par godina ostvarile duplo veći prihod, uz održivi razvoj. Zašto se ne raspitate kako je to moguće? Upravo su to stvari zbog kojih mislim da postoji ozbiljan nesporazum u prioritetima.

Ustav je najviši pravni akt; ovo, Skupština, jeste najviše zakonodavno telo, i to pomešati sa tim da je komplikovano, da će se nešto desiti, ili ovo ili ono... Pa već se dešava, jer mi nećemo moći da otvorimo poglavlja 23 i 24 i da

ih posle zatvorimo u slučaju da nemamo pravnu državu gde će se barem država držati sopstvenog Ustava, neću uopšte da idem na niže nivoe.

Zbog toga je važno da ovaj zakon... Ako treba, ponavljam, ako ovaj zakon ne valja, nemam ja ništa protiv, neka ga predloži Vlada, neka predloži vladajuća većina, neka vladajuća većina interveniše amandmanima, nek se uradi bilo šta, ali se više od deset godina nije desilo ništa. Toliko.

PREDSIEDNIK: Zahvaljujem.

Replika, Aleksandra Tomić.

ALEKSANDRA TOMIĆ: Zahvaljujem.

Da ne bi ostalo nedorečeno, kada govorim o vraćanju, govorila sam o vraćanju investicija. Ne verujem da AP Vojvodina ima 943.000.000 evra da investira u deo pruge Beograd–Budimpešta. Znači, garancije za takve infrastrukturne projekte daje Republika Srbija. Ne verujem da AP ima dovoljno sredstava da može da da garancije za izgradnju, recimo, dela projekta „Turski tok“, praktično gasifikacije. Znači, ne verujemo da na taj način uopšte, na ovaj koncept, možemo da razgovaramo o zakonu o finansiranju AP Vojvodine.

Zbog toga smo smatrali i na samom Odboru da radne grupe i Ministarstva finansija i nadležnih sekretarijata AP Vojvodine zaista treba da nađu način, jer vaša ideja jeste da imate veće transfere, veće dotacije, veće investicije.

I nemojte da zaboravite, otvaranje svake fabrike na teritoriji AP Vojvodine išlo je kroz subvencije Ministarstva privrede Vlade Republike Srbije. Znači, taj regionalni razvoj, ta podrška AP Vojvodini od strane Vlade Republike Srbije mnogo je veća i mnogo značajnija nego što je ono što stoji u Ustavu Republike Srbije.

Budžet Republike Srbije je takođe ustavna kategorija. Znači, nećemo doći u situaciju da usvajanjem ovakvih zakona, koji su bili na vaš predlog, dolazimo do toga da urušavamo sve ustavne kategorije.

Ono što je nama ostalo ovde posle deset godina priče o ovoj temi jeste da smo ipak kao skupštinska većina otvorili ovu temu u javnosti i, zaista, gospođa Maja Gojković je imala dovoljno sluha da stavi ovu temu na dnevni red. O tome treba da razgovaramo, ali ovaj koncept zaista je neprihvatljiv, ne samo za Vladu Republike Srbije nego i za nas i za SNS, koja vodi ovako odgovorno državu.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Repliku želite? Izvolite.

NENAD ČANAK: Ja ću u samo par reči da vas zamolim da mi objasnite zašto spominjete prugu kad je to državni posao. Zašto spominjete sve ostale stvari koje su državni posao? Zašto govorite o investicijama kada se tu zadužuju lokalne samouprave?

Drugo, ja ovde i nisam govorio o transferima. Ako ste pogledali pažljivo, nije poenta transfera, nas interesuje nešto potpuno drugo. Nas interesuje mogućnost da ono što se zaradi u dovoljnoj meri ostaje tamo gde se zaradi, da se porez naplaćuje, recimo, ne po mestu gde je firma registrovana nego gde ostvaruje prihod, jer u takvom slučaju, onda je svejedno, ali u uslovima gde se sve firme registruju tamo gde su najmanji porezi ili gde imaju najbolje političke veze, onda od toga trpi sve što nije Beograd. To je notorna činjenica.

Ponavljam, ako mislite da ste me ubedili time što ste rekli da bi to narušilo druge ustavne kategorije, pa ja sam bio prvi koji je bio protiv ovog Ustava zato što je nakaradan, a ljudi sa kojima vi sedite su glasali za njega.

PREDSEDNIK: Sledeći govornik je Vojislav Šešelj.

VOJISLAV ŠEŠELJ: Šešelj dr Vojislav, je li tako, Čanak?

Da li ti sumnjaš nešto u regularnost?

(Nenad Čanak: Ne. Odranije poznat organima gonjenja.)

Organima gonjenja i utamničenja.

Ja sam za neke od stvari koje si ti uradio danas i prethodnih dana već umalo jednog, pre 40 godina, u zatvor oterao, zbog plagijata. Otkrio sam kod sekretara Gradskog komiteta Saveza komunista Sarajeva plagijat u magistarskom radu.

(Nenad Čanak: I ko je stigao u zatvor?)

Ja.

E sada, pošto sam i kod tebe plagijat otkrio, sada ćemo ili ti ili ja u zatvor.

Mene jedna stvar pre svega ovde čudi – a ne čudi me zapravo, nisam mnogo iznenađen – što je ovo uopšte stavljeno danas na dnevni red. Bilo je toliko drugih, pametnijih zakonskih projekata koje su opozicioni narodni poslanici za ovih nekoliko godina podnosili Narodnoj skupštini, pa ste vi to sa automatizmom odbacivali. Mene brine što je ovo sada situacija u kojoj vlada velika neizvesnost u pogledu budućnosti Kosova i Metohije, da li će biti pregovaračkog procesa, da li će neko sa strane nasilno da seče celu stvar ili šta će već biti, ali, eto, stavljeno je na dnevni red pa ga treba ljuljati.

Međutim, iznenadio me Nenad Čanak. On mi je, kao ovako rečit čovek, delovao i kao prilično pismen. Pa kako nije bio u stanju da sam napiše zakonski projekat i podnese ga Narodnoj skupštini, kao ovaj što je podneo 20. februara 2019. godine? On je uzeo, od slova do slova prepisao zakonski projekat narodnog poslanika Aleksandre Jerkov od 13. decembra 2016. godine, od reči do reči. Ona je ovo podnela ispred Demokratske stranke. Nemoj nas sad, Čanak, zavađati sa Demokratskom strankom. Podmetnuo si nam njihovo kukavičje jaje i sad mi treba da ga ključamo ovde da se ne bi izleglo pile iz njega.

(Nenad Čanak: Da nisi ti možda u koaliciji sa Demokratskom strankom?)

Sa Demokratskom strankom? Ja znam s kim si ti u koaliciji, ali ti pojma nemaš s kim sam ja u koaliciji. Da se razumemo onda. Ja dobro znam s kim si ti. Ali nećemo sada o tome, da ne menjamo temu razgovora.

Ja moram ovo da rasturim. Ovo je, ljudi, doslovno, pogledajte, tražite u Službi, ovo je podnela Aleksandra Jerkov kao potpredsednik DS-a u decembru 2016. godine; a ovo je Nenad Čanak sa svoje dve koleginice, narodnim poslanikom Olenom Papugom i narodnim poslanikom Nadom Lazić, podneo 20. februara ove godine. Može li to? Može li ovo u ijednoj parlamentarnoj demokratiji da se desi? Može kod nas. Kod nas to može. Kod nas može svašta. Kod nas može i Rasim Ljajić da bude potpredsednik Vlade bez obzira na to što je do guše u kriminalu, ali, dobro, ne budi primenjeno.

Zato, dame i gospodo, treba videti može li se ovo raspravljati uopšte ovde. Ili da kažemo gospodinu Čanku da on napiše novi zakonski projekat. Sada se meni postavlja pitanje i ko mu je pisao obrazloženje, jer nismo navikli ovde da nam Čanak čita obrazloženje. Je li tako? On je bio dovoljno sposoban da govori iz glave, i to ponekad suvislo. Ponekad, po mojim ocenama subjektivnim, drugi ljudi imaju druge ocene. Ali on danas ovde pročita referat kao na Sedmom kongresu Kominterne da je bio ili na Petom kongresu KPJ, čita li čita.

(Marijan Rističević: Ili Drezden.)

Pusti ti Drezden, tamo su kratki referati bili, Marijane.

Ukočih se na ovoj stolici, kad će, kad će, žurim da gledam prenos saopštenja presude Radovanu Karadžiću, ali, evo, dočekah i nešto da kažem.

Sada, ko je pravi tvorac ovog teksta? Mi svi znamo Aleksandru Jerkov, dakle ponovo cvrkuće u Skupštini. Neću nijedan uvredljivi izraz da kažem, ali nije ona te pameti da napravi ovaj projekat. Evo, Marijan već nagađa.

U pravu si, Marijane.

Ta Aleksandra Jerkov je bila nekad u Čankovoj stranci, do 2013. godine, onda je napustila. I nije ukrala mandat, kao što ti je Marinika ukrala. To treba ceniti. Pošteno napustila stranku, vratila mandat i gotovo. Kako zovemo ljude koji su postupili kao Marinika Tepić? Nećeš da kažeš? Kaži.

(Nenad Čanak: Lopovi.)

Lopovi, slažem se s tobom.

Ona posle toga odlazi i dok je tri godine pauzirala u političkom radu u Skupštini bila je na nekoliko obuka u Nacionalnom demokratskom institutu u Vašingtonu. To su sve obuke o subverzivnom delovanju, vođenju psihološkog rata. Bila je u Međunarodnom republikanskom institutu na nekoliko obuka. Evo, crče Čanak od smeha. Da li si ti bio na tim obukama, Čanak?

(Nenad Čanak: Nisam, ja sam oficir.)

Ti si oficir tamo? Šta si? Major? Da li si instruktor?

Onda je bila ... Sama ona to kaže na Guglu. Ja sam mislio šali se Marijan, i okrenem Gugl, nađem sve. Družim se sa Guglom svaki dan, šta ću, ja sam star čovek, ne idem u provod, ne idem u kafane, samo sam na internetu. Ne, to je Toma Nikolić zvao Tviter telefonom, a kad mu je stigao mejl onda je rekao – neka uđe.

Evo na šta se srozao tvoj referat, Nenade, na Tomu Nikolića.

Kaže da je bila na više oblika obrazovanja, seminara i treninga CIA o političkom angažovanju. To ona piše na svom Tviter nalogu. Okreni lepo, Aleksandra Jerkov, prva stavka je to, pritisni Biografija i sve će ti izaći. Hoćeš ja da ti to tražim? Nećeš? Dobro, samo nemoj mojim telefonom.

E sada, ona posle tolike obuke, to je bilo u toku tri godine, dođe kao novopečeni potpredsednik DS-a i podnese ovaj projekat. Gledam malo konstrukciju ovih rečenica, poneka mi izgleda kao da je prevedena sa engleskog jezika, nije lektor baš doterao kako treba. A vi ste na dva mesta i po jednu reč ispravili. Šta da izmišljam? Evo šta su ispravili: u članu 8. su ispravili rokove, a u članu 7. bilo je kod nje „mišljenje“, kod vas piše „saglasnost“. To je jedino promenjeno u celom tekstu zakonskog projekta.

Sada da vidimo malo istorijski kako stoje stvari, pošto neću imati vremena da se osvrnem baš na sve o čemu je Čanak ovde govorio.

Prvo, nikada ta srpska autonomija u Vojvodini nije bila institucionalizovana dok komunisti nisu došli na vlast. Bilo je raznih proklamacija, pa i na Temišvarskom saboru se govorilo o potrebi uspostavljanja srpske Vojvodine, kad su se Srbi doselili nakon što im je austrijski car obećao kulturno-prosvetnu autonomiju. Oni su to u različitim intenzitetima imali od 1690. pa do kraja Austrougarske monarhije. Dakle, ni Austrougarska nagodba iz 1861. godine nije uspela da skrši tu njihovu autonomiju koju su imali.

Kada je izbio mađarski ustanak 1848. godine, Srbi su se svrstali na stranu austrijskog cara. Kao i jedan veliki Srbin, general, katoličke vere, jer to je tada bio uslov da postane general, koji se zvao Jelačić, koji je postao hrvatski ban. Pošto katolički biskup zagrebački nije hteo da ga miropomaže, da ga instališe u zvanje, onda je došao srpski patrijarh Rajačić da miropomaže hrvatskog bana. Hrvatski ban, Srbin katolik Jelačić predvodi sada bansku vojsku u gušenju ugarskog ustanka.

Je li tako, Čanak? Jeste.

(Nenad Čanak: Uglavnom jeste.)

Svi su se Srbi, skoro svi... Bio je glavnokomandujući ugarske vojske general Jovan Damjanić, koji je ratovao protiv Srba, do kraja bio vrhovni komandant ugarske vojske i Rusi su ga zarobili negde kod Arada beše i predali Austrijancima kao zarobljenika, a Austrijanci su ga obesili. Kada je bio pod vešalima, i dalje se ponašao gordo i dostojanstveno, kao ugarski general. Zato

ga Mađari i danas cene kao svog junaka. Srbi sasvim drugačije o njemu misle, što je sasvim normalno.

Te 1848. prvo je Srpski sabor kulturno-prosvetni proklamovao formiranje srpske Vojvodine, ali od toga ništa nije bilo. Ratovalo se sa promenljivom srećom, dolazili su dobrovoljci iz Srbije, pod Stevanom Knićaninom, četničkim vojvodom, ratovali protiv Mađara, krvavilo se s obe strane. Negde krajem te godine austrijski car prihvati srpski zahtev i proglasi Vojvodstvo Srbija, to je bio zvaničan naziv. Za prvog srpskog vojvodu postavi jednog istaknutog generala, Srbina, pravoslavca, koji je bio u austrijskoj vojsci i taj general je na nesreću umro onog trenutka kada su mu predavali carski ukaz o postavljenju za srpskog vojvodu. Car je izbegavao da imenuje novog vojvodu. Posle izvesnog vremena sam sebe je proglasio i vojvodom Vojvodstva Srbija. Kao što je ranije ugarski kralj posle propasti srpske despotovine sam sebe proglašavao za srpskog kralja.

Dakle, to je bilo sve. Ta srpska Vojvodina, nikada realizovana, ostala je jedino u pesmama. Međutim, nacionalni naboje srpskog naroda se izražavao, pre svega putem delovanja Narodne stranke Svetozara Miletića, onda lista „Zastava“, koji se čitao u svim srpskim zemljama, u velikom tiražu je izlazio. I, pošto je Austrougarska bila relativno demokratska država, za ono vreme demokratska, Srbi su bili zastupljeni i u Ugarskom i u Austrijskom saboru.

Godine 1918. nema nikakve Vojvodine, niko ne pominje nikakvu Vojvodinu. Lider Srpske radikalne stranke Jaša Tomić sazva je Veliku narodnu skupštinu Srba, Slovaka, Bunjevaca i ostalih Slovena u Novom Sadu. Tu je bio...

(Nenad Čanak: Četrdeset posto stanovništva.)

To je bilo 40%, ali bilo je Nemaca pola miliona tada. Nemce više ne računamo otkako su ih partizani oterali. Nećemo ih i dalje u statistikama računati. Možda je to bio zverski čin, oterati žene i decu i neke ubiti itd., ali ne možemo ih sada računati u statistikama kao da još uvek postoje.

(Nenad Čanak: To je bilo 1918, a oni su proterani 1945. godine.)

Dakle, bilo ih je oko pola miliona i 1918. godine. Bili su Srbi sa ostalim Slovenima u manjini, ali su proklamovali, doneli su državotvorni akt i niko se tome nije suprotstavio. Nemci su izgubili rat, Mađari su izgubili rat. Bilo je nekoliko Nemaca koji su to prihvatili i učestvovali na Skupštini, bilo je nekoliko Mađara, najmanje jedan Hrvat je takođe bio, bilo je sedam žena. Dakle, trideset godina pre nego što je u Jugoslaviji uvedeno žensko pravo glasa, Srbi su to uveli u Novom Sadu.

To je bila Narodna skupština koja se ticala Slovena Banata, Bačke i Baranje. Dan ranije, 24. novembra, održana je Skupština Srema u Rumi, blizu Hrtkovaca. Tamo je sad moja nova centrala, Čanak, da znaš samo, i noću svetli, blista. Tamo je odlučeno da se celi Srem priključi direktno Kraljevini Srbiji.

Srem nije hteo, iako je ranije pripadao Slavoniji kao županiji u okviru Ugarske, nije hteo da se uključi u Narodno veće Slovenaca, Hrvata i Srba, nego 24. novembra, zajedno sa Vukovarom i Vinkovcima, dakle celi Srem se priključio Kraljevini Srbiji. A onda su se priključili Bačka, Banat i Baranja.

Sad, kako je Čanak ovde govorio, ispade 1944. i 1945. godine da je Vojvodina nestala iz sastava Srbije. Vojvodina je bila okupirana, ali nije nestala. Okupacija je privremeno stanje, a ne trajno, u međunarodnom javnom pravu. Niko nije mogao izvesti Vojvodinu iz Srbije bez međunarodne konferencije koja bi nove granice ustrojila. Dakle, Vojvodina je ostala u Srbiji. Odnosno, ne Vojvodina, nego Banat, Bačka i Baranja. I Srem je ostao u Srbiji. A onda su komunisti oteli od Srbije Baranju, oteli Vukovar, oteli Vinkovce i još neka sremska sela, proglasili da je Vojvodina neki entitet državnopravnog značaja i da je ona odlučila da se priključi Srbiji. To je sve komunistička režija, tu nikakvog legitimiteta nema. To su revolucionarni akti koje pravo ne priznaje. Srbija je podeljena voljom komunista, protivno volji srpskog naroda.

Šta mi srpski radikali hoćemo? Hoćemo da ukinemo autonomiju Vojvodine. Kako? Pozvaćemo građane Vojvodine da izađu na referendum i da o tome odluče. Da li je to najdemokratskije?

Danas ima skoro 70% Srba u Vojvodini. Šta oni dobijaju autonomijom Vojvodine? Umesto jedne, dobijaju dve birokratije: jedna birokratija u Beogradu, druga u Novom Sadu. Treba obe izdržavati. Šta Mađarima znači Vojvodina kao autonomija? Ništa. Mađari imaju četiri- pet opština gde su u apsolutnoj većini. Ima ih otprilike toliko da su pojedinačno najjači u etničkom pogledu, nisu u apsolutnoj većini, ali bez njih se ne može vlast formirati.

Mi radikali se zalažemo za jačanje lokalne autonomije, da lokalna autonomija, opštine i gradovi dobiju što šira ovlašćenja, da tu narod neposredno preko svojih odbornika rešava o pitanjima koja su mu od svakodnevnog životnog značaja. Jedna država, jedan državni centar i ono što treba da bude centralizovano, to je pre svega vojska i policija, da bude na taj način centralizovano. A ovako se narod zamajava tezama da ostatak Srbije jednostavno pljačka Vojvodinu.

Pazite, devedesetih godina sve srpske zemlje su u teškoj krizi; ratovalo se, pod sankcijama smo bili. I sada porediti šta je Vojvodina bila devedesetih spram Slovenije, to je smešno. Mi smo kao narod bili dovedeni pred uništenje. I nije za to Milošević kriv i njegov režim, nego naši spoljni neprijatelji. A instrumenti naših spoljnih neprijatelja došli su na vlast 5. oktobra 2000. godine i videli smo posle kako je izgledala cela Srbija – kao da je tajfun sve razneo.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Želite da odgovorite?

VOJISLAV ŠEŠELj: Evo, ja bez čitanja, Čanak. Ako možeš i ti, zdravlja ti.

PREDSIEDNIK: Obratite pažnju da do pauze imamo deset minuta.

NENAD ČANAK: Molim vas, dajte reč gospodinu Bajatoviću pa da odgovorim odmah obojici.

PREDSIEDNIK: Jedino ako će Dušan Bajatović deset minuta da govori. (Dušan Bajatović: Da li mogu 12 minuta da govorim?)

Onda će vam Nenad Čanak odgovoriti posle pauze. Izvolite.

DUŠAN BAJATOVIĆ: Ja se zahvaljujem parlamentarnoj većini što je stavila pitanje finansiranja Vojvodine na dnevni red iako ono očigledno neće biti danas uspešno rešeno.

Da bi to imalo smisla, jer posle pauze ne bi imalo smisla, ja želim samo da na nekoliko stvari na neki način odgovorim u ovoj polemici.

Prvo, ja sam ponosan na ulogu Socijalističke partije Srbije od 1988. godine, kako god to ko tumačio.

Govor koji je izneo gospodin Čanak ovde je tipičan dokaz kako korišćenjem istorijskih fakata, nesporno, kao što je radio i gospodin Šešelj, vi u stvari možete kombinacijom velikih istorijskih događaja, tipa Majske skupštine, sastanaka opskurnih društava, Somborska skupština, neka novosadska i sličnim stvarima da napravite jedan miks. I hoćete da kažete, sada je tako ispalo, da mi o budućnosti autonomije Vojvodine treba da raspravljamo u prošlosti.

Vojvodina je deo Republike Srbije. I ako sam išta dobro danas čuo od vas, gospodine Čanak, to je da ste shvatili da separatistički projekti tipa „Vojvodina republika“ više nemaju nikakve šanse. Ne zato što vi nećete, nego zato što ne mogu da opstanu. Podsetiću vas da ste vi bili vrlo ponosni što ste učestvovali na skupovima separatista širom Evrope. I dan-danas u vašem programu piše da se zalažete za Vojvodinu republiku, ako niste obrisali ovih dana. Da li su to legitimne političke ideje, iz istorijskog osvrta smo videli da jesu, ali pančevački advokat Duda Bošković, koji je osnovao Autonomaški pokret u Vojvodini 1924. godine, za saveznike je imao, recimo, Hrvatsku seljačku stranku. U periodu raspada Jugoslavije takođe su te autonomaške ili autonomističke stranke imale sličnu vrstu saradnje, da ne spominjem te BIA, CIA, MIA i ostale. Jugoslavija se nije raspala zahvaljujući volji svojih naroda, nego volji političkih elita, komunističkih, kako god hoćete.

Deo vašeg tumačenja... Naravno da je najvažnija godina za prisajedinjenje Srbiji, mimo pokreta Srba do 1918. godine, normalno da je to prisajedinjenje Vojvodine Srbiji odlukom Narodne skupštine. To što spominjete 31. jul 1945. godine, nažalost, moram da se složim sa četničkim vojvodom Šešeljem, koji negira sve komunističke akte, ali to jeste bio deo onoga kako su komunisti posmatrali organizaciju Jugoslavije. I tačno je da je Srbija bila pokrajina, Vojvodina je bila pokrajina, Kosovo je bilo pokrajina, Crna Gora je bila pokrajina, sve su to bili pokrajinski komiteti kod komunista, ako čitate istoriju Saveza komunista, SKP(b). Prema tome, jeste to pravno preneto iz

Narodnooslobodilačke borbe i ja to pozdravljam, ali ne mogu da se složim s vama da je to neki datum o kome mi treba da razmišljamo. A i sami ste spomenuli da je prvo prisajedinjenje Vojvodine posle svega onoga što su Srbi preživljavali... Na čiju stranu su Srbi stali u Austrougarskoj, taj je vladao. Jedno vreme je vladao. Ali pravi datum je 1918. godina.

Ja ne volim one koji se predstavljaju da su jedini zastupnici interesa, kako vi volite da koristite izraz, građana Vojvodine. Mislim da nam je korišćenje termina i kada je pisan statut aktuelni, pa posle Ustavni sud to poništio, kad smo pošli u to da... A to smo zamerili Demokratskoj stranci, ne znam kako ste vi; vi ste podržavali akademika Furu 2002. godine kada je pisao osnovni akt AP Vojvodine, što bi značilo ustav AP Vojvodine, a to bi značilo republike. Vi sada koristite dva termina koja proizvode sumnju, iako i ja kao i vi želim da budem lokalpatriota, i ja vam to lično zameram, proizvodite sumnju jer koristite dva termina. Jedan je – teritorija AP Vojvodine. Ustav ne prepoznaje teritoriju AP Vojvodine kao nekakvu federalnu jedinicu ili kao nekakvu kategoriju u tom smislu. Sledeće, stalno smo pokušavali, neki krugovi u Vojvodini, ne i ja ili SPS, da kažemo da se autonomija zasniva na pravu građana i građanki. Nema te vrste prava građana i građanki, stanovnika ili glasača koji žive na teritoriji Vojvodine da mi možemo da protumačimo, da iz toga izvodimo pravo da imamo nekakvu autonomiju Vojvodine. Mi autonomiju Vojvodine možemo da naslonimo, kada je tumačimo, na nekakve istorijske događaje, na nekakve kulturološke stvari, i to je relativno tanko, ali ona mora da počiva na Ustavu Republike Srbije. Dakle, samo na Ustavu Republike Srbije.

Mi koji želimo da promovišemo, a u programu SPS postoji autonomija Vojvodine, ne mislim da je treba ukinuti, za razliku od gospodina Šešelja, želimo aktivnosti na poboljšanju, ako hoćete, i standarda i kulturnog oblika i saradnje sa mojim prijateljima... Ja često kažem gospodinu Balintu – bez manjine nema većine. Vojvodina poznaje taj suživot. Ja čak mislim, iako su propali ovi modeli multikulturalizma u celoj Evropi, to je Angela Merkel rekla još 2007-2008. godine, hajde da vidimo, ako možemo da primenjujemo modele interkulturalizma, jer očigledno multikulturalizam nije imao dovoljno sažimanje. Pa i mi u Vojvodini smo i u vreme ratnih dešavanja, ovih najnovijih, imali svakakve situacije, o kojima sada ne bih da polemišem.

Dakle, mislim da svi koji se zalažu, evo, uključujem i sebe pod to, da rešimo pitanje autonomije Vojvodine, ne treba da koriste termine ni zahteve koji vode ka tome da svi drugi... Evo, kolege poslanici, svi građani Srbije, a moramo voditi računa jer Srbija je jedinstvena, imaju sumnju šta su naše stvarne političke namere.

Dobro je ako smo odustali, a ovde to ne vidim, mada nije ni tema i nema u deklaraciji, interesantno, nema sudske, izvršne i zakonodavne vlasti. To i u budućoj preradi Ustava, pod pritiskom Evrope ili ne Evrope, treba da bude

izbegnuto. Sudska, izvršna i zakonodavna vlast moraju da budu jedinstvene. Vojska, policija, pa čak i Poreska uprava, ako ništa drugo zbog nemogućnosti da se uspostavi jasna metodologija kod Poreske uprave kome koliko pripada poreza, treba da ostanu jedinstveni.

Ne kažem da u okviru prenetih nadležnosti, dakle sada ne govorim o finansiranju, nije moguće uspostaviti na nivou AP Vojvodine – kako ga vi definišete kao predlagač, sad ne polemišem s vama lično, nego ste dali kao predlog – neki srednji nivo vlasti. Ali on ne sme da ugrožava ono što bi bilo imperativno od strane Republike. Nema potrebe da to radimo. Sve to možemo da uradimo unutar Ustava ili novog Ustava Republike Srbije i u okviru zakonodavnog sistema Republike Srbije.

Jednu stvar moram da priznam, iako smo bili u različitim sastavima vlasti još od 2000. godine, neću da tumačim ranije, ni u jednom momentu ovaj parlament nije imao ili barem mi iz Vojvodine, većina će nas govoriti ovde iz Vojvodine, nismo imali političku težinu i nismo uspeli da se ujedini oko tri stvari, a to su ta tri zakona: o prenetim nadležnostima, o imovini i oko finansiranja AP Vojvodine.

Slažem se da oni koji politički dobro promišljaju uvek znaju da je bolje zatvoriti problem i zato ja pozdravljam ovu sednicu, makar zasada medijski zatvorili ovo pitanje, a politički ga otvorili kada počne neka priča oko novog Ustava. Bolje je zatvoriti političko pitanje i držati ga u nekom zakonskom okviru, kakvom-takvom, nego da je ono stalno otvoreno jer je Ustavom garantovano, i to je, čini mi se, poslednji element u kojem bih mogao da podržim ono što je ovde napisano.

Možemo mi sad da polemišemo oko raznih istorijskih stvari, ja sam hteo samo da kažem još nekoliko stvari koje se tiču... Ne verujem da su građani pročitali ovo što ste vi predložili oko finansiranja. Znači šta, mi ne možemo imati nikakvu federalnu jedinicu. Srednji nivo vlasti može biti orijentisan samo na Vojvodinu, jer zasad mislim da nije zdravo da pričamo o autonomijama po Srbiji dok ona ekonomski ne ojača, dok ne završimo otvoreno srpsko nacionalno pitanje. Govorim i o Republici Srpskoj, govorim i o situaciji oko Kosova.

Nema potrebe da sada neko u Vojvodini zbog dvadeset, trideset i četrdeset hiljada birača koji radije gledaju Beč nego Beograd sada treba da ima nekakve druge stavove. Valjda ćemo svi da se borimo za Srbiju, da ona uspe i da na uspešan način, šta god to značilo, zatvorimo, zaokružimo, zaštitimo još uvek otvoreno srpsko nacionalno pitanje.

Ne kažem da nije albansko otvoreno. Jeste. Ko ga je otvorio? Nismo mi. Otvoreno je pitanje unutar Bosne i Hercegovine. Videćemo šta će biti sa Makedonijom. Ako se ova rasprava i otvara u okviru neke potencijalne promene unutar Ustava, ona i dalje mora da obezbeđuje jedinstvenu strukturu Republike Srbije.

Ako želimo da pričamo ovde o još nekim stvarima, prosto moram da kažem, tačno je da je u vreme antibirokratske revolucije smenjeno 40.000, možda i najboljih, kadrova, dobro školovanih, ali je i 5. oktobar, čiji ste vi bili nosilac, smenio još više ljudi u Vojvodini. A nisam siguran da je proces bio demokratičniji nego proces diferencijacije. Bogami, možemo da izvedemo i tu statistiku.

Još nešto o čemu možda vredi polemisati. Vi ste kao iskusan političar, tu vam odajem priznanje zaista, izneli brojke koje... Sada mi ovde ne znamo koliko smo i kako smo pljačkali Vojvodinu, koliki je bio dohodak u dinarima te i te godine u Kraljevini Jugoslaviji. Ne možemo da polemishemo s vama, ali mogu da polemishem o nečem drugom. Jeste, i žito se otimalo, najviše u Vojvodini, jer ga je u Vojvodini i bilo.

Ali moram nešto da kažem, i Vojvodina je živela, a vi kažete i napredovala, i pedesetih, šezdesetih i sedamdesetih godina, ne zahvaljujući promeni ustavnog sistema, nego zato što je Jugoslavija bila tržište od 22.000.000 ljudi, ekonomski dobro uređeno, bez obzira na, uslovno rečeno, dogovornu ekonomiju, pa je valjda i Vojvodina imala neke koristi od toga.

Inače, svi misle da se proizvodi više žita u Vojvodini nego u ostatku Srbije. Nije tačno, evo ministra poljoprivrede, imamo godine kada se više žita fizički proizvede iza Dunava i Save nego u Vojvodini. Ni ta poljoprivreda više ne može da bude baš tako jednostavno tumačena.

Industrijski kompleks, nisam siguran da je u Vojvodini bio tako veliki – a danas ga nažalost, kao posledica 5. oktobra a ne nečeg drugog, nema – ni da je ta prerađivačka industrija bila baš tako uništena.

Ako bih ja smeo da vam se pridružim u vašim, kako bih ja to rekao, lokalnim patriotskim nastojanjima, meni više smeta da sve što se privatizuje pređe u Beograd. Ali ne možete vi da imate poreske olakšice za Sentu, Adu i Kanjižu, ne zato što je tamo većina Mađara, ili Alibunar, a da to isto nemate za jug Srbije. Znači, moramo da imamo iste kriterijume, da imamo ista ekonomska prava za sve učesnike, bilo da su strani investitori, bilo da su domaći, bilo ko. Ja bih tako kritikovao ovaj pristup, umesto da sad paušalno kažem... Ne mogu u Vojvodini postojati dva poreska sistema; mi i sada imamo Poresku upravu Novi Sad, ona obuhvata, faktički, celu Vojvodinu, ali metodološki kako vi sada da izdvojite ko je koliko poreza dao?

Još jednu stvar mogu da podržim slobodno, ali pitanje je da li ekonomsko vreme u Srbiji, takvo kakvo je, to dozvoljava. Mali su prihodi lokalnih samouprava. Jer šta je najveći problem Srbije? Ono što zagovara i predsednik ove države – mora da se uđe u teoriju rasta. Tek kada podignete budžet na odgovarajući nivo, onda će lagano doći do toga kako imamo suficit u državi, tako da imamo suficit i opšte države. Pre nego što uradimo domaći zadatak podizanja privredne aktivnosti, pre nego što uradimo dovoljno investicija, pre

nego što uradimo još mnogo stvari i postanemo, da kažem, vrednije i ekonomski bolje organizovano društvo, možda ćemo moći da razgovaramo o nekim drugim stvarima, o kojima vredi razgovarati kada je u pitanju decentralizacija.

Još jedna molba svima. Vrlo često mešamo pojmove decentralizacije, koja se pre svega odnosi na pitanje lokalne samouprave, i ono što treba da se dešava na nivou APV. Pošto sam obećao da neću baš previše vremena da uzmem, samo želim da kažem – mi imamo sada Vojvodinu u Republici Srbiji; nećemo mi zasnivati položaj Vojvodine na nekom referendumu na kome će učestvovati većinsko srpsko stanovništvo pa će onda biti poništena autonomija Vojvodine. Barem je to moj stav. Za razliku od gospodina Šešelja, ja mislim da nama takvi referendumi ne trebaju. Ali nam treba ustavnopravno jedinstvo Srbije, koje nijednim aktom... Jedinstven pravni poredak. Šta mi se ovde nije svidelo? Ne možemo mi da kažemo da ćemo zakonom o finansiranju Vojvodine... Pa ovde kaže, ako je taj zakon o finansiranju Vojvodine u suprotnosti sa nekim drugim zakonima, primenjivaće se ovaj zakon. Nije to leks specijalis. Moraju da budu poštovani svi zakoni i moraju svi jednako da se primenjuju.

Ako u tim okvirima, gospodine Čanak, bez korišćenja termina „teritorija Vojvodine“, bez zasnivanja autonomije na pravu građana i građanki, pošto građani i građanke su svi u Srbiji, počnemo da otvaramo pitanja koja imaju odraza u kulturološkoj sferi, u ekonomskoj sferi, izvinjavam se, u ekonomsko-kulturnoj i pre svega u ekonomskoj sferi, tada ćete verovatno u ovom parlamentu imati više saveznika. Dok god vi ili, ne znam, neka demokratska stranka, pošto su oni to radili, na ovaj način otvarate pitanja autonomije Vojvodine, imaćete, ako ništa drugo zbog sumnje ali i spornih političkih, ustavnopravnih i istorijskih činjenica, problem da nađete saveznike za one koji žele da rešavaju problem autonomije Vojvodine.

Prema tome, ja sam zahvalan i vama i parlamentarnoj većini i predsednici što imamo priliku danas da govorimo o pitanju autonomije Vojvodine. Nažalost, zbog pristupa koji imamo neće ova sednica, osim poruka koje će otići prema javnosti od svake pojedinačne partije, pa i od vas, na čemu mislim da ste veoma zahvalni parlamentarnoj većini... Ljudi će imati o čemu da razmišljaju. Ova tema neće biti uspešna ako uglovi, promocija i rešenja pitanja autonomije i dalje ostanu na ovom fonu na kome ste vi to sad predočili.

Gospođo predsedavajuća, uzeo sam tri minuta više. Hvala vam.

PREDSEDNIK: Hvala.

Niste, imate još, ja mislim, četiri minuta.

Ali na mom satu je sada 14 časova i 7 minuta. Određujem redovnu pauzu, moram da odredim, znam da svi želite da razgovarate o ovoj temi, sat vremena. Znači, da ne budemo formalisti, kako kažu, baš u minutu, u 15 časova i 10 minuta nastavljamo raspravu.

Molim Bajatovića da ostane i da čuje odgovor.

(Posle pauze – 15.15)

PRESEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Poštovani narodni poslanici, poštovani ministre, nastavljamo sa radom.

Reč ima narodni poslanik Balint Pastor.

(Vjerica Radeta: Replika.)

Izvinite, gospodine Pastor, replika Vjerica Radeta.

Izvolite, kolegice Radeta.

VJERICA RADETA: Hvala.

Replika na komentare, odnosno na repliku našem predsedniku, koji je govorio o predlogu ovog zakona i ove rezolucije. Ono što je ostalo nerazjašnjeno u odgovoru i u replici jeste...

Naravno, nesporno je valjda svakome ko je ovo pročitao da je zakon apsolutno protivustavan i da je neusklađen sa još dva systemska zakona i da se ovakvim zakonom ne može na leks specijalis način rešavati bilo kakva situacija, pogotovo ne kada je to suprotno Ustavu Republike Srbije.

Sama rezolucija vrvi od istorijski netačnih podataka, i o tome je takođe ovde bilo reči, ali ono na šta nismo dobili odgovor, a očekujemo ga, jeste kako je uopšte došlo do toga da ova poslanička grupa bude predlagač ovih tekstova koji su izvorno i u skupštinskoj proceduri bili predlog poslanika Aleksandre Jerkov. Dakle, to nije nešto što je ona negde u nekoj emisiji ili negde u javnosti rekla, ne, nego je to u proceduri i danas-dan i ona je uporno iz sednice u sednicu ponavljala ove svoje predloge i to nije bilo na dnevnom redu.

Sada, dakle, pitamo – kako je došlo na dnevni red? Da li predlagač ima saglasnost onoga čiji su ovo izvorni predlozi i da li je u redu da se u Narodnoj skupštini raspravlja o očiglednim plagijatima? Znate, ako se nešto prepíše, i to od reči do reči, ispod toga se samo napiše drugo ime, to se zove plagijat, nikako drugačije ne može da se tumači. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Radeta.

Za reč se javio gospodin Balint Pastor.

Izvolite.

BALINT PASTOR: Gospodine predsedavajući, gospodine Čanak, dame i gospodo narodni poslanici, ima jedna navijačka pesma koja počinje rečima „došao je i taj dan“ i onda ima dve verzije; sad, svako će u zavisnosti od preferencija da nastavi u sebi da peva ovu pesmu. E, došao je i taj dan, danas raspravljamo o APV u Narodnoj skupštini Republike Srbije.

Bilo je reči o tome kako je dobro što je jedan opozicioni predlog zakona došao na dnevni red i stvarno želim da se zahvalim gospođi Maji Gojković što je omogućila da raspravljamo o jednom opozicionom predlogu zakona.

Želim da podsetim članove ovog cenjenog doma da se u prethodnih dvanaest godina ovo dešavalo, ili je sličan slučaj bio, svega dva puta. Do 2012. godine nijednom se nije desilo da se na dnevnom redu nađe jedan predlog bilo kog opozicionog poslanika, a od 2012. godine se to desilo dva puta. Godine 2012. je naš bivši kolega, narodni poslanik Srđan Miković, predložio Predlog zakona o dopunama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, a 2015. godine je prof. dr Dušan Milisavljević predložio zakon o prevenciji i dijagnostici genetičkih bolesti, genetički uslovljenih anomalija i retkih bolesti. O tim opozicionim predlozima zakona Narodna skupština Republike Srbije je raspravljala. Ovo je treći takav slučaj u prethodnih dvanaest godina i svakako je dobro što raspravljamo o ovoj temi.

Tu se, naravno, javljaju određeni problemi i želeo bih da ukažem na neke činjenice. To su učinili poslanici iz jedne opozicione poslaničke grupe koji su govorili o plagijatu. Rečeno je da je Predlog zakona o finansiranju Vojvodine plagijat. Ali izgleda da ni ta opoziciona poslanička grupa nije više onakva kakva je bila nekada, jer nije dovoljno duboko istražila činjenično stanje u vezi s ovim pitanjem jer se ne radi o plagijatu, već se radi o duplom plagijatu.

Znači, radi se o duplom plagijatu. Pošto je činjenica da su poslanici Lige socijaldemokrata Vojvodine 20. februara 2019. godine predložili usvajanje ovog zakona o finansiranju Vojvodine, isto je činjenica da je ranije, 13. decembra 2016. godine, to učinila narodna poslanica dr Aleksandra Jerkov.

Ali ima tu još jedna činjenica. Želeo bih o tome malo da govorim da bi i oni poslanici koji su govorili o plagijatu videli da se tu radi o duplom plagijatu. Godine 2015, i to 3. marta, znači godinu i po dana ranije nego što je Aleksandra Jerkov uputila u proceduru predlog zakona identičan ovom o kojem mi danas raspravljamo, pokrajinski organi, znači tadašnji organi Autonomne Pokrajine Vojvodine, utvrdili su jedan tekst, ali taj tekst nije došao na sednicu Skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine zbog toga što se tadašnji predsednik Pokrajinske vlade, gospodin Bojan Pajtić, malo predomislio.

Ovaj tekst o kojem mi raspravljamo potiče iz 2015. godine i potiče iz Pokrajinske vlade, odnosno Pokrajinske skupštine. Taj tekst je onda malo plagirala Aleksandra Jerkov, tako da ona ne bi trebalo da bude toliko uvređena, kao što jeste sad prethodnih dana, zbog toga što ga je Nenad Čanak plagirao. Nije to suština, suština je da su i Nenad Čanak i Aleksandra Jerkov plagirali jedan predlog Pokrajinske vlade iz 2015. godine.

Odmah da raščistimo, u donošenju pravnih akata nema plagijata; nema plagijata kao što ima kod izrade originalnih naučnih dela, ali je činjenica da se ne radi o samostalnom tekstu zakona.

Pošto su tu evocirane bile uspomene na prethodne godine i bilo je reči i o istoriji 250 godina unazad, ja sam želeo malo da vam skrenem pažnju na neke istorijske činjenice iz bliske prošlosti.

Svakako podržavam, bez obzira na ove činjenice, to što je Liga predložila ovaj zakon i svakako podržavam što mi danas možemo da razgovaramo o ovom pitanju iako je evidentno da ovaj predlog zakona nažalost neće biti usvojen i nećemo moći da stavimo tačku na pitanje finansiranja AP Vojvodine. Znači, naša borba će se nastaviti, svih onih koji se bore za poštovanje Ustava i za šire nadležnosti AP Vojvodine. Ja se pribojavam toga da će ta borba trajati najmanje do usvajanja novog Ustava i jednostavno ne mislim da je realno da će se ovo pitanje u nekoj doglednoj budućnosti na osnovu važećeg Ustava rešiti, ali o tom potom, videćemo, možda se desi neko čudo.

Ono što je suština, mi iz Saveza vojvođanskih Mađara dvanaest godina se borimo za usvajanje zakona o finansiranju AP Vojvodine iz jednostavnog razloga što je to ustavna obaveza, kao što je o tome već bilo reči. U toj borbi smo nekad imali saveznike, nekad smo bili usamljeni u toj borbi, nekad smo bili kažnjeni zbog toga što smo se dosledno borili za interese AP Vojvodine, ali naši stavovi nisu promenjeni. U ovih dvanaest godina bilo je perioda kada smo bili deo vladajućih većina, raznih, bilo je perioda kada smo bili u opoziciji, ali naša viđenja u vezi sa finansiranjem AP Vojvodine i poštovanjem Ustava nisu menjana.

Kada govorimo o finansiranju Vojvodine i o poštovanju člana 184. Ustava Republike Srbije, ovih prethodnih dvanaest godina mogao bih da podelim na tri celine. Želeo bih malo da evociram uspomene i da malo pričam o bliskoj prošlosti.

Prvi period obuhvata svega jednu godinu, to je 2009. godina, znači pre deset godina tačno, kada je ta ustavna odredba i ustavna obaveza u vezi sa finansiranjem AP Vojvodine bila poštovana, te jedne godine, iz jednostavnog razloga što je krajem prethodne 2008. godine NIS bio poklonjen Ruskoj Federaciji i iz tih sredstava je Vojvodina budžetom za 2009. godinu dobila onaj iznos koji joj pripada na osnovu Ustava, znači 7% i tri sedmine od tih 7% za kapitalne rashode na području AP Vojvodine.

Posle, od 2009. pa sve do 2013. godine, ni dinara, a ni reči nije moglo biti o tome da se ustavna obaveza u vezi sa finansiranjem Vojvodine poštuje. Da podsetim javnost, to je period kada je stožer vladajuće koalicije činila Demokratska stranka. Znači, vrlo je simpatično što poslanici DS-a, konkretno Aleksandra Jerkov, predlažu 2016. godine zakon o finansiranju Vojvodine, ali su imali nekoliko godina kada su to mogli da učine i da taj posao i Vlada i Skupština Srbije završe, ali jednostavno nije bilo političke hrabrosti, nije bilo političke volje za to.

Štaviše, baš suprotno, to je taj period od 2009. do 2013. godine kada je tadašnji predsednik Republike gospodin Boris Tadić govorio o tome da je nemoguće, gospodin Čanak se seća toga sigurno, da je nemoguće, necelishodno, nenormalno da postoje dva sistema sto kilometara jedan od drugog, da voz od

Novog Sada do Beograda stiže za sat vremena i da je nenormalno da u tih sat vremena mi imamo dva sistema. Znači, to je taj period vladavine Demokratske stranke i Borisa Tadića, kada ni reči nije moglo biti o tome da se usvoji zakon o finansiranju Vojvodine i da se poštuje ta ustavna obaveza.

Bilo je drugih aktera tadašnje vladajuće većine, koji su govorili o tome da se gradi auto-put i da zbog izgradnje tog auto-puta mi stanovnici sa područja APV treba da budemo srećni i time treba da se zadovoljimo.

Postojala je još jedna klasična rečenica iz vladavine Demokratske stranke u tom periodu, a ta čuvena, magična rečenica je uvek glasila, kada smo tražili da se finansira bilo koji projekat na području AP Vojvodine – imate vi Fond za kapitalna ulaganja AP Vojvodine, obratite se tom Fondu za kapitalna ulaganja Pokrajine i tamo se namirite. Znači, nema ni govora o tome da se bilo koji projekat na području AP Vojvodine finansira iz republičkih sredstava, znači od tih 7% i tri sedmine.

Ne samo da je stav Demokratske stranke u to vreme bio takav nego se početkom 2010. godine desilo nešto što je nezabeleženo u istoriji modernog parlamentarizma u Republici Srbiji. Srećom, ni od tada se tako nešto nije dogodilo. Početkom 2010. godine desilo se sledeće: poslanici SVM su glasali protiv Predloga budžeta za 2010. godinu u istom ovom domu, u Narodnoj skupštini. Tada smo mi, nažalost, ostali sami po tom pitanju. Tada je, ako se sećate, vladajuća većina brojila svega 128 članova, dosta je bila tanka, ali pošto sada nisu prisutni ne bih želeo da kažem zahvaljujući kome je taj budžet ipak usvojen, taj budžet apsolutno protivustavan.

Nakon toga je Savez vojvođanskih Mađara na vrlo nečovečan način kažnjen. Kažnjen je tako što je bilo predloženo da se u Subotici razreše svi naši lokalni funkcioneri. U onoj lokalnoj samoupravi koja je za Mađare možda najvažnija u Srbiji, a zbog toga što je to moglo tamo biti izvedeno i zbog toga što u toj lokalnoj samoupravi više od 80% stanovništva čine Mađari, a radi se o Senti, razrešen je tadašnji predsednik Opštine gospodin Zoltan Pek, koji je danas naš kolega tu u Narodnoj skupštini Republike Srbije. On je do 14. februara 2010. godine bio predsednik Opštine Senta i, u režiji DS, iz jednostavne odmazde bio je razrešen tog 14. februara 2010. godine, ne zbog toga što koalicija nije funkcionisala, ne zbog toga što nije na čestit način obavljao funkciju predsednika Opštine Senta, nego zbog toga što mi nismo želeli da podržimo protivustavan budžet Republike Srbije za 2010. godinu.

To je bio taj drugi period u vezi sa finansiranjem, odnosno nefinansiranjem AP Vojvodine.

Treći period računamo od 2014. godine. Od 2014. godine ima sredstava u republičkom budžetu za neka važna pitanja, za neke važne projekte sa područja AP Vojvodine, možemo da se dogovorimo sa Srpskom naprednom strankom o tome da se finansiraju važni projekti u Vojvodini. Tu ću da istaknem

samo dva projekta iz Subotice, koji se završavaju decenijama. A to traje decenijama zbog toga što do 2014. godine ni dinara za to nije bilo iz republičke kase. Radi se o adaptaciji zgrade Narodnog pozorišta u Subotici i o tzv. Ipsilon kraku, znači o obilaznici oko Subotice. U ove četiri godine iz republičkog budžeta samo za ta dva projekta izdvojeno je 28,3 miliona dinara. Ipsilon krak bi trebalo da se završi do kraja ove godine, a zgrada Narodnog pozorišta najverovatnije sledeće godine. Ipsilon krak se gradi 35 godina, a ove godine ćemo doći u situaciju da se taj projekat završi. On je izuzetno bitan ne samo za Subotičane nego i za privredu Subotice i šireg našeg regiona.

Mislim da je korisno o ovim činjenicama govoriti. Sve ono što sam rekao i u vezi sa plagijatom, i u vezi sa ovim etapama, u vezi sa finansiranjem Vojvodine jesu istorijske činjenice, proverljive istorijske činjenice i brojke, ali je dobro, kao što sam rekao, da je Liga socijaldemokrata Vojvodine predložila ovaj tekst i što ćemo danas i narednih dana o tom tekstu govoriti.

Pošto mi nikada nismo, niti ćemo ikada glasati protiv Vojvodine ovde u Narodnoj skupštini Republike Srbije, mi ćemo u danu za glasanje svakako da podržimo ovaj Predlog zakona o finansiranju Vojvodine iako su u pravu oni koji kažu da ovaj tekst baš zbog toga o čemu sam govorio, što je nastao pre četiri godine, ne bi bio u ovakvoj formi danas primenljiv jer su u međuvremenu doneti neki zakoni. Da postoji politička volja za usvajanje ovog predloga zakona, mi bismo svakako podneli amandmane, ali pošto je evidentno da ovaj zakon neće biti usvojen, mi te amandmane nismo predložili i nismo ulazili u te detalje, ali ćemo svakako podržati ovaj predlog zakona. I nadam se da nećemo biti jedini, nadam se da će i predlagač da glasa za svoj zakon, možda se tu nađe još neko. Svakako, mislim da je dobro što će ovih nekoliko dana biti posvećeni AP Vojvodini. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, gospodine Pastor.

Reč ima Milorad Mirčić, povreda Poslovnika.

Izvolite.

MILORAD MIRČIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, ova rasprava o predlogu LSV je u svakom slučaju, na osnovu odluke da se usvoji u dnevnom redu, trebalo da bude ozbiljna.

Nakon izlaganja gospodina Pastora, mi ovde prisustvujemo jednoj veoma čudnoj situaciji. Doktor Vojislav Šešelj je istakao argumentaciju vezanu za obrazloženje i sam predlog koji je izneo ovlašćeni predstavnik i pritom ukazao na nepobitne činjenice da je ovo u stvari plagijat koji je prepisan od Aleksandre Jerkov. Čovek može nekako i da prihvati da je to urađeno iz namere da se kad-tad stavi na dnevni red jedna tačka kao što je ova, međutim, sada smo svedoci da je u stvari Aleksandra Jerkov plagijator. Ona je prepisala, odnosno ukrala ideju, a samim tim i tekst predloga od Skupštine Vojvodine, odnosno

nacrt predloga Skupštine Vojvodine i ovo sada potpuno poprma neke čudne obrise, blago rečeno.

Mi sada treba da raspravljamo ozbiljno oko ustupanja dela prihoda, kako ovde zahtevaju, Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, a u stvari ni sam predlagač nije originalan u svojim predlozima. Kada bi eventualno mogla ovoj sednici da prisustvuje i ona koja je 2016. godine predložila, ni ona nije originalni predlagač.

Stoga, shodno članu 68, predlažem da se formira jedna komisija koja će utvrditi šta je i kakav je originalni tekst ovog predloga i ko je taj koji je originalni predlagač, da bi ovo moglo da bude na neki način ozbiljna rasprava. Ovako se vrtimo oko rasprave o plagijatima. Niti Nenad Čanak zna šta predlaže, niti zna Aleksandra Jerkov. Evo sada čujemo možda da je eventualno originalni tvorac ovog nacrt predloga Skupština AP Vojvodine, pa da zamolimo da odložimo ovu sednicu, formiramo komisiju, da ta komisija utvrdi ko je originalni predlagač.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Mirčiću. Hvala na vašim predlozima.

Smatram da nisam povredio Poslovnik. Imate pravo da zatražite i predložite formiranje anketnog odbora, ali nemamo pravo na formiranje bilo kakve komisije, pogotovo tokom ove sednice. To možete da predložite, niko vam ne brani, ali mislim da nisam povredio Poslovnik.

Da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o mojoj povredi? (Da.)

Imate pravo da predložite to, dajte predlog, znate procedure, ne možemo sada o tome raspravljati na ovoj sednici gde imamo jasno definisane tačke dnevnog reda. Imate proceduru po kojoj možete to da predložite, pa ako Narodna skupština to izglasa i odobri, onda ćemo razgovarati o tome. Hvala.

Reč ima ovlašćeni predlagač gospodin Nenad Čanak.

Izvolite.

NENAD ČANAK: Zaista mi je neverovatno da smo od ozbiljne rasprave došli ponovo u zamku ovakvih nesporazuma. Činjenica je, ako je toliko značajno ko je autor teksta ovog predloga, da se, prvo i pre svega, plagijat odnosi na neko naučno delo ili umetničko delo ili šta tako. Ovo sasvim sigurno nije ni jedno ni drugo.

Drugo, ovaj konkretan tekst prvi put je promovisan 20. februara 2015. godine na konferenciji za štampu u Pokrajinskoj vladi, gde je tadašnji pokrajinski sekretar za finansije gospodin Zoran Radoman govorio o ovom tekstu razmatrajući ideju o formiranju pokrajinske poreske uprave. Taj tekst je, dakle, tada promovisan kao koaliciono usaglašeni tekst Saveza vojvođanskih Mađara, Lige socijaldemokrata Vojvodine i Demokratske stranke, koji su tada činili većinu u Pokrajinskom parlamentu. Znači, to je taj tekst.

Posle toga je taj tekst, s obzirom na to da je tadašnji predsednik Izvršnog veća Bojan Pajtić povukao taj tekst zbog svojih nesporazuma unutar stranačke strukture DS-a tog vremena... I, došli smo toga da taj vrlo upotrebljiv, usaglašen... Uzgred budi rečeno, ja sam u samom uvodu govorio da je taj tekst prošao kroz mnogo ruku, da je balansiran i da nije ono što je spisak želja LSV, nego jedan izbalansiran tekst, usaglašen sa drugim političkim subjektima. Taj isti tekst je onda poslanica Jerkov dr Aleksandra predlagala. Nije prihvaćen. Nisam video nijedan razlog zašto ne bi Liga socijaldemokrata Vojvodine, koja je bila članica te iste koalicije, koja je usaglašavala sa Demokratskom strankom i Savezom vojvođanskih Mađara, uradila ono što je inače trebalo da uradi predsednik Izvršnog veća, u tom trenutku Pajtić dr Bojan, jer je to uradila pokrajinska administracija i postigla saglasnost svih članova vladajuće koalicije. Dakle, zbog samovolje tadašnjeg predsednika Izvršnog veća, tj. Pokrajinske vlade, ne znam šta je bilo u tom trenutku, došli smo u poziciju da jedan vrlo upotrebljiv zakonski predlog bude povučen.

Zbog toga nemam nikakvu nameru da se raspravljam o bilo kakvom plagijatu, jer ovaj predlog pripada isto onoliko Demokratskoj stranci koliko i Savezu vojvođanskih Mađara i Ligi socijaldemokrata Vojvodine. Predlaže ga ko god hoće. A mi smo, uzgred budi rečeno, koleginica Olena Papuga je razgovarala sa Aleksandrom Jerkov na tu temu i dobila njenu saglasnost.

Dakle, to su sve apsolutno priče koje služe samo tome da se skrene pažnja sa suštine priče, a priča nije o Vojvodini, nego je priča o poštovanju Ustava i Ustavnog zakona, koji insistira na tome da se ovaj zakon, dakle zakon o finansiranju Vojvodine, donese do 31. decembra 2008. godine. A sada je 20. mart 2019. godine. O tome se trenutno radi, u ovom delu. U ovome, rezoluciji o Vojvodini, to je nešto drugo.

Iskoristio bih priliku, kad sam već uzeo reč, da kažem par reči gospodinu Bajatoviću s obzirom na to da je izneo nekoliko stvari na koje bih morao da ga podsetim.

Prvo, pitanje teritorije koje ste spominjali, stanovništva itd. i ustavnog okvira, gospodine Bajatoviću, definisano je članom 12. Ustava Republike Srbije: „Državna vlast ograničena je pravom građana na pokrajinsku autonomiju i lokalnu samoupravu“. Dakle, ponoviću, državna vlast ograničena je pravom građana na pokrajinsku autonomiju i lokalnu samoupravu. „Pravo građana na pokrajinsku autonomiju i lokalnu samoupravu podleže samo nadzoru ustavnosti i zakonitosti.“ To je prva stvar. Druga stvar, član 182: „Autonomne pokrajine su autonomne teritorijalne zajednice osnovane Ustavom, u kojima građani ostvaruju pravo na pokrajinsku autonomiju“. Dakle, teritorijalne zajednice. Pošto je u pitanju teritorijalna zajednica, a Vojvodina to jeste jer je taksativno nabrojana u Ustavu, vaše primedbe o tome da teritorija,

kada je spominjemo u ovome, u rezoluciji i u zakonu, nije protivustavna ili neustavna kategorija, nego baš naprotiv.

Cela priča ovde je o tome da govorimo o onome što treba učiniti da bi se usaglasio položaj Vojvodine sa Ustavom, a ne da bi se iz njega izlazilo. Dakle, ne treba braniti Ustav od nas koji smo ga napadali dok je bilo za vremena od vas koji ste ga usvojili u tom trenutku smatrajući da će on ne znam šta postići. U krajnjoj liniji, ako se ja dobro sećam, u tom trenutku je glavna prednost ovoga Ustava bila ta što će se lakše menjati. Nažalost, pokazalo se da to nije do kraja tako.

Drugo, vi ste Vojvodinu vezali, njen prosperitet sedamdesetih godina, za tržište od dvadeset dva miliona ljudi, ako sam dobro razumeo vaše izlaganje. Međutim, nemojmo zaboraviti da EU ima osamsto miliona ljudi i kao tržište je, naravno, daleko moćnija. Ali da bi se uopšte išlo prema EU, mora se imati u pameti da je pitanje pravne države jedno od najosnovnijih pitanja koja EU postavlja. Tu kolega Orlić može da potvrdi da se na svakom razgovoru o pristupanju EU spominje pitanje pravne države, dakle države koja se zasniva na poštovanju prava. Država koja deset godina ne ispoštuje sopstveni Ustav u domenu donošenja zakona o finansiranju Vojvodine stalno ima kamen u cipeli, koji je dovodi poziciju da ima problem. Ja u tom smislu govorim da je za Vojvodinu i celu Srbiju izuzetno značajno da ovaj zakon bude donesen, ili da se promeni Ustav pa da onda to ne važi, ali nešto se mora uraditi.

Još jedna stvar, spomenuli ste da Novi Sad ima poresku upravu. To je samo poreska jedinica u Novom Sadu, nema poresku upravu. To je vrlo bitna razlika. Hvala lepo.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, gospodine Čanak.

Pravo na repliku, Dušan Bajatović.

Izvolite.

DUŠAN BAJATOVIĆ: Hvala za priliku da odgovorim, gospodine Čanak.

Vraćam se na ono što sam vam rekao – kada vi, čak i vi, čitate srpski Ustav ili Ustav Republike Srbije, to je to, ali način na koji vi koristite... Podsetiću vas, kada je dat predlog statuta AP Vojvodine, počinjao je tekstom – na osnovu prava građana i građanki Vojvodine. Ne može. Iz tekstova koje vi imate... Posle smo mi popravili – na osnovu Ustava Srbije; to je bio prvi amandman SPS-a. Zato i pokušavam da vas upozorim. Način na koji vi u vašim aktima, koji je u programu vašem, spominjete teritoriju Vojvodine, to je neka federalna jedinica u Srbiji, tako ispada.

Dalje, ako vi uvažavate Republiku Srbiju, a Ustavni sud da svoje mišljenje, pa neka je i DSS podneo predlog, i očito je da su vaši predlozi u stavovima 7, 8, 9, 10. i 11. već ocenjeni od strane Ustavnog suda, i vi taj tekst koji se provlači godinama ponovo predlažete Skupštini Republike Srbije... A

pretpostavljam da je veliki broj poslanika, makar iz Vojvodine, pročitao mišljenje Ustavnog suda, jer nemamo drugu instancu koja to može da tumači osim Ustavnog suda. Vi ponovo nama, evo, ja sam isto za autonomiju, vi nama ponovo date tekst koji je od strane Ustavnog suda ocenjen kao protivustavan i mi treba o njemu ponovo da odlučujemo.

Današnju sednicu sam krajnje dobronamerno shvatio politički i zato sam i rekao da je dobro što je to skupštinska većina podržala, da se i to pitanje, koje visi negde u vazduhu i pored toga što je otvoreno pitanje Kosova i Metohije, a biće da je to važnije... Potencijalne izmene Ustava će sigurno biti važno pitanje, ali kada dođu na dnevni red. Sigurno da nam se postavlja pitanje šta ćemo sa Republikom Srpskom, sa Rezolucijom 1244, Dejtonskim sporazumom, drugim domaćim zadacima.

Dakle, ono što ja vama sporim nije ideja da budemo lokalpatriote, nije ideja da stvorimo srednji nivo vlasti, nije ideja da sačuvamo autonomiju Vojvodine, makar se mi istorijski razlikovali...

(Predsedavajući: Hvala.)

Samo jedan sekund.

Ideja je što vi to radite na pogrešan način. Vi nama koji želimo da postignemo ciljeve malo drugačije oduzimate priliku vrstom inicijative koja je suprotna, bar po Ustavnom sudu Republike Srbije, onome što piše u Ustavu Republike Srbije. I to se ponavlja godinama.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, gospodine Bajatoviću.

Gospodin Nenad Čanak.

Izvolite.

NENAD ČANAK: Samo bih molio, gospodine Bajatoviću, da mi kažete gde ste vi našli to „polazeći od prava“ itd., itd. Gledam sada ove dokumente o kojima razgovaramo, rezoluciju o Vojvodini i Predlog zakona o finansiranju AP Vojvodine. Gde ste to pročitali?

(Dušan Bajatović: Kad ste predlagali.)

Gde ste pročitali?

(Dušan Bajatović: Imate genezu korišćenja istih stvari kao što su...)

Uvaženi gospodine Bajatoviću, ovde ne govorimo o genezama, ne govorimo o programu LSV, govorimo o dva vrlo konkretna dokumenta.

(Dušan Bajatović: Ako tako nastavite, imaćete dva-tri glasa u Skupštini Vojvodine.)

Ja zaista želim samo da predočim da je u pitanju dobra volja i namera u ovim dokumentima koji su vam predočeni.

(Dušan Bajatović: Zašto? Vi imate dobru volju, a mi nemamo?)

Uvaženi gospodine Bajatoviću, molim vas da pročitate ove dokumente pa onda da razgovaramo. Molim vas.

(Dušan Bajatović: Sve sam pročitao i podvukao.)

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, gospodine Čanak.

Povreda Poslovnika, Vjerica Radeta.

Izvolite.

VJERICA RADETA: Pokušavam kao potpredsednik da vam pomognem, da ipak skrenem pažnju da je trebalo svi da budemo pripremljeni za ovu sednicu. Očigledno ovde postoji nesporazum ili nerazumevanje onoga što gospodin Bajatović kaže i od strane predlagača ovog akta.

Činjenica jeste, pretpostavljam da ste to hteli da kažete, gospodine Bajatoviću, da je Ustavni sud 2012. godine poništio, odnosno stavio van snage finansiranje nadležnosti AP Vojvodine onako kako je bilo predviđeno Statutom. To je dovoljan razlog da ovakav zakon nikako ne može ni da se stavi na dnevni red.

Znate, ne možemo mi sad, imamo Ustav, pa neko donese nešto neustavno, pa onda Ustavni sud kaže da je to neustavno i mi sad uporno – e, mi sad hoćemo opet. Dakle, to je samo jedan od razloga, ta činjenica da je 2012. godine Ustavni sud stavio van snage odredbe Statuta AP Vojvodine gde je bilo propisano finansiranje nadležnosti.

Kada govorimo o ovom predlogu, nemoguće je, na način kako je predloženo u ovom zakonu, čak i da nemamo ovu smetnju od strane odluke Ustavnog suda... Kako je moguće, recimo, da se PDV izračunava na nivou AP Vojvodine? Pa ko je i u srednju ekonomsku školu išao, zna da to nije moguće. Znate, ni u državama koje imaju neku federalnu organizaciju ne može se PDV računati na osnovu neke tamo, bilo koje, jedinice. Znači, ne može ni na delu AP Vojvodine, nego može samo na nivou cele Srbije.

Ovo sam samo htela čisto malo da bi se usmerila dalja diskusija. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Radeta.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni? (Ne.) Hvala.

Reč ima Neđo Jovanović, povreda Poslovnika.

Izvolite.

NEĐO JOVANOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući. Član 107. Poslovnika.

Imajući u vidu da se daje jedna vrsta tumačenja, čak i Ustava, koje je pravno nedopustivo, a u svakom slučaju neprimereno za ovu sednicu, morao sam da reagujem jednim pitanjem i konstatacijom.

Gospodin Čanak se poziva na član 182. Ustava Republike Srbije i kaže da u tom stavu 1. člana 82...

Pomenuli ste 182, i to je tačno, da su autonomne pokrajine autonomne teritorijalne zajednice, gospodine Čanak. Ne 184, nego 182, da se razumemo.

E sad, imajući u vidu da kažete „teritorija“, teritorija kao pojam, a naročito ustavno određenje, jako je kompleksno i široko. Teritorijalna zajednica

i teritorija nisu isto. Da ste naveli bilo gde u predlogu, bilo zakona, bilo rezolucije, da se radi o teritoriji u administrativnim granicama ili na bilo koji način odredili bliže teritoriju, onda bi to bilo razumljivo. Ovako nas dovodite u jednu vrstu rizika da komentarišemo nešto protiv čega smo izričito, i bićemo protiv, a to se prevodi na prost, jednostavni jezik; kažete „teritorija“, bez određenja koja, kolika i gde. Ako je teritorija AP Vojvodine, ona je omeđena administrativnim granicama. Ako je teritorija bilo koje lokalne samouprave, takođe postoje administrativne granice. O kojoj teritoriji govorite?

Dalje, zaboravljate da je u članu 1. tog istog Ustava...

Pa ako ne znate vi, kako ćemo da znamo mi?

(Nenad Čanak: To je Bajatović rekao, nisam ja.)

Nije tačno. Niste u pravu, gospodine Čanak. Bajatović je bio vrlo određen i dao vam je jednu kritiku koja je, po meni, krajnje opravdana.

(Predsedavajući: Vreme.)

Izvinjavam se, samo još jedna rečenica.

Zbog čega se prema tome vi ne određujete na adekvatan način, to je opet vaš problem. U članu 1. Ustava, to je poslednje što ću reći, Republika Srbija je država srpskog naroda i svih građana, i to je početna stavka koja se vezuje za ono što treba da imate u vidu kada obrazlažete i rezoluciju i zakon o finansiranju AP Vojvodine. Zahvaljujem se.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Jovanoviću.

Smatram da nisam povredio Poslovnik. Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Ne.) Hvala.

Gospodin Nenad Čanak ima reč.

NENAD ČANAK: Osnovni nesporazum, koliko vidim, jeste u tome što je gospodin Bajatović komentarisao neke prethodne dokumente, a ne ove konkretne, jer ovde ni u Predlogu zakona o finansiranju ni u Predlogu rezolucije Narodne skupštine Republike Srbije o Vojvodini ne postoji reč „teritorija“. Nema je nigde. U pitanju je nešto sasvim drugo.

Statut koji je bio proglašen neustavnim od strane Ustavnog suda je promenjen. Posle promene Statuta napravljen je ovaj predlog, kao što sam rekao, koji je promovisan 20. februara 2015. godine u Izvršnom veću AP Vojvodine. To nema nikakve veze jedno s drugim. Upravo o tome se radi. Tako da se mi ovde sada udaljavamo od osnovne ideje koju smo imali kada smo predlagali ovo, znači, da upotrebimo jedan usaglašen i balansiran dokument, o kome sam govorio, da se izade iz neustavnog stanja nastalog nedonošenjem zakona o finansiranju Vojvodine, koji je po Ustavu morao biti donet do 31. decembra 2008. godine. Samo o tome govorim.

Teritoriju je prvi put spomenuo gospodin Bajatović, ponoviću, aludirajući na neke prethodne dokumente, verovatno i taj statut koji je proglašen

neustavnim, pa je u istoj ovoj skupštini 2014. godine bila data saglasnost za taj novi statut.

U tom smislu, mislim da je ovde čist nesporazum u pitanju, jer ja ne vidim gde se u ovim dokumentima... Ja vas molim da mi pokažete gde se u ovim dokumentima nalazi bilo šta što mislite da je u tom smislu pogrešno i da se spominje neka teritorija.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, gospodine Čanak.

Pravo na repliku ima dr Vladimir Orlić.

VLADIMIR ORLIĆ: U vezi s pitanjem koje mi je postavljeno, gospodine predsedavajući, dame i gospodo narodni poslanici, pitanjem koje se tiče vladavine prava kao teme koju mi imamo kada se srećemo sa našim prijateljima i partnerima iz Evropske unije, a u kontekstu, kako je sugerisano u tom pitanju, položaja Vojvodine. Dakle, vladavina prava i donošenje zakona. Nije ovo prvi put da je pomenuta ova stvar. Čini mi se da je i u prvom delu sednice takođe meni bilo upućeno pitanje, samo tada nisam bio u prilici da na njega odgovorim. Vladavina prava, pitanje poglavlja 23 i 24. Evo, citiram vam pitanje – kako ćemo mi u Evropu i šta ćemo sa poglavljima 23 i 24 ako ne poštujemo sopstveni Ustav?. Je li tako bilo?

Dakle, pre svega, vladavina prava kao tema, da, mi to znamo, predstavlja vrlo širok kontekst, ali pitanje Vojvodine kroz vladavinu prava nije tema, nikada nije bilo tema, niti očekujem da može da bude tema u našim razgovorima sa predstavnicima Evropskog parlamenta ili bilo kim drugim ko dolazi sa te strane. Pitanje Ustava, kada razgovaramo sa njima, tiče se isključivo načina izbora sudija i tužilaca. To je tema koju mi očekujemo, koja je vrlo dobro poznata i za koju je i njima ali i svima drugima na adekvatan način odgovoreno kroz pozitivno mišljenje koje smo dobili od strane Venecijanske komisije na predlog koji je, inače, i stigao u Narodnu skupštinu. Dakle, to nije ništa sporno.

Poglavljja 23 i 24, to je možda bio lapsus, ali mi otvorili jesmo. Kako ćemo ih zatvoriti, to će svakako da bude posao. Ali kontekst evropskih integracija koji je pokrenut na ovoj sednici ja sam pronašao i kroz uvod u rezoluciju koja je predložena. To je ono što ja smatram lošim. Dakle, pitanje evropskih integracija tiče se Vojvodine kao i bilo kog drugog dela Srbije, ali ja sam to video i to hoću sada da prokomentarišem pošto o Evropi pričamo. To ne može, gospodine Čanak, da bude vođeno namerom da se vodi miroljubiva spoljna politika, jer se na taj način sugeriše da Srbija takvu politiku nema, a ima.

Pitanje je kako će nas poštovati u Evropi ako mi ne poštujemo sebe, a poštuju nas mnogo više nego ikada ranije upravo zato što smo mi u stanju da poštujemo sebe, i to jasno pokazujemo, jer vodimo svoju, srpsku politiku i zbog toga što smo uspešni u evropskim integracijama. Dakle, nisu to jedina poglavlja koja smo mi otvorili. Tim otvaranjima nije mogla da se pohvali ona većina koja se starala o Vojvodini o kojoj smo govorili danas, do 2016. godine.

(Predsedavajući: Hvala.)

Još dve rečenice, molim vas.

Ta većina je ostavila dug veći od devet milijardi dinara, koji je uspešno refinansiran, i to ima veze sa evropskim integracijama. Ta većina nije mogla da ostvari budžet od 75 milijardi dinara kakav je danas u Vojvodini, što je danas takođe uspeh. Ta većina nije dovela onih, čini mi se, više od tri stotine miliona vrednih investicija koje mi danas u Vojvodini imamo.

Sve su to dobre stvari, koje treba da budu motiv. One, a ne neka pitanja oko spoljne politike, kojih zapravo nema. One treba da budu motiv da se mi bavimo i evropskim integracijama i razvojem Srbije, Vojvodine ili bilo kod drugog dela. Ta vrsta uspeha jeste neposredna posledica dobre politike koju imamo danas, koju jeste ustanovio Aleksandar Vučić, i to treba da bude dobar i zdrav motiv i u ovoj diskusiji ili u bilo kojoj drugoj.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Orliću.

Izvolite, gospodine Čanak.

NENAD ČANAK: Ja to što ste vi rekli potpuno razumem, ali bih vas molio da vi razumete o čemu ja govorim. Ja ne govorim o dugovima, o ovom, o onom što je ostavljeno, što je zatečeno itd. Ako hoćemo o tome da pričamo, mogu da pitam, takođe, zašto je prethodna vlast ostavila i ovo pitanje otvorenim kada smo insistirali da ga zatvorimo, je li, gde može da mi posvedoči kolega Balint.

Pitanje je, dakle, ako je deset godina već istekao rok za donošenje zakona koji je ustavna obaveza, ustavnog zakona, i mi to nismo uradili, ja samo pitam – zašto nije onda ova skupštinska većina predložila taj zakon, Pokrajinska vlada predložila ovaj zakon, zašto nije ovaj zakon koji smo mi predložili popraavljan ili kvaren ili prilagođavan amandmanima? Zašto Vlada nije dala zakon? Zašto se nešto nije desilo?

Dakle, mi ovde ne govorimo o Vojvodini kao takvoj, nego govorimo o zakonu o finansiranju Autonomne Pokrajine Vojvodine, koji je trebalo da bude donet pre više od deset godina. Ja o tome govorim.

(Aleksandar Martinović: Gde to piše?)

Samo jedan momenat, imam ovde dosta hartija. Evo, piše u Zakonu o sprovođenju Ustava. Ali u svakom slučaju, piše u Zakonu o sprovođenju Ustava o rokovima. Evo, samo dok ja nađem...

PRESEDAVAJUĆI: Da, da, nema problema.

Dr Aleksandar Martinović.

Izvolite.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: U kom članu piše?

(Nenad Čanak: Ustavni zakon, u članu 15.)

Ustavni zakon, član 15: „Do 31. decembra 2008. godine uskladiće se svi ostali zakoni koji nisu u skladu sa Ustavom.“ Gde ste vi u ovoj formulaciji

pronašli da je do 31. decembra 2008. godine trebalo doneti zakon koji nosi naziv zakon o finansiranju Autonomne Pokrajine Vojvodine? To ne piše nigde.

Za vašu informaciju, gospodine Čanak, i da bi građani Srbije znali, pa i građani koji žive na teritoriji AP Vojvodine, postoje dva zakona koja regulišu finansiranje AP Vojvodine – jedan je Zakon o budžetskom sistemu, donet još 2009. godine, u vreme one vlasti koju ste i vi podržavali, a drugi je Zakon o budžetu Republike Srbije za 2019. godinu, koji definiše koji prihodi pripadaju budžetu AP Vojvodine. Utvrđeno je, između ostalog, da budžetu AP Vojvodine pripada deo prihoda od poreza na dohodak građana, poreza na zarade u visini od 18% od iznosa ostvarenog na njoj teritoriji i deo prihoda od poreza na dobit pravnih lica u visini od 42,7% od iznosa ostvarenog na njoj teritoriji. Pored toga, budžetu AP Vojvodine pripadaju i transferi iz budžeta Republike Srbije, i to: transferi za poverene poslove, namenski transferi, namenski i nenamenski transferi jedinicama lokalne samouprave na teritoriji AP Vojvodine, u skladu sa Zakonom o finansiranju lokalne samouprave, kao i namenski kapitalni transferi za projekte koje utvrdi Vlada.

Zašto sam ovo rekao? Zato što hoću da građani Srbije znaju da gospodin Čanak nije u pravu kada kaže da imamo problem sa našim evropskim integracijama zato što ne poštujemo sopstveni Ustav. Postoje, dakle, dva zakona koja regulišu finansiranje AP Vojvodine. Zakon ne mora da se zove zakon o finansiranju AP Vojvodine da bi regulisao tu materiju. Dakle, tu materiju već regulišu dva zakona. Mi smo naš Ustav, pa i Ustavni zakon za sprovođenje Ustava, što se tiče finansiranja APV sprovedi do kraja, tako da taj deo vaše argumentacije, gospodine Čanak, ne stoji. A kad budem dobio reč da govorim kao ovlašćeni predstavnik SNS, izneću čitav niz drugih argumenata zašto vaši predlozi nisu dobri.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, dr Martinoviću.

Povreda Poslovnika, Neđo Jovanović.

Izvolite.

NEĐO JOVANOVIĆ: Predsedavajući, zahvaljujem se, opet član 107. Samo da ukažem i vama i predlagaču da ovde ne postoji nerazumevanje osim onog nerazumevanja koje je generisano od samog predlagača. Zašto? Naš drugi ovlašćeni predstavnik SPS-a, odnosno naše poslaničke grupe, bio je vrlo jasan i nije se pozivao ni na šta drugo osim onoga što je obuhvaćeno predlogom rezolucije od strane predlagača.

Da bih vam pojasnio, pročitacu samo deo, i to, čini mi se, stav 5, da, upravo stav 5. Predloga Rezolucije u uvodnom delu, gde se upravo predlagač poziva na Deklaraciju, ponoviću, Deklaraciju o zaštiti ustavnih i zakonskih prava AP Vojvodine, koju je Skupština AP Vojvodine usvojila na sednici održanoj 20. maja 2013. godine.

O čemu je Dušan Bajatović drugom govorio nego o genezi koja se vezuje upravo za danas podneti predlog o kome raspravljamo? Zar to nije istovremeno i deklaracija na koju se poziva predlagač? Pa sigurno da jeste. Tu deklaraciju mi smo osudili te iste 2013. godine. I naši poslanici, poslanici SPS-a u Skupštini AP Vojvodine bili su protiv. Ta deklaracija u hronologiji događaja jeste jedan od generatora svega ovoga što predlagač navodi. Tu se pominje i teritorija, tu se pominje sve ono što smatramo da nije u skladu s Ustavom, a što je s pravom ocenio i Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo na juče održanoj sednici. Ne znam zbog čega bismo uopšte to dovodili u sumnju. Zahvaljujem se.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Jovanoviću. Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Ne.)

Povreda Poslovnika, Vjerica Radeta.

Molim kolege, ako se jave za ukazivanje na povredu Poslovnika, da o tome i govore, jer ovih nekoliko minuta imali smo i nekoliko replika. Onda ne mogu da shvatim kako sam ja povredio Poslovnik ako je ovde debata o predlozima koje je definisao i o kojima je govorio gospodin Nenad Čanak.

Ne mogu, ja moram njega da pustim da on govori šta god želi, ima pravo na to. A replike mogu da se traže, nije problem, u skladu sa Poslovníkom.

Izvolite, kolegínice Radeta.

VJERICA RADETA: Član 27, stav 1. je u pitanju.

Zaista, s obzirom na temu o kojoj raspravljamo, moraju predsedavajući imati malo fleksibilnosti.

I nikome ne pada na pamet da osporava Nenadu Čanku da kaže sve što misli da treba da kaže, dovoljno je rekao ovim predlozima.

Tačno je da mi nemamo obavezu da donosimo nikakav posebni zakon, ali se ovde postavlja pitanje... Bar ne ovakav. Ne bar, nego apsolutno nemamo obavezu i ne možemo doneti ovakav zakon kakav je predložen, zato što nije u skladu sa Ustavom i sa još dva systemska zakona. Ali se postavlja pitanje – zašto Venecijanska komisija insistira na tome? Zašto se kod otvaranja nekih poglavlja insistira na tome? Zašto nam se to malo-malo pa pominje?

Sada je ovde Nenad Čanak i njegov predlog; kao da govore u ime onih koji vas teraju da uradite nešto što je apsolutno neustavno. Zato vas, između ostalog, ne samo zato, teraju i da menjate Ustav Republike Srbije.

Ono što je ovde opasno, o čemu zaista mora da se vodi računa, ovo što predviđa ovaj predlog zakona je ništa drugo nego fiskalni separatizam. Mi to nikako ne smemo dozvoliti. Zato zaista jeste, bez obzira na najširu moguću demokratiju, pitanje da li je uopšte bilo dobro da se o tome ovde raspravlja. Kada sve počinje sa fiskalnim separatizmom, znate gde to dalje može da dovede.

Dakle, molim vas da se vodi računa i da predsedavajući vode računa, svakako, i o Ustavu Republike Srbije i da kada bilo ko od nas govori da nije

dobro da se izlazi iz onoga na šta nas obavezuje Ustav, pa makar to ne znam ko tražio od predlagača ili od bilo kog drugog kome bi palo na pamet da brani ovo što je apsolutno neustavno...

PREDSEDNIK: Vreme.

Bila je povreda Poslovnika? Da li smatrate da je Poslovnik povređen? (Ne.) Zahvaljujem. Nećemo glasati.

Replike, Vladimir Orlić, pa Dušan Bajatović, ministar Nedimović.

Izvolite.

VLADIMIR ORLIĆ: Pita gospodin Čanak šta je sporno ako je on mislio na zakon a nije mislio na one stvari koje sam ja pomenuo a tiču se dugova i investicija. Ja znam zašto sam rekao, ponoviću ako treba. Ali o zakonu ste čuli, sada je objasnio gospodin Martinović.

Vi ste to mogli da vidite i u mišljenju koje ste dobili od Vlade. Dakle, mišljenje na vaš predlog zakona, strana 3. kaže – te nadležnosti, vrsta i visina, određuju se posebnim zakonom. Pogledajte šta piše koji je zakon poseban zakon u tom smislu. Sve lepo piše.

Naravno, kada bi bilo drugačije, ispostavilo bi se onda da poslednjih deset godina ne može AP Vojvodina da funkcioniše uopšte, praktično ne postoji, sve je tamo stalo. A znamo da nije, znamo da i te kako funkcioniše. Naravno, poslednje dve, odnosno tri godine značajno bolje nego u onom prethodnom periodu, koji sam ja pomenuo zato što pričamo sada o kontekstu evropskih integracija.

U vašem predlogu ja sam našao tvrdnju koja se tiče evropskih integracija, ovih stvari koje su na dnevnom redu a sa kojima se duboko ne slažem. Duboko se ne slažem sa tvrdnjom da se mi bavimo evropskim integracijama zato što želimo da imamo identičnu spoljnu politiku kao neko drugi, odnosno da budemo miroljubiva zemlja. A sada nismo, tako ispada. Dakle, s tim se ne slažem, to smatram za kritiku Vlade koju podržavam, politike koju je ustanovila Srpska napredna stranka kojoj pripadam, Aleksandar Vučić, koji je predsednik Republike i moje stranke. Zato kažem, ta politika je uspešna.

A motivacija za evropske integracije ne treba da bude želja da imamo istu spoljnu politiku kao neko drugi, motivacija treba da bude bolji život građana. Motivacija treba da bude da budemo uspešniji u dobrim stvarima, koje već sad postižemo, sutra još više nego danas. Između ostalog, refinansirali smo taj dug od devet milijardi koji je ostao u Vojvodini od strane te vlade kojoj ste pripadali zato što smo uspešni danas, kao što nekada nismo bili. Da budemo još uspešniji, zato treba da se bavimo evropskim integracijama, gospodine Čanak, da ovih investicija kojih imamo u vrednosti preko trista miliona samo na teritoriji Vojvodine sutra imamo još više. I to treba da bude motivacija za evropske integracije.

(Predsednik: Vreme.)

Još rečenica.

Dakle, da se ovim stvarima bavimo ozbiljno, to treba da bude dobar motiv i za ovu raspravu ali i za sve drugo što radimo kao narodni poslanici. A o poglavljima 23 i 24 nastaviću kasnije. Hvala.

PRESEDNIK: Zahvaljujem.

Daću vam reč, vi ste predlagač zakona, samo da saslušate još replike, vi nemate ograničenje od dve minute, pa ćete odgovoriti.

Ili hoćete dve minute repliku? Hoćete odmah, onda imate dve minute, a ovako imate šire.

Želite odmah? Izvolite.

NENAD ČANAK: Dvadeset prvog juna 2016. godine portparol EU Maja Kocijančič ocenila je da što pre treba doneti zakon o finansiranju Vojvodine. Januara 2017. godine Dejvid Makalister u svom izveštaju preporučuje donošenje zakona o finansiranju Vojvodine.

Moguće je da postoje u nekim drugim zakonima nekakve odredbe koje se time bave, ali Vojvodina nije lokalna samouprava nego je autonomna pokrajina i upravo zbog toga se to na nju ne može odnositi. A ovo ćemo posle.

PRESEDNIK: Dušan Bajatović, replika.

Izvolite.

DUŠAN BAJATOVIĆ: Hvala, gospođo predsedavajuća.

Ja uporno pokušavam gospodinu Čanku da objasnim da on ne treba da uzima pravo nama ostalima koji želimo da razradimo autonomiju Vojvodine da to pričamo.

Ja pokušavam da objasnim, gospodine Čanak, već sad, analizom vašeg predloga, da li je iz 2013, 2015. ili koje godine baš me briga, imate direktno tumačenje Ustavnog suda. Kada pogledate, članovi 7, 8, 9, 10. i 11. zakona koji ste predložili su protivustavni po mišljenju Ustavnog suda. I sada, mi smo prihvatili kao parlamentarna većina da razgovaramo o tome i vi nas terate sad ponovo da pričamo da li je poreski sistem jedinstven, da li to rešava jedan zakon ili dva zakona.

Ja polemišem s vama politički. Tema vam je promašena. Hajde da promenimo, ako hoćete vi i ja zajedno, evo, podržaće nas, koliko sam ja shvatio, i gospodin Orlić ako nije protiv Srbije. Šta znači što vi pišete ovde: „Polazeći od Vojvodine kao građanske decentralizovane autonomije koja obuhvata tri tradicionalne vojvođanske regije – Srem, Banat i Bačku“, ništa sporno, „i čvrsto uvereni da Vojvodina nije samo most Srbije prema evropskim integracijama nego i činilac stabilizacije države i regiona“? Zar to nije posao svih?

Dalje: „Polazeći od istorijske činjenice da je današnja AP Vojvodina nastala kao rezultat antifašističke borbe njenih naroda u Drugom svetskom ratu i da je kao takva ušla svojom voljom u sastav federalne Republike Srbije 13. aprila 1945. godine“... A slavili smo sto godina. Stalno vaši predlozi sadrže

sporne stvari o kojima treba da raspravljamo, i onda su sumnjivi, plus su protivustavni. „U želji da Republika Srbija prihvati vrednosti Evropske unije, uključujući i zajedničku evropsku spoljnu politiku, i postane deo evropske porodice kao država sa miroljubivom spoljnom politikom“. Lepo vam je rekao gospodin Orlić, ovako sada ispada da mi u rezoluciji o Vojvodini kritikujemo državnu politiku.

Šta je moja sugestija vama, politička? Hajde da izbacimo sve ono što može biti sumnjivo i da zajednički napravimo neke druge planove i programe, koje može da prihvati ova parlamentarna većina, u skladu sa Ustavom Republike Srbije, i da dobijemo manje-više možda ono što negde i želimo zajedno. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Nataša Jovanović.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Gospođo Gojković, pošto ste vi odličan pravnik i poznajete situaciju na području AP Vojvodine, mislim da vam je možda promaklo, pa se javljam u skladu s tim, da su povređeni član 107, dostojanstvo Skupštine, i 27. kada je gospodin Čanak rekao da mi osporavamo ovom argumentacijom pravo predlaganja ovog zakona jer ne možemo da razlikujemo autonomnu pokrajinu od jedinice lokalne samouprave. U tom smislu je on rekao.

To jednostavno nije tačno. Mi vrlo dobro znamo, i mi koji smo bili svedoci i na kraju glasali za Ustav koji je usvojen ovde, da organizaciona, da tako kažemo, jedinica u državi, autonomna pokrajina, gde građani imaju određena prava ali i obaveze, ne može da se poistovećuje sa najvišim nivoom vlasti. Pa je tako trebalo da zna...

PREDSEDNIK: Sve mi je jasno, samo vas molim da ne replicirate.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Ne, ne. Ja hoću da ukažem na to...

PREDSEDNIK: Ali apsolutno je svima jasno da vi replicirate Nenadu Čanku. Nemate pravo na to u ovom momentu jer niste ni ovlašćeni, niste ni šef poslaničke.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Pa trebalo je da reagujete...

PREDSEDNIK: Reagujem ja.....

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Ja reklamiram povredu Poslovnika u odnosu na vas, da li ste čuli, člana 27. Dakle, vaša obaveza je bila kao predsednika Narodne skupštine...

PREDSEDNIK: Dobro, prvo ste rekli 107, a sada 27.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Rekla sam i 107. i 27, da ukažete poslaniku Čanku da mi vrlo dobro znamo razliku između najvišeg nivoa vlasti, ali takođe onaj ko je predlagač ovde, da naše dostojanstvo ne bi vređao, treba da zna razliku između izvornih i izvedenih prihoda, pa tako da se zna šta je izvedeni prihod i da je porez izvedeni prihod koji može ...

PREDSIEDNIK: Molim vas, dozvolite, uvažena poslanice, da je neko ko treba da da ocenu upravo predsednik ili predsedavajući, te smatram da ništa nije bilo uvredljivo kada vi razmenjujete vaše političke argumente i shvatanja. Nenad Čanak je rekao ono što je smatrao, da ne razume vaš deo govora i da vi ne razumete razliku šta je lokalna samouprava, šta je AP Vojvodina, ako mogu vas da citiram jer ja nisam bila u sali kada se to dešavalo. I onda ovaj drugi deo rečenice; ništa tu nema uvredljivo, niti može baš Parlament toliko... Izdržaćemo to kršenje dostojanstva ovog puta, kad moram tako da kažem.

Reč ima ministar Branislav Nedimović.

Izvolite.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Poštovana predsednice Parlamenta, poštovane kolege poslanici, poštovani predstavnici predlagача, želim odmah na početku da kažem da je Vlada Republike Srbije dala negativno mišljenje na oba ova predloga, kako na Predlog zakona o finansiranju AP Vojvodine, tako isto i na rezoluciju.

Ne želeći da ulazim u ustavnopravne formulacije, termine, pojmove i da se bavim teorijom države i prava u pogledu toga šta autonomna pokrajina treba da nosi sa sobom, želim da kažem da je u našem sistemu, ustavnom sistemu Republike Srbije na jasan način definisano kako se finansira AP Vojvodina. Nije tačno, kao što je rekao gospodin Martinović, on je potpuno u pravu, ne postoje ti rokovi, samo zakoni koji su suprotni Ustavu. I to je jedino što je ispravno i tačno.

Da li treba materiju finansiranja AP Vojvodine regulisati nekim posebnim aktom, možemo razgovarati o tome i tu je gospodin Bajatović potpuno u pravu, ali treba naći zajedničko polazište i zajednički imenitelj kako do toga da dođemo.

Za ovaj predlog koji se nalazi pred vama Vlada Republike Srbije smatra da nije dobar i da u ovom trenutku nije prihvatljiv. Čak ima i neke elemente arhaičnosti s obzirom na trenutak u kome je pisan, ali hajde to da zanemarimo. Želim na jednu konkretnu stvar da se vežem. Zakon o budžetskom sistemu jasno kaže kako se finansira AP Vojvodina. Zakon o budžetu, koji se donosi svake godine, isto to kaže. Postoji Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji, koji kaže kako poreski sistem ove države funkcioniše.

Ukoliko bismo prihvatili ovakva rešenja kao leks specijalis, što je malopre kolega rekao, mi bismo automatski razmontirali ceo postojeći sistem kako porezi u Srbiji funkcionišu, naplaćuju se. Ne znam šta bi onda... To bi bilo kao neka vrsta pravnog udara na čitav sistem koji postoji, potpuno urušavanje sistema, jer onda se više ne bi znalo ni ko pije ni ko plaća u celoj toj priči. Pa bi čak naposljetku i građani Vojvodine bili oštećeni u čitavoj toj priči. Ove godine Vlada Republike Srbije, tačnije njeno Ministarstvo finansija je ušlo u postupak transformacije čitave Poreske uprave. Biće tu nekih rešenja koja će ići u prilog

decentralizaciji ali i drugačijem načinu postupanja, ali ovako kako je predloženo ne može biti prihvatljivo.

Meni je drago što se vodi ovakva rasprava u ovom domu. Drago mi je što se pozivate na Ustav. Šta god mislili u trenutku donošenja o tome, ali postoji postupak legitiman, većina je izglasala. Nema šta posle toga. Bilo kakva rešenja, i zakonska, volja građana se izražava na izborima, zakoni se usvajaju u Parlamentu i ja to poštujem. Poštujem što idete tim putem, poštujem što ste ovde, a ne negde po hodnicima. Parlament nije za hodničarenje, Parlament je za raspravu, jer, ipak, neki narod je stao iza tih legitimnih predstavnika koje je izabrao. Ne mogu da razumem drugačiji način postupanja. Ali možemo da se ne složimo oko ovoga, dozvolićete.

Želim da kažem nekoliko stvari koje sam čuo u prethodnoj raspravi, koje su, mislim, možda istrgnute iz konteksta, u zavisnosti od ugla kako posmatramo čitavu ovu stvar.

Pomenut je period koji je vrlo interesantan u istoriji AP Vojvodine, to je od 1974. do 1982. godine. Kod mene je do 1982. godine, zato što želim nešto drugo da kažem. Želim da pričam o takozvanim petogodišnjim planovima koji su postojali, koji su bili doneti od strane Izvršnog veća Vojvodine. U to vreme je predsednik Izvršnog veća Vojvodine bio, čini mi se, Nikola Kmezić. Zašto to pričam? Pričam zato što je direktno povezano sa poljoprivredom i sa prerađivačkom industrijom, a ima jedna istina u čitavoj priči.

Zašto je došlo tada do razvoja? To je neko dobro primetio, nisam uhvatio u tom trenutku ko je to tačno rekao. Jednostavno, imali ste tržište sa dvadeset dva miliona stanovnika. Prerađivačka industrija ne može da funkcioniše samostalno ako nema minimum petnaest miliona stanovnika. Morate da imate kanale kako da to ide. Onda ste došli u situaciju da su u to vreme iskorišćeni potencijali koji postoje u poljoprivredi, koji postoje u rečnim resursima i napravljeni prerađivački kapaciteti, koji su doveli do toga da bude takav, da tako kažem, stepen razvoja ovog dela Srbije. To je potpuno normalno, ali ne treba to povezivati s ustavnim promenama, to je sa načinom vođenja politike. To bi se desilo i kasnije, samo da nije bilo onih ludih devedesetih, da nije razbijena država.

Mi smo izgubili tržište. Nama se kompletna prehrambena industrija raspala samo iz jednog razloga: napravljena je, po volumenu, bilo koja fabrika – uzmite „Srem Šid“ u Šidu, uzmite „Mitros“ u Sremskoj Mitrovici, uzmite „29. novembar“ u Subotici, šta god hoćete uzmite – za dvadeset dva miliona stanovnika minimum, plus izvoz. Dvadeset dva miliona je zagarantovano, plus su u tom trenutku postojale barijere gde se štitilo unutrašnje tržište od spolja. Mi 2000. godine, posle petooktobarskih promena, imamo – cap, preko noći. Miroljub Labus, hajde da to tako nazovemo, liberalizacija; sve se barijere ruše. Prehrambena industrija, samo dole. Posle 5. oktobra ne postoji oblast

društvenog života, proizvodnje koja je više devastirana nego prehrambena industrija, ali samo iz jednog razloga, što su srušene barijere, a s druge strane, nemate tržište gde da plasirate, nisu dvadeset dva i šest isto.

Kada čujem te čuvene priče, kaže – mi smo imali stočni fond toliki i toliki, 1989. godine, u Srbiji... Slažem se potpuno, ali taj stočni fond je služio potrebama jednog tržišta koje je bilo mnogo šire. Nama su neophodna ta tržišta.

Hoću da kažem još nekoliko stvari koje su vezane za investiranje iz budžeta Republike Srbije na prostoru Autonomne Pokrajine Vojvodine, pritom ne ulazeći u taj sistem, što je rekao gospodin Pastor, da li je ovo ovoliko dato odavde, da li je ovoliko dato odande. Važno je da se razvija svaki deo Srbije. Pa da idemo redom. Ako krenemo o privredi, da li postoji jedna lokalna samouprava u Vojvodini u kojoj nije bilo neke investicije?

Gospodine Čanak, danas kada ste dolazili u Beograd, išli ste auto-putem. Čak i da ste išli preko Rume, imali bismo načina da objasnimo ovo što želim da kažem. Vi ste prošli u Novom Sadu bar pored dva pogona („Lir“ i „Delfaj“). Da li je to postojalo pre deset godina, da li je to postojalo pre trideset? Četrdeset godina, ja mislim, u Novom Sadu (ovde ima poslanika iz Novog Sada) nijedan privredni pogon nije podignut, ovako veliki, ovako značajan za privredni razvoj Novog Sada.

Idemo dalje. Krećemo se, idemo auto-putem, deseti, petnaesti, dvadeseti kilometar, i sami ste rekli u vašem izlaganju da i sa leve i sa desne strane auto-puta ima privrednih subjekata koji su se razvili. Ne ulazim u to što ste rekli, benzinske pumpe, to me ne interesuje. Mislim, ne interesuje me u kontekstu onog što želim da kažem, pričam o zapošljavanju. Pa gledajte, neki dan u Kovinu kad sam bio, investicija jedna, investicija druga... Da li je toga bilo pre deset godina? Ja se nešto ne sećam.

Mislim da imam pravo da komentarišem ovakve stvari. Pored toga što sam ministar u Vladi Republike Srbije, ja sam iz Vojvodine. Ja sam iz Sremske Mitrovice. Ja sam se rodio tamo, ja živim tamo, išao sam tamo u školu, svi moji žive tamo. Ja živim sad tamo; što bi rekao Marijan, u mestu rimskih careva i porušenih džamija.

Hoću nešto drugo da vam kažem. Sećam se, i kad sam bio gradonačelnik, kako je to bilo pre 15 godina i sećam se kako se ratovalo unutar iste političke stranke koja je donosila Statut AP Vojvodine, pa se umal nisu u Mitrovici poubijali međ sobom. Gde je došao tadašnji predsednik. U danu donošenja Statuta Vojvodine, oni donose Statut u Novom Sadu, on dolazi u Sremsku Mitrovicu i kaže ovima da će da ih sruši sve tamo koji postoje. I šta ti da kažeš na to sve, na taj cirkus? Vi ste bili svedoci, vi ste to sve videli. Sve to vi znate.

Al' ima jedna druga stvar. Malopre je gospodin Pastor rekao, Ipsilon krak. Da, radi se i biće završen ove godine. Opet jedna stvar koja četrdeset godina nije završena, sad se radi i završava. Da li je neko razmišljao o auto-putu

koji bi povezao Srbiju sa Republikom Srpskom? Ne. On će ove godine da se gradi, Kuzmin–Rača pa dalje. Auto-put. Ja se sećam, koliko sam živ priča se o auto-putu koji će povezati, hajde da kažemo, Šabac i Novi Sad, Rumu i Novi Sad. Pa i to će ove godine da bude, verovatno potpisan komercijalni ugovor u aprilu. Da ne pričam o „Šandongu“ u Zrenjaninu.

Ovako možemo da pričamo satima i satima. To je doprinelo da danas budžet AP Vojvodine bude 74,7 milijardi dinara.

(Nenad Čanak: 74,4 milijarde.)

Izvinjavam se, 74,4. Ne čitam, pričam iz glave, nisam spremio recitaciju. Ali pre tri-četiri godine, kada je bila ta administracija druga, taj budžet, koliko već ima, tri godine, taj budžet je bio 25% manji. Bez fiskalne konsolidacije i bez svega ovog što se desilo u zadnje dve-tri godine mi danas ne bismo pričali verovatno ni o sistemu finansiranja. Čim ima novca, naravno da ima više pogleda ka tome. Pri tome ne derogirajući značaj ovog političkog pitanja, uopšte ne ulazim u to. Pričam, čim je novca, naravno da će odmah svi, to kod mene kažu – odmah svi zinu ovako.

Hoću još nešto da kažem. Vlada Republike Srbije, mimo budžeta AP Vojvodine, mimo tog famoznog Fonda za kapitalna ulaganja, još neke stvari radi, preko Kancelarije za javna ulaganja. Dosad su u 24 opštine realizovana 32 različita projekta iz različitih oblasti – obrazovanja, zdravstva.

Počnimo, na primer, od Ade. U Adi dva projekta – OŠ „Čeh Karolj“ i Dom za stare i penzionere, skoro sto miliona dinara. Hajde, idemo dalje. Mali Idoš, Dom zdravlja „Marton Šandor“, 36 miliona. Da li bi oni to mogli u Malom Idošu sami da urade? Da li su mogli da urade?

Hajdemo dalje. Odžaci – dom zdravlja. Plandište, dva projekta – dom zdravlja i osnovna škola, 130 miliona. Pa zapitajte se samo koliki su budžeti tih lokalnih samouprava. Pa oni iz slobodnih sredstava za investicije i tekuće održavanje, ako imaju pedeset miliona, plafon. Ovo vam pričam iz iskustva, ne pričam što sad izmišljam.

Hajde, idemo dalje. Subotica, pored ovog što je vezano za Ipsilon krak, OŠ „Sonja Marinković“ 47 miliona, Srednja hemijsko-tehnološka škola 156 miliona. Hej, ljudi, dvesta miliona, nije to malo; trebalo je negde napraviti taj novac. Da ne pričam o Šidu, sa 50 miliona itd., itd. A u pripremi projekata za još dve i po milijarde ovih dana u još bar petnaest lokalnih samouprava.

Hoću jednu stvar da kažem. Teritorija Republike Srbije je jedinstvena, pravo na autonomiju zagantovano Ustavom nesporno. Tačka. Način finansiranja urađen i uređen. Da li može uvek više? Pa možemo uvek da pričamo o tome. Da li možemo da regulišemo neki drugačiji način? Može. I zadnji put na zajedničkoj sednici Vlade Republike Srbije i Pokrajinske vlade razgovaralo se na ovu temu i verovatno nismo daleko od dana kad će se ova materija regulisati i izaći Vlada, odnosno Ministarstvo finansija sa ovim, ali

toliko je bilo problema... Pa ljudi, ova država pre četiri godine, pet, umalo nije bankrotirala. Ne znam o čemu bismo pričali, o kakvom finansiranju crnom, da je bankrotirala.

Vlada Republike Srbije smatra da ovakve predloge ne treba prihvatiti, ali pri tome potpuno pozdravlja način, proceduru kako se ovo vodi i Vlada Republike Srbije sa svojim predstavnicima ovde će biti, učestvovati aktivno u ovome. Iako, moram podsetiti, na osnovu Poslovnika koji važi nije nužno i obavezno, pošto je predlagač opozicija, da Vlada Republike Srbije i njeni predstavnici uopšte učestvuju u ovome, ali je korisno i ja mislim da je to korektno, i mislim da je to korektno pre svega prema predlagaču i svima vama koji sedite u ovom parlamentu, jer mesto gde se o ovakvim stvarima raspravlja i odlučuje je upravo ovaj parlament, a ne ulica. Hvala.

PREDSEDNIK: Nenad Čanak.

Izvolite.

NENAD ČANAK: Zahvaljujem, gospodine Nedimoviću, na ovom iscrpnom izlaganju. Samo bih želeo da postavim par pitanja Vladi.

Prvo pitanje – da li vi mislite da uopšte treba da postoji zakon o finansiranju Vojvodine? Da li taj zakon o finansiranju Vojvodine o kojem pričamo treba da se uskladi sa Ustavom Republike Srbije? Da li takav zakon treba da traje u smislu da postane integralni deo, jer je on definisan Ustavom i onda kao takav bi trebalo da ima nekakvu trajnost kao i sam Ustav? Da li možete da mi date odgovor, kada govorite o svim ovim investicijama u Vojvodinu, zbog čega su budžeti lokalnih samouprava tako mali? Jer je cela stvar u tome, vi stalno govorite kako država investira u lokalne samouprave; pa da lokalne samouprave imaju veće budžete, onda bi to moglo da bude i drugačije.

Ja kada govorim o ovome, zakonu o finansiranju Vojvodine, govorim pre svega o tome da je, prema članu 15. Ustavnog zakona o sprovođenju Ustava, potrebno bilo da se do 31. decembra 2008. godine usklade svi zakoni koji nisu u skladu sa Ustavom. Tog zakona ni nema. Samim tim, on mora da se napravi, usklađen sa Ustavom. Od tada je prošlo više od 10 godina. Ja o tome govorim sve vreme. Govorim o tome, sad sam ponovio, ponoviću još jednom, govorim o tome da je važno zato što naši partneri iz EU pitaju šta se događa sa tim konkretnim zakonom.

Vi ste rekli da je to arhaičan zakon. Potpuno se slažem. Potpuno se slažem, ali ne dokraja, zbog toga što on jeste arhaičan u smislu da je pisan pre pet godina, ili četiri godine, ali sa druge strane, zakoni ne mogu da se pišu da traju 15 minuta ili šest meseci. Zakoni bi ipak trebalo da traju nešto duže.

U tom smislu je i ideja bila da se nešto učini na taj način što bi se podneli amandmani koji bi, kao što smo neke od amandmana koji su podneti prihvatili i postali su deo ovog predloga, trebalo je da zajedničkim snagama, po mom mišljenju, napravimo nešto od ovog predloška. Ili da ga odbacite ali date svoj

predložak, ili da korigujemo, ili da nešto uradimo, ali da izađemo iz ove situacije.

Jer suviše često, a ovo nije ni prvi, ni drugi, ni peti put, nego je ko zna koji put, kada govorimo o pitanjima vezanim za Vojvodinu, obično se dobija onaj čuveni odgovor – u ovom trenutku, kada nam je prioritet Kosovo, ovo nije prioritet; ili kad je prioritet ovo ili ono, Vojvodina nije prioritet.

Ovde čak i ne govorim o Vojvodini, nego govorim o Ustavu govoreći o zakonu o finansiranju.

Kada govorim o ovoj rezoluciji, i tu se slažem, ako mislite da tu nešto nije u redu, hajde da razgovaramo o tome, ali se onda interveniše, po mom mišljenju, amandmanima, interveniše se konstruktivno. Jer ovako, ako dođemo u situaciju da se ovo završi kao jedan oblik debatnog časa, bez konkretnijih rezultata na pomaku u ovom smislu, u pravcu donošenja ovog zakona, mi ćemo praktično samo odložiti pitanje na dalji rok. Samo ćemo ga gurnuti pod tepih ponovo umesto da sada uhvatimo, rešimo to i napravimo da to funkcioniše; ili parlamentarna većina, ili ministarstvo nadležno ili bilo ko.

Druga stvar, vi ste u pravu da vi nemate obavezu da budete ovde i da Vlada nema obavezu da odgovara opozicionim poslanicima, ali razmislite o tome što ste rekli. Lično mislim da je Vlada Republike Srbije Vlada koja vlada svim građanima, tj. uređuje živote svih građana, te u tom smislu cenim, naravno izuzetno, što smo dobili šansu da ovaj koaliciono pravljen predlog zakona, kao što ste čuli, dođe u Skupštinu.

Međutim, sa druge strane, nekako mislim da je dobro razmišljati i već sada šta ćete da radite kad budete opozicija. Jer razlog je vrlo jednostavan. Kad je gospodin Bajatović bio opozicija, on je pravio demonstracije dok sam ja bio, slučajno, predsednik Skupštine Vojvodine. I tad me je rušio. Napravio je demonstracije i doveo ljude pred Skupštinu Vojvodine. Ja sam izašao napolje i pitao šta je problem. Kažu – imaju primedbe. Dobro, ja sam pozvao gospodina Bajatovića da uđe, pitao sam poslanike da li je u redu da se obrati Skupštini, oni su rekli da jeste, on je dobio svoje vreme u direktnom prenosu iz Skupštine, završili smo, gospodin Bajatović je rekao šta ima, primedbe na tačku dnevnog reda, tad je Predlog zastave Vojvodine bio na dnevnom redu, on je izneo svoje mišljenje, zahvalio se, izašao i nastavili smo da funkcionišemo.

Upravo to hoću da kažem. Skupština služi da se ljudi skupljaju u njoj i u njoj rešavaju stvari. Zato je i vaša obaveza kao Vlade da budete tu i kada opozicioni poslanici imaju šta da pitaju i kada opozicioni poslanici postavljaju pitanje.

Možda ja ne razumem, možda mene nisu dobro obavestili da li je zaista potrebno imati zakon o finansiranju Vojvodine. Možda je to, kao što kaže gospodin Martinović, sve već rešeno nekim drugim zakonima. Sve je to moguće. Ali samo se pozivam na ovo što je rekla Maja Kocijančič ili što je

rekao gospodin Makalister – kad će biti donet zakon o finansiranju Vojvodine? U članu 15. kaže do 31. decembra 2008. godine.

Prethodna vlast, koja je, vi tvrdite, bila loša, molim lepo, nije to donela i ostavila vam je problem. Ova vlast sada, pošto je sposobnija očigledno, hajde da vidimo, neka ta vlast to reši. Ili ću početi da sumnjam da svaka vlast ima prema Vojvodini isti odnos, što bi me, naravno, jako začudilo. S obzirom na to da znam vaše poreklo i vaš dosadašnji politički angažman, čudilo bi me da čovek koji je iz Vojvodine i živi u Vojvodini ne razume koliko je to bitno pitanje, pa vas molim da mi to odgovorite.

PREDSEDNIK: Izvinjavam se, prvo povrede Poslovnika.

Reč ima Neđo Jovanović.

NEĐO JOVANOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajuća, odnosno predsednice.

Ukazujem na povredu člana 27. u vezi člana 96. Poslovnika, jer očigledno je da mi kao poslanici nismo obavешteni da je došlo do supstitucije predlagača.

Koliko ja znam, predlagač je ovlašćeni predstavnik LSV, a ne ministar poljoprivrede. Prema tome, predlagač ni u kom slučaju ne može postavljati pitanja ministru poljoprivrede, koji je u ovom slučaju ovde svojom voljom i zbog toga što je Vlada smatrala da je jako značajno da predstavnik Vlade bude prisutan, što smo okarakterisali kao korektno i kao pravilno, ali on nije predlagač i onda postavljanje pitanja ministru zaista nema nikakvog smisla kada je vođenje rasprave ovde u pitanju.

Očigledno je da član 27. striktno govori o tome da, gospođo predsednice, morate voditi računa koja su prava predlagača i kakva prava predlagača, ni u kom slučaju da uči ministra šta je potrebno da radi i na koji način to da radi. Uz dužno poštovanje prema predlagaču, koji je nesumnjivo omogućio da se vodi rasprava o jednom pitanju koje je i te kako par ekselans političko pitanje, mislim da ovakve povrede Poslovnika više ne treba tolerisati. Zahvaljujem se.

PREDSEDNIK: Ne znam šta bih vam odgovorila. Ne vidim kako sam kao predsedavajuća povredila Poslovnik. Pretpostavljam da ne tražite da glasamo o mojoj krivici. Hvala.

Reč ima Vjerica Radeta, povreda Poslovnika.

Ostajete pri tome?

VJERICA RADETA: Član 27. stav 1.

Dobro ste pitali da li ostajem, pošto su slične primedbe ali ipak na drugi način ih sagledavam.

Vlada Republike Srbije se izjasnila o ovim predlozima predlagača i jasno i nedvosmisleno rekla da to ne treba da se prihvati i da Vlada to ne prihvata. I sad, usko onako gledano, nama predstavnik Vlade ovde nije ni trebao. Nemamo ništa protiv što je ministar ovde i nemamo ništa protiv što ministar učestvuje u

raspravi, ali je to malo problematično sa aspekta našeg poslovnika. Ne znam baš po kojem to osnovu ministar može da govori sedam-osam minuta, a mi iz poslaničke grupe ne možemo. Dakle, nemamo ništa protiv, neka priča ministar koliko hoće, dajte i mi da pričamo koliko hoćemo, koliko mislimo da treba da bismo zapravo isterali načistac ovu političku priču.

Malopre predlagač gospodin Čanak ređa pitanja ministru Nedimoviću kao da je on đaće pa sad Čanak ima da ga pita, da ga pita, da ga pita. Pa Nedimović ovde predstavlja Vladu, koja je rekla – ne zanima nas Čankov zakon, nije u skladu sa Ustavom, ne treba nam i kraj.

Dakle, ovo je par ekselans politička priča i suštinu je rekao malopre gospodin Čanak – Makalister, Maja Kocijančič, to su oni koji traže da se ovakav nekakav zakon donese. Zato nije dobro ni što je stavljen na dnevni red, a ako već jeste, onda molim vas za dovoljno fleksibilnosti za sve narodne poslanike koji žele u ovome da učestvuju.

Srbija je jako zainteresovana za današnju sednicu. Ljudi u Srbiji su se vrlo zabrinuli kad su čuli da se ovo stavlja na dnevni red u strahu da se, ne daj bože, ne usvoji ovakav zakon, koji je u suštini fiskalni separatizam.

PREDSEDNIK: Hvala. Tolerisaću. Član 27. Vi ste se pozvali na stav 1, prethodni govornik na stav 3. Možemo da razmatramo kao da nije isti član. Stav 1, stav 3, to je već veština.

Nego, po članu 96. pitali ste me, to je stav 6 – predsednik Vlade i članovi Vlade dobijaju reč kad je zatraže i na njih se ne odnosi ograničenje u pogledu trajanja izlaganja.

(Vjerica Radeta: Kada?)

Ne piše. Ali dobro, ako vi želite da član Vlade ne bude prisutan na sednici, možemo i o tome da se dogovorimo. Nije problem, dogovorićemo se o svemu.

Reč ima narodni poslanik Milorad Mijatović kao ovlašćeni poslaničke grupe.

Izvolite.

MILORAD MIJATOVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, poštovani ovlašćeni predlagači, poštovana predsednice, pozdravio bih vašu odluku da se ove tačke dnevnog reda stave i da o njima raspravljamo.

To činim iz više razloga. Prvi razlog jeste što ovi predlozi dolaze iz jedne opozicione grupe, Lige socijaldemokrata Vojvodine; to je došlo na dnevni red i o tome vrlo kulturno raspravljamo uz razlike koje postoje između nas. Drugo, bez obzira o čemu ovde raspravljamo, imamo jednu vrlo značajnu činjenicu, otvaramo mnoga pitanja koja su za Srbiju, koja treba da uđe u Evropsku uniju, veoma bitna. To je pitanje decentralizacije, pitanje decentralizacije na lokalne organe uprave, pitanje autonomije Vojvodine i autonomije Kosova i Metohije. Uvek zaboravljamo da imamo dve autonomne pokrajine. Istina, stoji tamo

negde da jedna pokrajina ima suštinsku autonomiju, a druga neku stvarnu. Razmišljao sam šta te dve reči znače, ali za mene je autonomija autonomija; koji stepen, o tome možemo da razgovaramo.

No, želeo bih da kažem stav Socijaldemokratske partije Srbije. Autonomna Pokrajina Vojvodina je ustavna kategorija i mi se zalažemo da to ostane ustavna kategorija. Sama ta činjenica govori da smatramo da taj nivo vlasti treba da postoji, da ga treba razvijati i da autonomna pokrajina ne treba da postoji zbog pokrajinske administracije, već zato da bi se neke stvari na tom nivou bolje uredile, bolje uradile.

Sama ta činjenica kaže, i dobro je što većina poslaničkih grupa ne osporava pitanje autonomije, ali pošto se mi zalažemo za ulazak u EU, u Evropskoj uniji sigurno će biti dosta pitanja oko svih onih poglavlja koje mi otvaramo, pa i koji nivo autonomije. U Evropskoj uniji postoje različiti nivoi autonomije. Mi ćemo svakako morati menjati Ustav. Menjanjem Ustava mi ćemo sigurno znati koji je to stepen autonomije koji odgovara sadašnjem trenutku razvoja Srbije.

Kada uopšte govorim o autonomiji, tada budite uvereni da stojim na stanovištu da ovaj Ustav iz 2006. godine, ma koliko on bio za neke sporan, on postoji, on je važeći i ja smatram da u okviru ovog Ustava postoje mogućnosti da se mnoga pitanja razreše. Između tih pitanja jeste i pitanje finansiranja AP Vojvodine.

Zašto to naglašavam? Naglašavam zbog činjenice, znate, mi sad imamo i u državi Srbiji i u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini istu vladajuću većinu. Ta vladajuća većina je, molim vas, putem sinergije mnogo toga uradila. Mi trenutno u tom delu naše zemlje, Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, nemamo problema. Projekti se realizuju, Vojvodina ide napred, a to je samo zato što postoji sinergija u vlasti, i Vlade Republike Srbije i Autonomne Pokrajine Vojvodine. A šta ćemo sutra, kad ne budu iste, ako se to desi, iste političke partije ili iste vladajuće većine? Zbog toga ovu oblast treba urediti da bismo konačno jedno pitanje razrešili.

Znate, ne možemo svakih deset godina postavljati pitanje... Kad dolazi neko iz Vojvodine, on će reći – mi smo oštećeni. Ovde će se govoriti da iz države Srbije se puno ulaže u Vojvodinu. Znate, bio bih jako srećan da svi budu razvijeni kao što je razvijena Vojvodina, ali pitanje istorijskog nasleđa, pitanje svega ostalog, tu smo gde jesmo. Želim da kažem, a stojimo iza tog stanovišta, da imamo jedinstven pravni sistem, da imamo jedinstven ekonomski sistem, ali da imamo jasne odnose šta, ko i čime raspolaže.

Rekao sam neka pitanja oko kojih ćemo mi ovde govoriti, a to su lokalne samouprave. Znate, dobro je što se mnoga pitanja rešavaju projektima. Međutim, imam utisak da, kad idem u lokalne samouprave, većina predsednika opština mene pita – kako možeš da me dovedeš do tog ministra ili do onog

pomoćnika ministra i državnog sekretara? Svi traže pare. Ja hoću da kažem jedno drugo pitanje – a koja je to onda odgovornost lokalne samouprave, koja je to zainteresovanost da razvijaju privredu u svojoj opštini, u svom gradu, da se tu stvaraju sredstva? Imam utisak da lokalne samouprave dovodimo u situaciju da one jednostavno traže zarađene pare da ih troše. Moje je gledanje, a to je stav i evropskih integracija, da pare treba zaraditi, pa tek onda trošiti. U tom smislu, to zahteva i detaljnu promenu Ustava, a mislim da ćemo do toga doći i da ćemo znati šta i kako treba dalje ići.

Ne smatram da ovo pitanje koje smo danas otvorili da ćemo ga danas i zatvoriti, ali o njemu razgovaramo vrlo otvoreno, vrlo jasno, šta želimo i gde želimo. Ako je ova vladajuća koalicija, gde i Socijaldemokratska partija pripada, zainteresovana za evropske integracije i suštinski želi da bude sastavni deo EU, tada ćemo znati i umeti da rešimo sve probleme. Ako smo mogli da provedemo ekonomsku konsolidaciju, ako smo mogli da rešimo mnoga pitanja, pa rešićemo i ovo pitanje, koje nije teško za rešavanje, pogotovo kad imamo sredstva. Lako je raspoređivati sredstva koja su zarađena.

No, kad govorimo o svemu ovome, dolazimo u situaciju da često mislimo da je Vojvodina suviše razvijena. Tu se slažem sa kolegom Čankom. Znate, Vojvodina nije auto-put Beograd – Novi Sad i tih 80 kilometara, tu su i pogoni i deluje kao deo Evrope. Maknite se malo dalje od toga, maknite se van auto puta Beograd–Zagreb ili ovog kruga, prstena oko Beograda, gde su Ruma, Sremska Mitrovica, Stara Pazova, Indija, koje su već razvijeni delovi, kao da ste u Evropi. Mi moramo da govorimo o onim sredinama koje su u teškoj situaciji, a te sredine postoje.

Znate, ja sam rođen u Vojvodini, živim u Vojvodini, moji preci su tu rođeni, moj deda, pradeda i, samim tim, veoma sam vezan za taj kraj, ali moram da vam kažem, možemo mi govoriti o Vojvodini, Vojvodina više nema dovoljno ljudi. Ljudi odlaze iz Vojvodine. U mestu gde sam ja rođen, Erdeviku, bilo je 4.500 stanovnika, sad imate 800 stanovnika; rađa se od 12 do 15 beba, a umire 60 ljudi. Dalje, mnogi ljudi odlaze želeći nešto drugo, odlaze u Slovačku, odlaze u Mađarsku i mi imamo prostore koji su izvanredni, koji su dobri, a imamo i probleme da nađemo ljude za pogone koji se otvaraju. Mi smo punili, u Vojvodinu je uvek neko došao, bilo kada, 30, 50, 100 godina. Više nemamo stanovnika koji mogu da dođu u Vojvodinu, osim ako ne očekujemo da će doći migranti. Pa ni oni tu ne ostaju, bar ovi koji su iz ovih delova Azije, već verovatno čekamo ove koji će da krenu iz supsaharske Afrike. Možda će se tu zadržati jer to su bogom dani prostori.

Kad o tome govorim, onda hajde da se vratimo životnim problemima, kako dalje unaprediti da Vojvodina ide napred. Al' ne samo Vojvodina, već i drugi delovi Srbije. Ja tu vidim veoma velike mogućnosti. Mene raduje, a ministar Nedimović je rekao da ćemo krenuti sa auto-putem Ruma–Šabac,

odnosno dalje brzim putem prema Loznici. Znači, otvaranje zapadne Srbije prema Vojvodini i dalje prema Rumuniji. E, sama ta činjenica, kad imate jednu razvijenu sredinu, ona povlači i druge sredine, a to možemo ukoliko znamo čiste odnose, čiste račune.

Rešenje ovog problema vidim na sledeći način. Prvo da razgovaramo, da odredimo političke prioritete. Da li vam je sada politički prioritet da ovo pitanje stavimo u prvi plan, jer Srbija ima i drugih važnijih pitanja da rešava, ali ovo pitanje ne smemo staviti pod tepih i možemo ga rešavati. Za mene prvi korak je vrlo jednostavan – Vlada Republike Srbije, Vlada Autonomne Pokrajine Vojvodine sednu za jedan sto, naprave radne grupe i daju predlog. Ovo je sistemski zakon, ovo je vrlo važan zakon. On se ne može ni lako ni brzo stvoriti, ali se razgovorima i dogovorima može doći do prihvatljivog rešenja.

Želim samo da kažem još nekoliko stvari. Mi imamo mogućnosti koje nam dozvoljava ovaj Ustav i smatram da nam Ustav daje mogućnost bez nekih izmena da rešimo ove probleme. A za one koji žele da kažu da AP ne treba da postoji, njima uvek mogu da kažem – da, gospodo, vi o tome ne odlučujete, nećete nikada odlučivati i nećete imati tu snagu da o tome nešto kažete. Sama činjenica da ste često skloni teorijama zavera govori šta vi mislite. Uostalom, građani Srbije to kažu kada vam daju poverenje na izborima, a vidim da u svim izbornim ciklusima vas nigde više nema. Živim u uverenju da vas neće biti.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Reč ima Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, ja ću moj govor početi malo neobično. Dame i gospodo poštovani gledaoci, danas su priliku propustili da na državnoj televiziji uživo po 20 minuta nastupe Boško Obradović zvani Boškić Ljotić, danas su tu istu priliku propustili gospodin Živković, tu istu priliku su propustili od 20 minuta gospodin Ćirić, tu istu priliku je propustila Sanda Rašković Ivić, tu istu priliku je propustio gospodin Aleksić. Možda sam zaboravio neku poslaničku grupu, ali to je ukupno negde oko 120 minuta, što znači da su propustili priliku da uživo na RTS, na državnoj televiziji, drže govore od dva sata. Takođe, propustili su priliku da u dopunama dnevnog reda brane svoje dopune po tri minuta, što ukupno iznosi na 20 dopuna sat vremena. Dakle, dame i gospodo narodni poslanici, oni koji su zbog dva-tri minuta uživo u dnevniku pokušali da izvrše državni udar, danas su propustili priliku da ovde uživo se obrate građanima tri sata.

Što se tiče Vojvodine, nemam ništa napisano, ni plagijat, ni falsifikat plagijata. Nemam šta da pročitam, pokušaću nešto iz glave.

Dame i gospodo, ja ću se obratiti gospođi Jerkov, koja nije tu. Hoću da verujem da je to njen dokument, ali mislim da je ipak ona to prepisala. Ali me brine nešto drugo. Brine me licemerno ponašanje Demokratske stranke. Dakle,

oni imaju dve politike. Jednu politiku imaju za užu Srbiju, tzv. užu Srbiju, kako je oni zovu. To je Ljotićevsko-dveraška politika. Druga politika je u Vojvodini. Ta politika je po stavovima Aleksandre Jerkov. Ona je nadmašila svog učitelja. To se sad kod njih zove republika Vojvodina. Znači, negativna selekcija je kod nje stupila na snagu.

Dakle, oni građani Republike Srbije koji podržavaju Boška Ljotića preko Aleksandre Jerkov i Marinike Tepić, podržavaju ideju Đilasa o republici Vojvodini. Politika Aleksandre Jerkov, politika Boška Ljotića, politika tih fašističkih falangi se svodi na sledeće – što stražnjici godi, obrazu ne smeta.

A sad o Vojvodini. Ja sam, za razliku od nekih mojih kolega koji imaju prigovore, predložio amandman. Ja vidim istoriju Vojvodine drugačije. Vidim je onako kao što je pročitano u onom obrazloženju danas. Sa mnogo toga mogu da se složim, ali sa onim što piše u rezoluciji ne mogu.

Za mene Vojvodina nije nastala na komunističkoj diktaturi. To piše u rezoluciji. Ne mogu da priznam autonomiju Vojvodine. A ja sam jedan od autonomaša, koji misli da autonomija Vojvodine, radi stabilnosti Srbije, treba da postoji. Nivo te autonomije koji je sada, po meni je dovoljan. Način finansiranja je za mene prihvatljiv kako većina poslanika Narodne skupštine odluči. Dakle, ja volim stabilnu Vojvodinu i stabilnu Srbiju. Bez stabilne Vojvodine nema stabilne Srbije. Ali istorijski kontekst ja vidim u težnji Srba za autonomijom.

Za mene je autonomija Vojvodine srpska stvar, potpuno srpska. Krećem od Srpske kraljevine. Krećem od Sremske kraljevine, koja je bila srpska kraljevina. Krećem od Dragutina, krećem od Vladislava. Od 1282. do 1325. godine ta dva Nemanjića su vladala Sremskom kraljevinom i to ne sme da se zaboravi. Nikada ne sme da se zaboravi.

Posle toga su Srbi ponovo težili da imaju svoju državu. Vojvodina je bila i u Austrijskom carstvu, bila je i u Austrougarskom, bila je i pod Turcima. Sedamnaest džamija je postojalo u Vojvodini. Da me gospodin Nedim Sejdinović pogrešno ne razume, ministar je govorio – nisu džamije u Vojvodini srušili Srbi, nego Austrijanci. Svih 17 u Mitrovici. U Mitrovici, gde su živeli Rimljani, imali sedam rimskih careva.

Vojvodina je nastala, ponavljam, na težnji Srba. Vojvodina nije nestala prestankom Sremske kraljevine, koja se pružala Tuzla–Bijeljina–Usor–Soli do Rudnika, Braničeva itd. Ona je bila i carstvo Jovana Nenada, sa sedištem u Subotici. Posle toga je bilo Vojvodstvo sremsko, sa sedištem u Slankamenu, Radoslav Čelnik. Posle toga je bila despotovina u Kupiniku. Svuda je bilo težnji da u Vojvodini Srbi imaju svoju državu; da imaju svoju autonomiju, a da preko autonomije dođu do države.

Pomagali su braću Srbe da se oslobode, turski zulum. Nemojte da zaboravite ni Mehmed-pašu Sokolovića iz 1557. godine. Nemojte da zaboravite

prečansku istoriju. Nemojte da zaboravite Vršачku bunu 1594. godine, kad je Teodor vršački sa barjacima Svetog Save digao bunu protiv Turaka. Zbog toga su na Tašmajdanu, a ne na Vračaru, spaljene mošti Svetog Save. Nemojte to da zaboravite. Nemojte da zaboravite priznanje Austrijskog carstva Srba za naciju i pravo na jedno vojvodstvo. Nemojmo da zaboravimo Vojvodinu Srbiju, Srpsko vojvodstvo. Nemojmo da zaboravimo 1848, nemojmo da zaboravimo 1849. godinu. Nemojmo da zaboravimo da je Franja Josif bio vojvoda srpske Vojvodine.

Nemojmo da zaboravimo ništa što dokazuje težnju ne samo Srba, već i nekih drugih, da Vojvodina, kako je danas zovemo, bude autonomija. Čak i država. Ta težnja je trajala. Nekad nam drugi koji su živeli u Srbiji to nisu dali, ali mi to treba da pamtimo. Ali ovo što je danas autonomija Vojvodine, sa njima treba da delimo radi stabilnosti cele države Srbije. Ne smemo praviti grešku koju smo napravili na Kosovu. Možda da je Milošević vratio autonomiju, određeni stepen autonomije Albancima, što sam mu preporučivao 1997. godine, možda bi danas drugačiju pesmu pevali.

Ali nemojmo da zaboravimo ni 1918. godinu. Nemojmo da zaboravimo, mada se srpska istorija namerno, zbog komunističkih odluka, svodila na istoriju uže Srbije. To je rađeno sa namerom, da ne doživimo Vojvodinu kao srpsku stvar. Nemojmo da zaboravimo ni prvo srpska košulja, a onda jugoslovenski kaput. Nemojmo da zaboravimo Rumsku skupštinu, toga u rezoluciji nema. Nemojmo da zaboravimo Veliku narodnu skupštinu slovenskih naroda u Novom Sadu.

Nemojmo da zaboravimo ni 1945. godinu. Ja ne mogu time da se ponosim zato što je 1944. i 1945. godine bilo mnogo nepravde, progona, ubistava, logora, ubijeno je preko 30.000 ljudi. Ne postoji tamo grob koji su napravili četnici, a postoji grob koji su napravili komunisti. U onoj svojoj prvoj fazi – komunizam nije bio zao sve vreme – kad je pobio sve što je bilo napredno. Oni su se odrekli Baranje. Iz prisajedinjenog Srpskog kraljevstva eliminisali Baranju, Vukovar. Oni su to uradili 1945. godine. Ja u toj Vojvodini, da nije bilo te odluke, video bih Baranju, a video bih i Vukovar. U toj; da nije bilo takve odluke, verovatno bi to bilo. Bila je ta odluka i s tim mora da se živi.

Ja vidim Vojvodinu i posle 2000. godine. Vidim omnibus koji je prošao za jedan glas. Nije mi se baš dopadao u potpunosti, ali sam glasao. Znam da je iz Demokratske stranke Pal Šandor pobegao i da je jedva prošao za taj jedan glas. Vidim i prenos nadležnosti, vidim i Statut Vojvodine. Ja se radujem što je taj stepen autonomije Vojvodine podignut. Neka Vlada Republike Srbije razmisli na koji način vredi finansirati nadležnosti u Vojvodini i ja neću imati ništa protiv.

Ali ja imam nešto drugo protiv. Ja sam već rekao šta ne priznajem, ali dame i gospodo, danas Maja Kocijančič nije tumač našeg Ustava. Ja vidim

težnju onih koji su oko nas napravili od ništa države, a ovde su pustili neku vlast da od države napravi ništa, koja je vladala u Vojvodini do 2016. godine. Ja vidim saradnju gde se pokušava ovo što je ostalo od nezavisne Srbije napraviti ostatak SFRJ. Vidim intenciju da se Srbija federalizuje na način na koji je to rađeno sa bivšom Socijalističkom Federativnom Republikom Jugoslavijom.

Jaša Tomić je rekao – prvo srpska košulja, pa jugoslovenski kaput. Dame i gospodo, zgulili su nam jugoslovenski kaput, protivno želji srpskog naroda, ali ja srpsku košulju u Vojvodini ne dam. Hvala.

PREDSEDNIK: Poslovnik.

Izvolite.

VJERICA RADETA: Ja sam se javljala za repliku i ne znam da li me niste videli ili ste mislili da nema mesta replici, ali mislim da ima zato što je kolega, ne Rističević nego pre njega, govorio o stranci koja se zalaže za ukidanje autonomije, odnosno AP ne kao pokrajine, nego autonomije Vojvodine. Jedina politička partija koja zastupa tu teoriju je SRS i o tome je ovde danas govorio Vojislav Šešelj.

PREDSEDNIK: Nisam vas prepoznala, dala bih ja vama repliku. Možda nije mislio na vašu partiju.

VJERICA RADETA: Mislio je i gledao je u našem pravcu, pravio se da ne misli, pa je rekao da ...

PREDSEDNIK: Koji je poslanik bio? Da znam samo.

VJERICA RADETA: Gospodin Mijatović.

Pa je rekao da mi o tome ne možemo da odlučujemo, a mi mu poručujemo, i svima ostalima, da se mi zalažemo za fiskalni suverenitet Srbije, kada su u pitanju ovi predlozi, i to sve u okviru zaštite teritorijalnog integriteta i suvereniteta Republike Srbije, ali se ozbiljno plašimo za naš teritorijalni integritet i suverenitet iz opravdanih razloga, a dodatno zbog činjenice da je Rasim Ljajić potpredsednik Vlade i da je on koalicioni partner Sulejmana Ugljanina, koji traži otcepljenje Raške od Srbije. Hvala.

PREDSEDNIK: Repliku?

Izvolite.

MILORAD MIJATOVIĆ: Zahvaljujem.

(Vjerica Radeta: Ne može replika, ja sam tražila Poslovnik.)

PREDSEDNIK: Pa sad ste rekli da ste tražili repliku i ja sam vas pustila onda da replicirate.

Izvinite.

MILORAD MIJATOVIĆ: Ja sam spreman da razgovaram o političkim temama i političkim razlozima, a da blatim nekog, to ne želim. To nikad nisam radio, neću nikad raditi.

Prema tome, neću ni ovog puta odgovoriti na taj način kao što je govorila prethodnica. Ponovo iznosi, kao što je i ranije činila, nešto što nije istina. Ali ja

neću dalje govoriti, ne zbog toga što ja ne želim da govorim, već zato što smatram da stalno ponavljanje, kao što se čini sa obe strane, neistina, ne može nikada biti istina. Tačka.

PREDSEDNIK: Nada Lazić.

NADA LAZIĆ: Poštovana predsedavajuća, poštovane kolege narodni poslanici, ovde smo danas čuli dosta istorijskih činjenica, podataka šta je bilo u prošlosti, s druge strane razna pravna tumačenja, da li je potrebno da se zove zakon o načinu finansiranja AP Vojvodine ili nekako drugačije itd., a ja bih želela da govorim malo više o tome šta je prosto realnost koja postoji u Vojvodini i zašto uopšte toliko insistiramo, već deset godina, da se ovaj zakon donese.

Pripremajući se za današnju sednicu pronašla sam jedan vrlo interesantan intervju sa novinarom Goranom Milićem, koji je dao u oktobru 2014. godine prilikom snimanja serijala „Alhemija Balkana“, kada je snimio 15 polusatnih emisija o Srbiji. Tada je rekao jednu rečenicu, meni vrlo interesantnu. Kaže: „Video sam nešto o čemu nisam razmišljao jer sam živio u nekom stereotipu, mislio sam da je Vojvodina najbogatiji deo Srbije a da je jug Srbije puno siromašniji. Međutim, stvari se menjaju; sada Vojvodina pada, a oni koji prave neke druge proizvode, od voća pa do industrije, imaju bolje rezultate.“ Pa kaže dalje: „Nedavno mi je prijatelj i kolega Zaharije Trnavčević, pokojni novinar od ugleda, rekao – neće dugo potrajati kada će Vojvodina zavideti brdovitim delovima Srbije.“ Ovo sam želela da bude prosto uvod u ono što želim dalje da kažem.

Naime, mi u Vojvodini ne želimo da Vojvođani, odnosno Vojvodina zavidi bilo kome u regionu, u Srbiji, na većoj razvijenosti. Želimo da se poštuju samo Ustav i zakon, što je ovde više puta danas naglašavano. Zato smo i dali ovaj predlog zakona o finansiranju AP Vojvodine koji je pred vama, kao i rezoluciju Narodne skupštine, odnosno Predlog rezolucije Narodne skupštine Republike Srbije o Vojvodini.

Podsetiću, iako se to ovde više puta čulo, da Ustav koji je donet 2006. godine na referendumu u Vojvodini nije prošao, ali pošto smo deo Republike Srbije, poštujemo njene zakone, pa tako poštujemo i taj Ustav, za koji nismo, moram da kažem, glasali. Rok za donošenje zakona o finansiranju je, kao što smo već čuli, bio 31. decembar, ili bolje reći usaglašavanje svih zakona sa Ustavom, pa tako i zakona o finansiranju AP Vojvodine.

Dakle, prošlo je punih deset godina od isteka ustavnog roka za donošenje zakona o finansiranju nadležnosti AP Vojvodine i to, mora se priznati, nije nečija volja ili pitanje prioriteta i procena. Postavlja se pitanje kakva se poruka šalje dozvoljavanjem ovakvog odnosa prema APV i njenim institucijama i građanima ako se kaže – nije sada trenutak, hajde da sačekamo, hajde da vidimo dok se neki drugi problemi reše.

Opet ću podsetiti, a to smo već i čuli, čućemo sigurno još više puta, članom 184. Ustava Republike Srbije definisano je da budžet AP Vojvodine iznosi najmanje 7% u odnosu na budžet Republike Srbije, s tim što se tri sedmine od budžeta APV koristi za finansiranje kapitalnih rashoda. Ako se uzme u obzir da je za ovu, recimo, godinu, čuli smo podatak ali ću ponoviti, budžet APV 74 milijarde dinara, od toga 44 milijarde su transferna sredstva, koja su zapravo sredstva koja se prebacuju za plaćanje zaposlenih u prosveti i sredstva za lokalne samouprave, onda praktično za sve druge potrebe ostaje onih preostalih 30 milijardi. Kada se izračuna, tri sedmine su toliko mala sredstva da, poređenja radi, recimo, izgradnja postrojenja za tretman otpadnih voda u Novom Sadu, koja su potrebna kao umreti, što kažu u narodu, iznosi negde ugrubo oko 100 miliona evra. Znači, praktično jedan budžet mogao bi da se potroši samo na jedan ili dva objekta od kapitalnog infrastrukturnog značaja.

Osnovica za tih 7% treba da budu ukupni prihodi budžeta Republike Srbije, a ne samo poreski prihodi kako je predviđeno Zakonom o budžetskom sistemu, koji je izmenjen 2013. godine i koji je zapravo postao kamen spoticanja jer je tada izmenjen tako da su u budžet Pokrajine išli samo poreski prihodi. Zapravo, koliko Vojvodina daje u republički budžet a koliko iz njega dobija niko ne zna, praktično detaljno ne zna, i tako je to godinama. To je razlog, opet ponavljam, zbog čega se ovaj zakon, kako god ga mi zvali, mora doneti.

Podsetiću da je Skupština Vojvodine bila podnela predlog za ocenu ustavnosti odredaba Zakona o budžetskom sistemu Ustavnom sudu, ali se nije ništa desilo, a članom 187. Ustava definisana je zaštita pokrajinske autonomije gde se, između ostalog, navodi da organ određen statutom autonomne pokrajine može pokrenuti postupak za ocenu ustavnosti ili zakonitosti zakona i drugog opšteg akta Republike Srbije ili opšteg akta jedinice lokalne samouprave kojim se povređuje pravo na pokrajinsku autonomiju. Naravno da se u ovom slučaju smatralo da je povređen, odnosno uticano na autonomiju i da se tražila ocena ustavnosti, ali se tu ništa nije desilo.

Dakle, čekajući donošenje zakona o finansiranju nadležnosti Vojvodine, Skupština Vojvodine je u novembru 2013. godine usvojila Platformu o polaznim osnovama za izradu zakona o finansiranju nadležnosti AP Vojvodine, koju je tadašnji predsednik Skupštine AP Vojvodine gospodin Ištvan Pastor prosledio tadašnjem premijeru Ivici Dačiću i tada se nije ništa desilo.

Godine 2014. Skupština AP Vojvodine usvojila je Deklaraciju o zaštiti ustavnih i zakonskih prava AP Vojvodine. Ministarstvo finansija je formiralo dosada dve radne grupe za izradu zakona za finansiranje nadležnosti AP Vojvodine, koje su činili predstavnici Republičke i Pokrajinske vlade, prvu još u vreme ministra Lazara Krstića, međutim, ni te radne grupe nisu donele napredak u izradi zakona o finansiranju nadležnosti AP Vojvodine.

U februaru 2015. godine Pokrajinska vlada je usvojila Nacrt zakona o finansiranju nadležnosti AP Vojvodine. Prema pisanju medija, tadašnji predsednik Skupštine gospodin Ištvan Pastor je izjavio da će o ovom zakonu pokušati da napravi ambijent za razgovore sa poslaničkim klubovima i da je namera da se nađu rešenja koja će zadovoljiti zakonski i ustavni okvir, a da sa druge strane odgovore na realnosti budžeta Republike Srbije. Ni tada se ništa nije desilo, jednostavno se nije ništa dalje od toga preduzimalo.

Onda je Liga socijaldemokrata Vojvodine u januaru 2016. godine podnela inicijativu Ustavnom sudu za ocenu ustavnosti Zakona o budžetskom sistemu, koji je proizveo umanjeње budžeta AP Vojvodine ispod tih ustavnih 7% i imam neke informacije da je tek sad krajem 2018. godine stigao odgovor da je zahtev zastareo.

Znači, svi pokušaji dosada da se na tom planu nešto učini i da se ekonomsko, finansijsko stanje u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini popravi nije urodilo plodom. Pitamo se kakva se poruka šalje dozvoljavanjem ovakvog odnosa prema pokrajinskim institucijama, kao da su Novi Sad i Beograd na dva kontinenta pa predstavnici institucija Republike i Pokrajine teško mogu da se sastanu. Evo, danas smo čuli od ministra da su se pre izvesnog vremena sastali predstavnici Vlade Republike Srbije i predstavnici Pokrajinske vlade, što je dobro, ali nadamo se da će od toga nešto uroditi plodom.

S druge strane, bez tog zakona i zakona o nadležnostima stalno ostaje prisutan jedan utisak da Vojvodini neko nešto daje iz Beograda, umesto da se jednom i trajno uredi pitanje šta su njene nadležnosti i način na koji će se finansirati i da ne zavisi od političke volje bilo koje vladajuće garniture.

Molila bih kolege iz SPS-a za malo tišine. Da li mogu da vas zamolim? Mi smo pažljivo vašeg kolegu slušali. Izvinjavam se.

Dakle, u Programu razvoja Vojvodine, to je dokument koji je usvojen i važi za period od 2014. do 2020. godine, a on je u skladu sa Programom razvoja Republike Srbije, kaže se: „Decentralizacija je uslov unapređenja regionalnog razvoja. Faktori koji određuju optimalnu veličinu i vrstu decentralizovanih jedinica su brojnost populacije i veličina teritorije. Što je zemlja naseljenija a nivo komunikacije između različitih nivoa obezbeđen kroz regionalne institucije i tela, decentralizacija je uspešnija i poželjnija“. Znači, to je u dokumentu zacrtano, da je decentralizacija poželjna i potrebna da se sprovede.

Mi smo sada u 2019. godini i dovoljno dugo smo čekali, i mi i građani Vojvodine, da se steknu uslovi i nađu rešenja za donošenje ovog zakona.

Kao ilustraciju i u raspoloživom vremenu htela bih da vam navedem nekoliko primera o stanju u pojedinim oblastima.

Dakle, koristeći podatke iz ovog programa koji sam pomenula, a to je taj program regionalnog razvoja Vojvodine, vidi se da je u periodu između dva popisa stanovništva, od 2002. do 2011. godine, broj stanovnika u Vojvodini pao

sa oko 2.031.000 na 1.916.000, što je negde oko 115.000 stanovnika manje. Ove godine se planira probni popis, pred zvanični popis 2021. godine, i ta slika će sigurno biti daleko gora, pre svega zbog primene mera štednje koje smo imali unazad nekoliko godina i zbog čega je veliki broj lekara, medicinskih radnika, ali i ljudi iz drugih profesija privremeno ili trajno napustio Vojvodinu. Drugim rečima i ono što želim da poručim, niko ne napušta sredinu u kojoj mu je dobro i u kojoj lepo živi. Znači, nešto nije u redu kada je u pitanju kvalitet života i mogućnosti za razvoj u Vojvodini.

Dalje, od podataka koje mogu da vam iznesem, od 45 opština u Vojvodini, 14 je nedovoljno razvijeno, a tri su izrazito nedovoljno razvijene. Izrazito nedovoljno razvijena je opština ona koja ima 40–60% republičkog proseka razvijenosti. Takve su tri u Pokrajini. To je dovoljno jasna slika da stereotip o razvijenosti Vojvodine odavno ne postoji. Već sam pomenula o kojim se budžetskim sredstvima radi, a budžeti lokalnih samouprava su još manji.

Isto tako, u spomenutom programu regionalnog razvoja postoji podatak da je putna mreža u Vojvodini homogena i da omogućava dobru regionalnu pristupačnost, ali problem predstavlja stanje i kvalitet te putne mreže. Ona je mahom izgrađena u ranijem periodu, kada su asfaltirani putevi, ali se, naravno, svih ovih godina unazad slabo održavaju, opet zbog nedostatka sredstava. Nivo bezbednosti je, kažu, smanjen, a troškovi eksploatacije visoki. Kod trećine puteva prvog reda oštećenost kolovoza je iznad tolerantnih 20%.

U odnosu na čitavu teritoriju Srbije, u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini se nalazi oko 24% državnih puteva prvog reda, oko 15% državnih puteva drugog reda, a svega 11% opštinskih puteva. Ta gustina opštinskih puteva u Vojvodini daleko je manja u odnosu na ostatak Srbije, a znatno zaostaje u poređenju sa susednim i ostalim evropskim zemljama, što znači da je komunikacija između naselja unutar AP Vojvodine otežana, dostupnost lekarskih usluga je isto tako otežana i druga vrsta mobilnosti je takođe otežana. Na primer, nama iz Novog Sada je, recimo, potrebno da putujemo do Pančeva negde skoro tri sata ako idemo preko Perleza i onda nam je uvek lakše da idemo preko Beograda. To samo govori o tome u kojoj meri je ta premreženost putevima loša. Ili da putujemo do Sombora dva i po sata.

Posebno želim da naglasim primer puta preko Fruške gore, koji sam dosad već više puta spominjala, i kada je bilo u pitanju usvajanje budžeta, isto tako i kada je bilo u pitanju postavljanje poslaničkih pitanja. Naime, radi se o samo 30 kilometara puta. Vi ste ovde danas spomenuli planiranje izgradnje puta od Rume prema Šapcu, prema Republici Srpskoj itd., međutim, niko ne spominje kada će konačno početi izgradnja tunela kroz Frušku goru, jer vidimo da je u ovoj godini u budžetu predviđeno nekih 300 miliona dinara i oni su namenjeni, koliko smo videli, izradi dokumentacije i eventualnoj eksproprijaciji

zemljišta, što znači da ni u ovoj godini nećemo imati započinjanje radova na ovom putu, a podsetiću, putevi u Vojvodini su u nadležnosti ili Republike ili opština, zavisno od kategorije. Ne postoji preduzeće „Putevi Vojvodine“, kao što je nekada postojalo, koje je održavalo puteve kada su oni bili u mnogo boljem kvalitetu.

Što se tiče železnice, to je posebna priča. Kažu, posleratna istorija železnice u Vojvodini beleži dva razdoblja kada se njome upravljalo iz Beograda; prvi je bio od 1965. do 1976. godine i drugi od 1990. praktično do danas. Za oba perioda karakteristično je totalno raubovanje, demontaža i razvlačenje imovine Železnice. Od polovine 70-ih do kraja 80-ih godina Železničko transportno preduzeće Novi Sad, koje je tada postojalo, objedinjavalo je vojvođanske železnice, doživelo je totalnu renesansu i procvat u svakom pogledu. Međutim, danas brojnost pruga, stanje pruga, stanje drugih objekata je skoro zabrinjavajuće, sem onih nekih magistralnih delova železnice za koje često čujemo od ministarke kada obrazlaže naše primedbe zašto se ne gradi i ne razvija više železnička mreža i putna mreža pa kaže – dobijate sada tu prugu za Budimpeštu. To je državni projekat. Mi govorimo o onim vezama koje su nekada postojale, odnosno o železnici koja je postojala na celoj teritoriji Vojvodine, koja je bila potpuno premrežena prugama, jer ima praktično dugogodišnju tradiciju.

Na osnovu Zakona o železnici i Zakona o bezbednosti i interoperabilnosti železnice, železnička infrastruktura je dobro u opštoj upotrebi i u svojini Republike Srbije. Dakle, nemamo ni ovde sada više pokrajinski nivo nadležnosti nad železnicom. U njihovoj nadležnosti je i održavanje železničkih stanica. No, moram da navedem kao poseban kuriozitet Železničku stanicu u Novom Sadu, koja nam je najbliža kao uzor. Nekada je bila ponos ovog grada. Izgrađena početkom 60-ih godina, bila je pojam lepote i funkcionalnosti. Danas su se u hol stanice uselili golubovi. To je jedan prilično musavi objekat, koji, što je najgore, nema pokretne stepenice pa se putnici muče sa prtljagom, a o tome da ih eventualno koriste invalidi je praktično nemoguće...

Znači, to možda zvuči nekome kao detalj, ali to je samo slika o tome šta i kako može da se investira kad nemate sredstva i nemate nadležnosti.

Što se tiče stanja u zdravstvu, želela bih i na to još kratko da se osvrnem, samo devet opština od 45 u Vojvodini ima visoku dostupnost zdravstvenim uslugama, sve ostale su ispod tog nivoa. Pokrivenost stanovnika jednim lekarom na nivou Republike Srbije iznosi 345, a na nivou AP Vojvodine 400 pacijenata, što pokazuje nepovoljnu situaciju na pokrajinskom nivou. Ako se uzme kako je to po regionima unutar Pokrajine, po okruzima u AP Vojvodini, uočava se da je situacija najpovoljnija u Južnobačkom – naravno, jer tu je sedište, tu je Novi Sad i bolničke institucije, odnosno ustanove u Novom Sadu – tu je 314 pacijenata po lekaru, a najnepovoljnije na nivou Sremskog okruga, 549

stanovnika po lekaru. Ovo su sve podaci iz tog dokumenta o kome sam vam govorila, a to je taj program razvoja 2014–2020. godine.

U mnogim selima su ugašene ambulante, u neka sela lekar dolazi jednom nedeljno, a pošto su nam sela u međuvremenu opustela pa su ostala mahom staračka domaćinstva, oni su najčešći stanovnici sela, kada im je potreban lekar, moraju da idu u najbliži dom zdravlja čak i do 50 kilometara. Još ako je potrebno otići kod specijaliste, do najbliže bolnice, problem predstavlja i sam odlazak, jer su mnoge autobuske linije takođe ugašene a za taksi prevoz mnogi ljudi koji žive u tim sredinama, pogotovo poljoprivrednici, nemaju novac. U takvim okolnostima preventivni pregledi o kojima se uveliko priča na svim nivoima su retkost i ti ljudi se obraćaju lekaru tek kada bolest uzme maha.

Moram da napomenem da Novi Sad nema gradsku bolnicu, a postojeća Pokrajinska bolnica je negde još iz vremena Austrougarske. Oblast zdravstva je, opet naglašavam, u nadležnosti Republike, i o svemu se odlučuje na nivou Ministarstva zdravlja. Podsetiću da je većina domova zdravlja i bolnica u Vojvodini izgrađena u periodu kada su veća sredstva ostajala u budžetu AP Vojvodine i ono što je osnovica ovog zakona jeste – ne tražimo mi da nama neko nešto daje, nego da se odavde, kada kažem odavde mislim iz AP Vojvodine, manje uzima.

Na kraju nešto što je meni bliska tema, to je stanje zaštite životne sredine. Naime, u Vojvodini postoji, a to je vrlo nestabilan podatak, preko 500 divljih deponija, a nije izgrađena, odnosno nije završena dosada nijedna regionalna deponija iako je Strategijom upravljanja otpadom predviđena izgradnja osam regionalnih deponija. Jedna od najneuređenijih i najružnijih i nama na sramotu je deponija Novog Sada, koja se nalazi uz sam auto-put, gde je predviđeno da se izgradi regionalna deponija.

Ova priča o izgradnji regionalne deponije u skladu sa Strategijom egzistira već čitav niz godina. Međutim, nikako da se u to krene, opet polazeći od toga da nema dovoljno sredstava. Ono što je osnovni problem, Fond za zaštitu životne sredine, koji je definisan Zakonom o zaštiti životne sredine, ima sredstva predviđena, odnosno 80% naknada za zagađenje ide u republički budžet, a 20% ide na lokalni nivo, pokrajinskog nivoa nema i to je jedan od razloga zbog čega teško zaživljava izgradnja regionalnih deponija i mogućnost uređenja ove oblasti na celoj teritoriji APV.

Vidim da mi je vreme isteklo, a imala bih još puno toga da kažem. Hvala vam lepo.

PRESEDNIK: Sigurno, u nastavku diskusije.

Poslednji ovlašćeni je Aleksandar Martinović.

Nisam produžila vreme; znači, u 18.00 sati, posle njegovog izlaganja, završavam.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Zahvaljujem se, gospođo Gojković.

Na početku želim da kažem da je danas Pokrajinska vlada donela odluku o dodeli 175 miliona dinara porodicama sa troje i više dece. To je samo jedan u nizu primera kako se radi za dobro građana Vojvodine, umesto što se o Vojvodini i o njenoj autonomiji samo priča, kao što je bio slučaj do 2016. godine.

Ono što takođe želim da kažem to je da će poslanička grupa SNS glasati protiv Predloga zakona o finansiranju AP Vojvodine, kao i protiv Predloga rezolucije o Vojvodini, iz više razloga. Pre svega, mi se konceptijski ne slažemo sa onim što je predložio gospodin Nenad Čanak i poslanici LSV, zato što smatramo da je pitanje finansiranja AP Vojvodine Ustavom vrlo jasno definisano. Ustav govori o tome da se zakonom, dakle član 184. Ustava vrlo jasno kaže da se zakonom određuje učešće autonomnih pokrajina u delu prihoda Republike Srbije, a kada pročitate predlog zakona, vidite da oni govore o rashodima. Dakle, ono što piše u predlogu zakona čini mi se da nije baš u skladu sa slovom i duhom Ustava.

Već sam rekao da gospodin Čanak nije u pravu kada kaže da ne postoji zakon, odnosno da ne postoje pravni propisi u Republici Srbiji koji regulišu pitanje finansiranja APV. Postoje najmanje dva zakona koji se na to odnose. To su Zakon o budžetskom sistemu, koji je donet još 2009. godine, u vreme vlade Mirka Cvetkovića, i to je Zakon o budžetu Republike Srbije za 2019. godinu, koji vrlo jasno propisuje kolika su poreska izdvajanja iz pojedinih poreza i koja idu u korist budžeta APV.

Gospodin Nenad Čanak je danas izneo čitav niz podataka i informacija vezanih za istorijat Autonomne Pokrajine Vojvodine. Neki od tih podataka su tačni, neki nisu tačni, a neki nisu njegovi nego su pozajmljeni od strane nekih drugih.

O čemu se radi? Pažljivo sam slušao onaj deo izlaganja gospodina Čanka koji je govorio o tome kako je u Kraljevini SHS, odnosno u Kraljevini Jugoslaviji Srbija eksploatisala Vojvodinu. Pre svega, to u pravnom i u istorijskom smislu nije tačno, zato što niti je postojala Srbija, niti je postojala Vojvodina, Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca i Kraljevina Jugoslavija bila je unitarna država. Dakle nema Srbije, nema Vojvodine, postoji jedna država, postoji jedan kralj, postoji jedna skupština i postoji jedna vlada. Tako je ta država bila uređena.

Ta priča o tome kako su tzv. prečanski krajevi bili izloženi eksploataciji od strane Beograda i statistika koju je danas iznosio gospodin Nenad Čanak, to je statistika, gospodine Čanak, koju ste vi uzeli iz knjige, a ispravite me ako grešim, Rudolfa Bićanića „Ekonomska podloga hrvatskog pitanja“. Ta knjiga je objavljena u Zagrebu 1938. godine, a predgovor za tu knjigu napisao je predsednik Hrvatske seljačke stranke Vlatko Maček. Tu je iznet čitav niz potpuno netačnih podataka o tome kako je navodno centralna vlast iz Beograda

pljačkala prečanske krajeve, Hrvatsku, Slavoniju, Bosnu i Hercegovinu, pa između ostalog i Vojvodinu.

Svaki broj iz te knjige, koju je napisao, ponavljam, Rudolf Bićanić 1938. godine, dakle svaki broj, svaki procenat iz te knjige demantovali su najbolji srpski ekonomski teoretičari, koji su pripadali Srpskom kulturnom klubu i koji su svoje članke objavljivali u časopisu, odnosno u listu „Srpski glas“, koji je imao devizu – jako srpstvo, jaka Jugoslavija.

Ko hoće, može da pročita zbirku tekstova koju je priredio Miodrag Jovičić iz 1991. godine i vrlo jasno ćete videti kako su najumniji srpski ekonomski teoretičari u stvari dokazivali ne da nije bilo pljačke prečanskih krajeva od strane vlasti u Beogradu, nego je, naprotiv, ono što se danas smatra tzv. užom Srbijom zapravo konstantno nazadovalo u odnosu na zapadne krajeve Jugoslavije. Ja moram da podsetim gospodina Nenada Čanka, najveći deo finansijskog kapitala u Kraljevini Jugoslaviji nalazio se u Zagrebu. Tamo je bilo sedište Prve hrvatske štedionice, najveće banke bile su u Zagrebu i, ako je ijedan deo Kraljevine Jugoslavije napredovao, napredovali su zapadni delovi Jugoslavije.

Gospodin Nenad Čanak netačno ističe da su centralizam u Kraljevini Jugoslaviji uveli, kako on kaže, radikali. Za Vidovdanski ustav 1921. glasala je Narodna radikalna stranka i glasala je Demokratska stranka. Naravno, ona DS koju je vodio Ljuba Davidović, a sa kojom ova stranka koju je kupio Dragan Đilas naravno nema nikakve veze.

Gospodin Nenad Čanak je danas izneo jednu, po meni, prilično opasnu tezu. Ne znam da li je bio dokraja svestan značaja i sadržine svojih reči. On je rekao, evo ja sam zapisao, i to je više puta istakao – Srbija kao složena država. Svaki pravnik zna, složena država može da postoji ili u obliku federacije ili u obliku konfederacije. Bilo bi dobro da nam gospodin Čanak kaže da li se on u stvari zalaže za federalizaciju Srbije.

Ja se sećam, kada je trajala rasprava o Statutu AP Vojvodine 2008. i 2009. godine, tamo smo bili u onoj skupštini u Kralja Milana, gospodinu Nenadu Čanku se da li otela ili je zaista to mislio jedna rečenica, koja glasi – da se ja pitam, Vojvodina bi trebalo da ima ustav a ne statut. Čini mi se da gospodin Nenad Čanak nije daleko odmakao od tih svojih tadašnjih ideja, jer je danas više puta ponovio da je, po njemu, moderna Srbija samo ona Srbija koja je složena. A složena država znači da mora da bude sastavljena od nekih delova; ti delovi su federalne jedinice. Ako sam dobro razumeo gospodina Čanka, on se zalaže za federalizaciju Srbije.

U tom smislu gospodin Marijan Rističević je apsolutno u pravu kada kaže da ne samo gospodin Čanak, mnogi političari u Srbiji, mnogi političari van Srbije, mnogi političari sa teritorije bivše Jugoslavije, iz Ljubljane, iz Zagreba, iz Sarajeva, iz Podgorice i Skoplja, na Srbiju gledaju kao na ostatak SFRJ i

pokušavaju da od Srbije otmu još malo od onoga što nisu oteli od 1945. do 1990. godine; to im je bilo malo pa pokušavaju da otmu još.

Ono što je takođe jedna opasna teza sa kojom je gospodin Nenad Čanak danas nastupio, to je teza da se Vojvodini stalno nešto uzima i da sad treba da joj se vrati.

Hajde da budemo, gospodine Čanak, potpuno otvoreni. Vi ste malo duže na političkoj sceni nego ja, ali nisam baš ni ja tako kratko da ne znam šta se sve dešavalo u Vojvodini od 2000. godine. Za situaciju u kojoj se Vojvodina našla od 2000. do 2016. godine najveću odgovornost snosi Demokratska stranka i vi znate veoma dobro ko su bili izvođači najveće moguće pljačke građana Vojvodine a sve vreme pričajući o potrebi da Vojvodina ima viši stepen autonomije i sve vreme brinući se, navodno, o građanima Vojvodine, poput Bojana Pajtića, poput Dušana Elezovića, poput Dragoslava Petrovića, jednog od poslednjih kadrova, ako se ne varam, Ante Markovića u pokrajinskoj administraciji.

Treba li da podsećam vas, gospodine Čanak, koji ste podržavali tu DS? Ne snosite, naravno, isti stepen odgovornosti kao i oni. Oni su najveći krivci, oni koji se danas sakrivaju da se nigde ne vide i oni koji kažu da je Vučić za sve kriv. Da li se sećate koliko je bilo afera samo od 2004. godine pa do 2016. godine, od vremena kada je Bojan Pajtić postao najpre predsednik Izvršnog veća pa kasnije predsednik Pokrajinske vlade? Afera „Heterlend“, afera „Razvojna banka Vojvodine“, hiljade afera vezanih za Fond za kapitalna ulaganja Vojvodine. Nema nijednog čistog ugovora koji je Fond za kapitalna ulaganja zaključio sa bilo kim otkad je osnovan pa dok DS 2016. godine nije sišla sa vlasti.

Svedok ste, gospodine Čanak, isto kao i ja, vi o tome znate verovatno čak i više nego ja jer ste bili deo struktura vlasti u AP Vojvodini, da sve do 2011. godine Fond za kapitalna ulaganja firmama kojima je davao navodne subvencije nije tražio bilo kakve bankarske garancije. Tek od 2011. godine traže se bankarske garancije, ali isključivo bankarske garancije „Razvojne banke Vojvodine“, i to je jedan od razloga zašto je „Razvojna banka Vojvodine“ došla u situaciju da bude potkapitalizovana i da na kraju ode u stečaj. Znae veoma dobro, gospodine Čanak, kakve malverzacije, najbrutalnije moguće malverzacije su vršene u Razvojnom fondu Vojvodine.

Inače, gospodin Bojan Pajtić, koji se danas na Tviteru pravi mnogo pametan i sve zna, bio je sve to vreme i predsednik Pokrajinske vlade, odnosno Izvršnog veća, bio je glavni šef DS za Vojvodinu, i bio je predsednik Upravnog odbora Fonda za kapitalna ulaganja i bio je predsednik Nadzornog odbora Razvojnog fonda Vojvodine. Znači, sve funkcije u institucijama gde su bila ogromna sredstva bila su u stvari u rukama Bojana Pajtića i njegovih najbližih saradnika iz Demokratske stranke. Vi to, gospodine Čanak, znate veoma dobro,

isto kao što znam ja, kao što to zna i gospodin Bajatović i kao što to znaju mnogi u ovoj sali. Dakle, glavni krivac za loše ekonomsko stanje u Vojvodini je DS i jednim delom vi koji ste tu DS podržavali iz određenih dnevnopolitičkih razloga.

Ono što takođe želim da kažem, pričali ste o tome kako su navodno iz Vojvodine fabrike, ne znam zaista gde ste našli taj podatak, nisam profesionalni historičar i ne tvrdim da znam sve o savremenoj srpskoj istoriji, ali ja zaista nigde nisam našao podatak da su fabrike iz Vojvodine preseljavane na teritoriju tzv. uže Srbije. Toga nije bilo. Bilo je, dešavao se suprotan proces, da su i one fabrike koje su postojale na teritoriji uže Srbije prebacivane u Sloveniju, u Hrvatsku, u BiH ili u neke druge delove tadašnje velike Jugoslavije.

Pozivali ste se na tradicije Narodnooslobodilačkog pokreta, na te tradicije se pozivate i u vašoj rezoluciji, gde autonomiju Vojvodine vremenski locirate u 1945. godinu, što istorijski nije tačno. Dakle, ideja o autonomiji Srba u Habzburškoj monarhiji nije nastala 1945. godine. Nastala je mnogo ranije. Nastala je 1848. godine na Majskoj skupštini, pa i pre toga, da bi konačno bila sprovedena u delo 1918. godine, kada su održane dve velike skupštine. Jedna je održana u Rumi, u kojoj je, inače, i to je dobro da znate, Aleksandar Vučić za manje od četiri godine otvorio pet fabrika. Dakle, u Rumi je 24. novembra 1918. godine doneta odluka da se Srem direktno pripoji Kraljevini Srbiji, a 25. novembra na Velikoj narodnoj skupštini u Novom Sadu da se Banat, Bačka i Baranja pripoje Kraljevini Srbiji.

I onda se desio jedan zanimljiv istorijski fenomen. Oni koji su dotada bili najveći autonomaši, poput Jaše Tomića, poput dr Žarka Miladinovića, prestali su to da budu. Zašto? Pa zato što su smatrali da je rešeno srpsko pitanje u Habzburškoj monarhiji i oni su ljudi rekli – šta će nam autonomija u našoj rođenoj državi? Autonomija Srba je imala smisla kada su Srbi živeli pod jednom tuđinskom vlašću, pod vlašću koja je htela da im promeni naciju, veru, kulturni identitet. I, od 1918. godine Jaša Tomić i dr Žarko Miladinović u stvari postaju zagovornici jedne snažne, unitarne, centralizovane jugoslovenske države.

Taj vaš Dušan Bošković, koga spominjete, uz sve dužno poštovanje, bio je čovek koji nije imao neku veliku podršku u narodu. Pripadao je Seljačkoj demokratskoj koaliciji. To je bila jedna velika podvala srpskom narodu. Zbog nedovoljne pameti Svetozara Pribićevića on je dozvolio da se Vlatko Maček nametne kao lider ne samo Hrvatima, nego i prečanskim Srbima, što je bila neoprostiva greška. Vlatko Maček je, to vi, gospodine Čanak, veoma dobro znate, onaj isti koji je pisao predgovor toj knjizi Rudolfa Bićanića „Ekonomska podloga hrvatskog pitanja“. On je u stvari dao legitimitet kasnije Anti Paveliću kada je preko Radio Zagreba 10. aprila pozvao sve Hrvate da pokažu lojalnost prema novoj ustaškoj vlasti. Dakle, to su istorijske činjenice.

Govorili ste o Narodnooslobodilačkom pokretu; sigurno vam je poznata činjenica da su komunisti hteli da federalizuju ne samo Jugoslaviju, nego da federalizuju i samu Srbiju. Godine 1942. Josip Broz Tito kao vrhovni komandant Narodnooslobodilačke vojske donosi odluku i naredbu da Srem pripadne, odnosno da bude deo operativne zone pod komandom Glavnog štaba Hrvatske, kojom je komandovao Ivan Rukavina, a politički komesar je bio Vladimir Bakarić. I gle čuda, onaj koji je stajao na čelu Privremene uprave u Banatu, Bačkoj i Baranji bio je upravo general Ivan Rukavina, Hrvat. Nemam ništa protiv toga što je bio Hrvat, samo hoću da vam kažem da je neko sistematski radio na tome da se tradicionalne vojvođanske oblasti rasrbe, ne samo kad je u pitanju Baranja nego i kad je u pitanju Srem, pa je sad ispalo da je Srem samo od Šida do Zemuna. Šta je sa Vukovarom, šta je sa Vinkovcima, šta je sa Jokom? To se sve pripojilo Kraljevini Srbiji 1918. godine, ali mala pamet, nažalost, Svetozara Pribićevića, koji je inače bio veliki centralista, veliki unitarista itd., a onda iz ličnog kaprica, zato što je Nikola Pašić 1925. godine napravio sporazum sa Stjepanom Radićem, okrenuo ćurak naopako pa od najvećeg Srbina postao maltene veći Hrvat i od samog Vlatka Mačeka.

Što se tiče preseljavanja industrije iz Vojvodine u Srbiju, o kojoj ste vi govorili, evo ja ću vam sad pročitati jedan dokument koji sam pronašao u Arhivu Srbije. Mislim da je dobro da građani Srbije to znaju.

Vrhovni komandant i maršal Jugoslavije Josip Broz Tito 5. februara 1944. godine upućuje naredbu Glavnom štabu Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Srbije i kaže ovako – dakle ovo je originalni dokument, imate pečat Arhiva Srbije, imate delovodni broj gde se ovaj dokument vodi, 2866: „Glavnom štabu NOV i PO Srbije. Kada budemo ušli u Srbiju (misleći na komuniste), postrijeljati ćemo sve kulake i domaćine, a naročito sve industrijalce. Imovinu velikosrpske buržoazije, poglavito industrijske objekte i tvornice, ćemo prenijeti u Hrvatsku i Sloveniju. Narijeđujem osobito strogo ponašanje prema srpskom narodu, koji je u više navrata pokazao neposluh i odanost monarhiji, koju mi želimo iskorijeniti. Posebno skrećem pažnju drugovima iz PO Srbije da djeluju oštro i bez sentimentata prema svojim rođacima i prijateljima, jer je opći cilj iznad svih naših emocija. Dapače, drugovi iz PO Srbije moraju pokazati veću strogost od drugih. Prema pripadnicima Jugoslovenske vojske u otadžbini i četničkim jedinicama ne pokazivati nikakvu milost. Smrt fašizmu, sloboda narodu! Petog februara 1944. godine. Položaj. Vrhovni komandant, maršal Jugoslavije.“

Mislim da je građanima Srbije posle ovoga sve jasno.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Ovom diskusijom ćemo završiti današnji rad tačno u 18.00 časova.

Nastavljamo sutra, u 10.00 časova, sa pitanjima i po listi.

Možete sutra odgovoriti, nisam produžila vreme rada.

(Sednica je prekinuta u 18.00 časova.)